

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
נצבים וילך
י"ט כ"ה אלול תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מוהיה אם שמוע — בפרשת "והיה כי תבוא". **מוהיה אם לא תשמע עד ואין קונה** — חשוב מויו"ו עד ה' כל האלפ"א בית"א, דהיינו שתים ועשרים אותיות. **מנין שאין מוחזק במקום שנודשין** — ואפילו מחיל קונה. **ואין נודשין במקום שמוחזקין** — ואפילו מחיל מוכר. תלמוד לומר **איפה שלמה וצדק** — משמע דלא גרסינן הכא "וצדק". אלא מ"שלמה" נפקא לן, שצריך שיהא האיפה שלימה, שלא יבא לידי רמאות. דאם עושין בן – שמא יראו אותן אחרים, ויאמרו: כך מנהגו, וירמוה הלוקח את המוכר, או המוכר את הלוקח. והא ליכא למימר דבלא מחיל מיירי בריש"א, דהדור מ"לא תעשו עול" נפקא, שגוזל לו את שלו בידים. **ולפחות לו מן הדמים** — תילתא. דגודשא תילתא. דהשתא לא אתי לרמות, כיון דפחות לו משער היוצא — כולי עלמא ידעי דבשביל כך פחת לו, דאין מנהג בעיר למחוק. **וכן כשמוסיף** — יודעין שבשביל כך מוסיף, דאין דרך לגדוש. **תלמוד לומר איפה שלמה וצדק** — לטפויי אתא — וצדק מכל מקום, דאף זה יכול לבא לידי רמאות, דאיכא דחזי במדידה ולא ידע לא בפחת ולא בתוספת. ובספרי ליף לכולהו מ"וצדק" שהוא מיותר. **מעיינין** — לשקול עין בעין. **לא יהיה בביתך** — ממון. מה טעם — משום איפה ואיפה, שלוקח בגדולה ומוכר בקטנה. "בביתך" קרא יתירא קדרישי. **אבל אבן שלמה** — ואם בביתך אבן שלמה וצדק — יהיה לך ממון, כדאמרינן בעלמא (נדה ע, ב): מה יעשה אדם ויתעשר — ישא ויתן באמונה. **תנו רבנן (לא) יהיה לך (בכיסך) וגו'** — אביא דין קמוזהר. וקרא יתירא קא דריש, דמצי למיכתב: לא יהיה לך אבן ואבן כי אם אבן שלמה וצדק. **אנדרסין** — ממונה להלקות ולענש מעוותי המדות. **ואין מעמידין אנדרסין לשערים** — שלא ימכרו ביוקר. סברא הוא דאינו צריך למעות יתן בזול, וילכו הלוקחין אצלו, וימכור זה בזול על ברחו. **נפקא ליה קרנא בעיניה** — ואף על גב דאמרינן במסכת שבת (קח, א) דרב לטייה כשבא מבבל, ותהא ליה קרנא אקנקניה — איכא למימר דגרמא ליה והא והא. **מפני הרמאין** — שממתינין עד שימכור אותו המוכר בזול, ואחר כך מוכרין ביוקר. לשון אחרת: מפני הרמאין המוכרים ביוקר ואומרים שהוסיפו במדה, או שנתן חטין יפות למעלה ורעות למטה, או כל מיני רמאות. וכדאשכחן שהיו מעמידין פרהדרין שהיו מכין בעלי חנויות, והיו אומרים להם: מכרו בזול, במסכת יומא (ט, א) (בירושלמי פרק ראשון). **מאי קא משמע לן** — הא ודאי מה שקונה שוקל **לו הכי נימסין: דתנן משקלי עד הכי** — בית דין קדמונים התקינו המדות עד כאן, ופחות מכאן שוקלים במטבעות. ואם יבא אדם לתקן בפחות — אין שומעין לו, פן יבואו לרמות ולומר: זהו רביע ליטרא. אי נמי: מתקני מתקלי בענין זה, ולא שליש ליטרא ולא חמישית ליטרא, מפני שמטעין בהן. בפירוש רבינו חננאל. **לא יאמר** לו שקול לי **אחת אחת** — כל רביע בפני עצמו. שאי אפשר לו שלא ישקול בריוח, ומפסיד, שאי אפשר לצמצם. ואית דמפרש: בשביל ההכרעות. ולא היא, דאם היה יכול לצמצם ההכרעות – חד שיעורא הוה, דרביע הכרע ליטרא הוא מכריע, שהרי ההכרעות הוא טפח מכריע רבע ליטרא, שהוא דבר קל. ואפילו במקום שנהגין למוד בדקה – הני מילי מדות, אבל משקלות – אין דרך לשקול כי אם הכל ביחד, במשקל הגדול. **אלא** שוקל לו **ליטרא** – ונותן ליטרא בכף מאזנים אחד, והבשר ורביע ליטרא בכף שניה, דהשתא איכא שלשה רביעי בשר. ובמקום שאין מכריעין עסקינן, דאי מכריעין – נמצא נותן לו הכרע של אותו רביע שנותן עם הבשר בחנם. ובמקום שמכריעין – נותן שלשה רבעים באחת, ומניח בשר בשניה, ומכריע. (**קא משמע לן**) **דתנקינן מתקלי עד הכי** – שהתקינו מדת משקל עד כאן, ואין המוכר יכול לומר ללוקח: לא אשקול לך דבר מועט כזה, שאתן לך הכרע בשביל מקח מועט זה. אבל בפחות מכאן – אין דרך לשקול, ולא יתן לו שום הכרע, דלא חשיב מקח בפחות. ורבינו שמואל פירש: דלא מתקנינן משקלות מועטין, דלמא אתי למיטעי בהו. ואף על גב דבמדות קטנות אמרינן לקמן דלא טעו אינשי, שוה חללו מרובה מזה ואיכא הייכרא טובא — במשקלות טעו. ולא נהירא לי). **ונותן הכרע אחד לכולן** — משום דאי אפשר לצמצם, ומפסיד המוכר, כדפרישית. **נפש של מאזנים** — הוא ברזל התלוי שהלשון קבוע בו. **תלויה באויר שלשה טפחים** — שיהו שלשה טפחים מן הקנה לגג הבית. ובמאזנים גדולות ששוקלין בהן נחשת וברזל עסקינן, כדלקמן, שהן תלויות בגג הבית וקבועות שם. לפיכך צריך דרהקת שלשה טפחים מן הגג, שלא תגע בגג בשכיכריים. **וקנה** — הוא הקנה שהלשון קבוע באמצעיתו, ושתי המיתחות תלויין בראשיו. **ימיתנא** — הן החבלים שהכפות והלויות בהן. **שנים עשר טפחים** — ארבעה טפחים הקנה, וארבעה טפחים כל אחד מן החבלים התלויות בשני ראשי הקנה. אבל אי הוי פחות — אין מכריע המאזנים בשביל דבר מועט, מתוך שהמשקל מרובה. **וגבוה מן האויר שלשה טפחים** — שלא יגע בקרקע בשעת הכרעה. **צמרים** — מוכרי צמר במשקל. **וזגגין** — מוכרי כלי זכוכית. **טורטני** — מאזנים בשביל דבר מועט, מתוך שהמשקל מרובה. **וגבוה** קדוי כן. וכל אחת לפי מה שהן גדולות צריכות להרחיק מן הגג ומן הקרקע, לפי ששוקל בהן משקל כבד, ומכריע יותר. **וגבוה מן האויר טפח** — דבר צריך להכריע. **שלש אצבעות** — ואף על גב דאינו יכול להכריע כי אם שלש אצבעות. דכי אמרינן דצריך להכריע טפח — הני מילי בשר ומיני מאכל, אבל באלו – אינו צריך כי אם דבר מועט. **איני יודע** — תנא דבריישא קאמר ליה. **ומתמה תלמודא: ואלא הך קמייתא דמאי** — כיון דקתשיב צמרים וזגגין וחנוונין ובעל הבית דצורפי זהב וכסף. (בפירוש זה העמוד יש פרישות נכריות מהופך ומבולבל והספרים שונות זה אומר בכה וזה בכה, וכן יש עוד שלש הלכות בפרק זה אשר כאן, וכאשר מצאנו בהתעתד ישן דפסנו והלכנו אחריו).

מנין שאין מוחזק במקום שגודשין — שאם הקנה לו סאה חטין אינו רשאי לומר לו "מחוקה הקניתי לך". ואין גודשים במקום שמוחקין — אפילו הלוקח מוחזק לא יאמר "דרגי לוקחה גדושה".

כדרך אמר

כדרך שאמרו לענין איסור כך אמרו לענין טומאה — מפרש רבינו יצחק בר מרדכי: דלענין ידות קתני לה: נטמא החוט — נטמאו המאונים. אבל כף המשקלות וקנה ושיש להן בית קיבול — הרי אלו טמאים אפילו הן בפני עצמן. ופריך: מאי קא משמע לן? ומשני: קנה ומיתנה דדיקה איצטריכו ליה, דלא תנן, אף על פי שהחוט עשוי כתיקון — אינו חשוב יד, אלא אם כן קנה ומיתנה עשויין כתיקון.

ולא בשל בעץ — אומר רבינו תם: דוקא משקולת ששוקלים בשר ושומן, שהלחלוחיות מדבק בהן ומתייבש. ולא מטעם שחזקה כדפירש הקונטרס. אבל משקולת שעשוקלין בהן כסף וחדב — מותר לעשותן של מתכת, אלא שצריך לחפותו עור, מדאמר ב"דמוציא יין" (שבת עט, א): שלש עורות הן, מצה וחיפה ודיפתרא. ומפרש — כדי לצור בה משקולת קטנה. ואי בשל צונמא וחבוטיה — אמאי צריך עור? אלא בשל מתכת מיירי. וטעמא דתני — לפי שהן חלולין ואין מדבק בהן, ויכול להדיחן או לקנחן. ועוד, דאמרינן ב"הזהב" (בבא מציעא נב, א) תנן התם: סלע שנפסלה התקינו שיהא שוקל בה. אלמא עושין משקל מסלע של מתכת. ודוקא משקולת קטנה ששוקלין בה כסף וחדב צריך לחפות עור, שבשחיקה מועטת יבא לידי הפסד גדול. אבל שאר משקלות גדולות, ששוקלין בהן נחרשת ובריל ועופרת, שאין בא לידי הפסד גדול אלא אם כן ישחקו יותר מדאי — אין צריך לחופן. וכן משמע בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין סח, א) שלא היו מכסין אלא משקולת קטנה; דאמר: הכדיור והאימון והקמיע ומשקולת קטנה, מהו:

שלא יטמין משקלותיו במלח — פירש הקונטרס: מפני שהוא מכביד. ואין נראה לרבינו תם, דמשמע דבמוכר איירי, דומיא דבמשורה שלא ירתיח. ומפרש רבינו תם: לפי שהמלח מיקל המשקלות ושואב, דאמרינן בירושלמי דמלח שואב את המשקלות.

ובמשורה שלא ירתיח — ואם תאמר: פשיטא, דגול גמור הוא, תיפוק ליה משום לא תגזול ויש לומר: דאתא קרא להתחייב משעת הרתחה, ואף על פי שעדיין לא מדד. וכי האי גוונא אמרינן ברישׂ "איזהו נשך" (בבא מציעא סא, ב) דלאו דבתיב במשקלות למה לי? לזמנן משקלותיו במלח. האי גזילה מעליתא היא לעבור עליו משעת עשייה.

במקדש

וַאֲפִילּוּ הִיא עֲבֵטוֹ שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם. אָמַר רַב פָּפָּא: לָא אָמְרַן אֶלָּא בְּאַתְרָא דְּלָא חָתְמִי - אִי לָא חָזֵי לַהֲתָמָה לָא שָׁקִיל. וּבְאַתְרָא דְּלָא חָתְמִי נְמִי - לָא אָמְרַן אֶלָּא דְּלָא מַהְגְּדִי, אֲבָל מַהְגְּדִי לֵית לָן בָּהּ. וְלָא הִיא, זִימְנִין דְּמַיְקְרֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וּמַיְקְרֵי וְשָׁקִיל. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: לֹא יַשְׁהֶה אָדָם מִדָּה חֲסֵרָה אוֹ יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וַאֲפִילּוּ הִיא עֲבֵטוֹ שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם; אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא מֵאָה, תַּרְקַב, וְחַצִי תַּרְקַב, וְקַב וַחֲצִי קַב וְרוֹבַע, וְתוֹמֶן וַחֲצִי תּוֹמֶן,

ועוכלא

אָמַר רַב פָּפָּא: דִּיגְרוּמֵי. אָמַר רַבִּי מָנִי בַּר פַּטִּישׁ: כְּרֵךְ שֶׁאָמְרוּ לְעִנְיַן אִיסּוּרָן, כָּךְ אָמְרוּ לְעִנְיַן טוּמְאָתָן. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? תָּנְיָא: חוּט מְאוֹנֵים שֶׁל חֶנְוָנִי וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים - טָמֵא - קָנֶה וּמְתָנָא שֶׁלָּה אֵיצְטְרִיכָא לִיהּ, דְּלָא תְּנֵן. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין עוֹשִׂין מִשְׁקָלוֹת לֹא שֶׁל בַּעַץ וְלֹא שֶׁל אֶבֶר, וְלֹא שֶׁל גִּיסְטְרוֹן וְלֹא שֶׁל שְׁאֶר מִינֵי מַתָּכוֹת, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא שֶׁל צוֹנְמָא וְשֶׁל זְכוּכִית. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין עוֹשִׂין הַמַּחַק שֶׁל דְּלַעַת - מִפְּנֵי שֶׁהוּא קַל, וְלֹא שֶׁל מַתֶּכֶת - מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְבִּיד, אֲבָל עוֹשֶׂה שֶׁל זַיִת וְשֶׁל אֱגוֹז, שֶׁל שִׁקְמָה וְשֶׁל אֶשְׁבָּרוּץ. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין עוֹשִׂין אֶת הַמַּחַק צִדּוֹ אֶחָד עָב וְצִדּוֹ אֶחָד קָצָר; לֹא יְמָחוֹק בְּבֵת אַחַת, שֶׁהַמּוֹחֵק בְּבֵת אַחַת - רַע לַמּוֹכֵר וְיָפֶה לַלּוֹקֵחַ, וְלֹא יְמָחוֹק מְעַט מְעַט - שֶׁרַע לַלּוֹקֵחַ וְיָפֶה לַמּוֹכֵר; עַל כּוֹזְלָן אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַבַּאי: אוֹי לִי אִם אוֹמַר, אוֹי לִי אִם לֹא אוֹמַר; אִם לֹא אוֹמַר - שֶׁמָּא יִלְמְדוּ הֲרָמָאִין, וְאִם לֹא אוֹמַר - שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הֲרָמָאִין: אֵין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּקִיאִין בְּמַעֲשֶׂה יָדֵינוּ. אֲבִיַּעֲיָא לְהוּ: אֲמָרָה אוֹ לֹא אֲמָרָה? אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: אֲמָרָה, וּמַהַאי קְרָא אֲמָרָה: "כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם". תָּנוּ רַבָּנָן: "לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה", "בַּמִּדָּה" - זוֹ מִדִּידַת קַרְקַע, שֶׁלֹּא יְמַדּוֹד לְאֶחָד בִּימוֹת הַחַמָּה וּלְאֶחָד בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, "בַּמִּשְׁקָל" - שֶׁלֹּא יְטַמְּנוּ מִשְׁקָלוֹתָיו בְּמֶלַח; "בַּמְּשׂוּרָה" - שֶׁלֹּא יְרִיתֵנִּי; וְקָל וָחוֹמֶר: וּמַה מִּשְׂרָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה בְּלוֹג - הִקְפִּידָה עָלֶיהָ תּוֹרָה, קַל וָחוֹמֶר לְהִין וְחֲצִי הִין שֶׁשְּׁלִישִׁית הַהִין וּרְבִיעִית הַהִין, וְלוֹג וַחֲצִי לוֹג וּרְבִיעִית.

וַחֲצִי תּוֹמֶן, וְעוּכְלָא. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אִסּוּר לְאָדָם שֶׁיִּשְׁהֶה מִדָּה חֲסֵרָה אוֹ יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא אֶת הַמִּדָּה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְאֵינוֹ מַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ הַחָנוּת. וְאִם הָיָה בֵּיתוֹ מְלֵא מִדּוֹת, אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה. וְאִם הָיָה בֵּיתוֹ מְלֵא מִדּוֹת וְהוּא עוֹשֶׂה בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה, אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה. וְאִם הָיָה בֵּיתוֹ מְלֵא מִדּוֹת וְהוּא עוֹשֶׂה בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה, אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ אֶת הַלּוֹקֵחַ. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתְּמִעִינַן בְּשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת דְּמַקְפִּיד בְּחוֹט שֶׁיְּהֵא רָאוּי לִשְׁקוֹל — הוּא הַדִּין לְכָל הֵנִי דִּלְעֵיל. קָנֶה וּמִיתְנָא — שִׁיעוּר קָנֶה וּמִיתְנָא אִשְׁמְעִינַן רַבִּי מֵנִי, דְּאִית לְהוּ הִקְפָּדָה לְעִנְיַן טוּמְאָה כְּמוֹ לְמִשְׁקָל. וּבְמָקוֹם דְּקָתָנֵי "אֵינִי יוֹדֵעַ" — הוֹי סָפֵק טוּמְאָה, וְהִשְׁאִיר — כְּדִקְתָנֵי בְּבְרַייְתָא דִּלְעֵיל. **דְּלָא תְּנֵן** — בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים.

בְּעַץ = בְּדִיל *1אוּשְׁטִי"ן. **אֵבֶר** = *בְּפִלּוּמְב"א. **גִּיסְטְרִין** — מִינֵי מַתֶּכֶת מְעוּרְבִּים. **וְלֹא שֶׁל שְׁאָר מִינֵי מַתֶּכוֹת** — מִפְּנֵי שֶׁפּוֹתְחִין וְהוֹלְכִין. **צוֹנְמָא** = אֶבֶן. **מַחַק** = *גְּרַשְׁטוּיי"רְא בְּלַעַז, שֶׁמּוֹחְקִין בּוֹ אֶת הַמִּדָּה. **שֶׁהוּא** קַל — וְאֵינוֹ נִבְנָס כָּל כָּךְ בְּמִדָּה, וְלֹכֵךְ אֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה, וּמִפְּסִידִין הַמּוֹכֵר. **אַשְׁבְּרוּץ** = *4בְּוִויישֶׁל"ט. **צִדּוֹ אֶחָד עָב וְצִדּוֹ אַחֵר קָצָר** — מִפְּנֵי שֶׁהִקְצִיר נִבְנָס בְּתוֹךְ הַתְּבוּאָה וּמוֹחֵק יָפֶה, וְהֵעֵבִיר אֵינוֹ נִבְנָס כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה, וְאִם צִדּוֹ אַחֵר עָב וְצִדּוֹ אַחֵר קָצָר, עַל כָּרְחָךְ אֵינוֹ מוֹחֵק בְּעֹב, וְכִשְׁהוּא מוֹבֵר — יִמְחוֹק בְּקִצֵּר. אֲלָא שֶׁנִּיחֵן עֲבִים אוֹ שֶׁנִּיחֵן קְצָרִים, כְּפִי הַמְּנֻהָג. **בְּבַת אַחַת** — בְּפַעַם אַחַת וּבְמְהֵרָה, שֶׁאֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה. **מְעַט מְעַט** — בְּגוֹן מוֹחֵק רוֹחַב טֹפַח לִבְדּ, וּמַגְבִּיהַּ אֶת הַמַּחַק, וְחוֹזֵר וְכוֹבֵשׁ אֶת הַמַּחַק וּמוֹחֵק טֹפַח. אֲלָא בְּפַעַם אַחַת וּבְנִבְחָה. אִי נָמֵי, בְּשִׁתֵּי פְּעָמִים, כְּגוֹן מוֹחֵק עַד חֲצִי הַמִּדָּה, וּמַגְבִּיהַּ הַמַּחַק וְחוֹזֵר וּמוֹחֵק חֲצִי הַמִּדָּה הַשֵּׁנִי. **עַל כּוֹזְלָן** — עַל כָּל מִינֵי עוֹלוֹת הַלָּלוּ. **יִלְמְדוּ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ כֵּן:** — וּמִתּוֹךְ כָּךְ יִבְאוּ לְהַרְמוֹת יוֹתֵר. **וּקְבָעֵי גְּמָרָא: אֲמָרָה רַבִּי יוֹחָנָן לְבַסּוֹף אוֹ לֹא אֲמָרָה** — דְּמַעִיקָּרָא הַוָה מִסְפְּקָא לֵיהּ אִם יֹאמַר אוֹ לֹא, וּלְבַסּוֹף אִם אֲפִשְׁרִי לֵיהּ: **דְּרֵבִי ה'** — דִּבְרֵי תּוֹרָה. **וְצִדִּיקִים יֵלְכוּ בָם** — יוֹהֲרוּ בָם שֶׁלֹּא לְהַרְמוֹת הַבְּרִיוֹת. **יִכָּשְׁלוּ בָם** — יִלְמְדוּ לְהַרְמוֹת. **זוֹ מִדַּת קַרְקַע** — שֶׁהֲרֵי מִדַּת כֹּלִי כְּתַב לְקַמָּיהּ, דְּהֵיינוּ בְּשׂוּרָה, כְּדִכְתִיב "וּמִים בְּמְשׂוּרָה תְשַׁתֹּה" (יְחֶזְקֵאל ד). **שֶׁלֹּא יְמָרוּחַ** — לְשׁוֹן לְקוּחוֹת שֶׁלְּקוֹחוֹ קַרְקַע בְּשׂוּתָפוּת, אוֹ לְאַחַר מִשְּׁנֵי אַחִין שֶׁחָלְקוּ. **לְאַחַד בִּימוֹת הַחַמָּה** — וּלְאַחַר בְּאוֹתוֹ חֹבֶל עַצְמוֹ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. שֶׁבִּימוֹת הַחַמָּה הַחֹבֶל יָבֵשׁ וְקָצֵר יוֹתֵר מִבִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וְרִבִּינוּ חֲנַנְאֵל פֵּירֵשׁ: בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים הַקַּרְקַע בּוֹרֵץ, וּבִימוֹת הַחַמָּה הַקַּרְקַע מִתְבַּקַּע בְּפַתְחֵי בְּתֵּי וּמוֹסִיף בְּמִדָּה. **בְּמֹלַח** — שֶׁמְּכַבִּידוֹ. **שֶׁלֹּא יְרִיתֵנִּי** — שֶׁלֹּא יִשְׁפּוֹךְ הַמּוֹכֵר אֶת הַיַּיִן בְּתוֹךְ, וּמַגְבִּיהַּ

חֲנוּנִי — הוּא הַחֹבֵל שֶׁתַּלְוִיוֹת בּוֹ בְּגֹג, כְּדִתַנְיָא לְעֵיל. וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת תְּלִיָּה בְּאוִיר טֹפַח. וְכֵיוָן דְּאִשְׁתְּמִעִינַן בְּשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת דְּמַקְפִּיד בְּחוֹט שֶׁיְּהֵא רָאוּי לִשְׁקוֹל — הוּא הַדִּין לְכָל הֵנִי דִּלְעֵיל. קָנֶה וּמִיתְנָא — שִׁיעוּר קָנֶה וּמִיתְנָא אִשְׁמְעִינַן רַבִּי מֵנִי, דְּאִית לְהוּ הִקְפָּדָה לְעִנְיַן טוּמְאָה כְּמוֹ לְמִשְׁקָל. וּבְמָקוֹם דְּקָתָנֵי "אֵינִי יוֹדֵעַ" — הוֹי סָפֵק טוּמְאָה, וְהִשְׁאִיר — כְּדִקְתָנֵי בְּבְרַייְתָא דִּלְעֵיל. **דְּלָא תְּנֵן** — בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים.

בְּעַץ = בְּדִיל *1אוּשְׁטִי"ן. **אֵבֶר** = *בְּפִלּוּמְב"א. **גִּיסְטְרִין** — מִינֵי מַתֶּכוֹת מְעוּרְבִּים. **וְלֹא שֶׁל שְׁאָר מִינֵי מַתֶּכוֹת** — מִפְּנֵי שֶׁפּוֹתְחִין וְהוֹלְכִין. **צוֹנְמָא** = אֶבֶן. **מַחַק** = *גְּרַשְׁטוּיי"רְא בְּלַעַז, שֶׁמּוֹחְקִין בּוֹ אֶת הַמִּדָּה. **שֶׁהוּא** קַל — וְאֵינוֹ נִבְנָס כָּל כָּךְ בְּמִדָּה, וְלֹכֵךְ אֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה, וּמִפְּסִידִין הַמּוֹכֵר. **אַשְׁבְּרוּץ** = *4בְּוִויישֶׁל"ט. **צִדּוֹ אֶחָד עָב וְצִדּוֹ אַחֵר קָצָר** — מִפְּנֵי שֶׁהִקְצִיר נִבְנָס בְּתוֹךְ הַתְּבוּאָה וּמוֹחֵק יָפֶה, וְהֵעֵבִיר אֵינוֹ נִבְנָס כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה, וְאִם צִדּוֹ אַחֵר עָב וְצִדּוֹ אַחֵר קָצָר, עַל כָּרְחָךְ אֵינוֹ מוֹחֵק בְּעֹב, וְכִשְׁהוּא מוֹבֵר — יִמְחוֹק בְּקִצֵּר. אֲלָא שֶׁנִּיחֵן עֲבִים אוֹ שֶׁנִּיחֵן קְצָרִים, כְּפִי הַמְּנֻהָג. **בְּבַת אַחַת** — בְּפַעַם אַחַת וּבְמְהֵרָה, שֶׁאֵינוֹ מוֹחֵק יָפֶה. **מְעַט מְעַט** — בְּגוֹן מוֹחֵק רוֹחַב טֹפַח לִבְדּ, וּמַגְבִּיהַּ אֶת הַמַּחַק, וְחוֹזֵר וְכוֹבֵשׁ אֶת הַמַּחַק וּמוֹחֵק טֹפַח. אֲלָא בְּפַעַם אַחַת וּבְנִבְחָה. אִי נָמֵי, בְּשִׁתֵּי פְּעָמִים, כְּגוֹן מוֹחֵק עַד חֲצִי הַמִּדָּה, וּמַגְבִּיהַּ הַמַּחַק וְחוֹזֵר וּמוֹחֵק חֲצִי הַמִּדָּה הַשֵּׁנִי. **עַל כּוֹזְלָן** — עַל כָּל מִינֵי עוֹלוֹת הַלָּלוּ. **יִלְמְדוּ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ כֵּן:** — וּמִתּוֹךְ כָּךְ יִבְאוּ לְהַרְמוֹת יוֹתֵר. **וּקְבָעֵי גְּמָרָא: אֲמָרָה רַבִּי יוֹחָנָן לְבַסּוֹף אוֹ לֹא אֲמָרָה** — דְּמַעִיקָּרָא הַוָה מִסְפְּקָא לֵיהּ אִם יֹאמַר אוֹ לֹא, וּלְבַסּוֹף אִם אֲפִשְׁרִי לֵיהּ: **דְּרֵבִי ה'** — דִּבְרֵי תּוֹרָה. **וְצִדִּיקִים יֵלְכוּ בָם** — יוֹהֲרוּ בָם שֶׁלֹּא לְהַרְמוֹת הַבְּרִיוֹת. **יִכָּשְׁלוּ בָם** — יִלְמְדוּ לְהַרְמוֹת. **זוֹ מִדַּת קַרְקַע** — שֶׁהֲרֵי מִדַּת כֹּלִי כְּתַב לְקַמָּיהּ, דְּהֵיינוּ בְּשׂוּרָה, כְּדִכְתִיב "וּמִים בְּמְשׂוּרָה תְשַׁתֹּה" (יְחֶזְקֵאל ד). **שֶׁלֹּא יְמָרוּחַ** — לְשׁוֹן לְקוּחוֹת שֶׁלְּקוֹחוֹ קַרְקַע בְּשׂוּתָפוּת, אוֹ לְאַחַר מִשְּׁנֵי אַחִין שֶׁחָלְקוּ. **לְאַחַד בִּימוֹת הַחַמָּה** — וּלְאַחַר בְּאוֹתוֹ חֹבֶל עַצְמוֹ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. שֶׁבִּימוֹת הַחַמָּה הַחֹבֶל יָבֵשׁ וְקָצֵר יוֹתֵר מִבִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וְרִבִּינוּ חֲנַנְאֵל פֵּירֵשׁ: בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים הַקַּרְקַע בּוֹרֵץ, וּבִימוֹת הַחַמָּה הַקַּרְקַע מִתְבַּקַּע בְּפַתְחֵי בְּתֵּי וּמוֹסִיף בְּמִדָּה. **בְּמֹלַח** — שֶׁמְּכַבִּידוֹ. **שֶׁלֹּא יְרִיתֵנִּי** — שֶׁלֹּא יִשְׁפּוֹךְ הַמּוֹכֵר אֶת הַיַּיִן בְּתוֹךְ, וּמַגְבִּיהַּ

לתוך משורתו של לוקח. מפני שעולה הקצף = *אשקומ"א בלעז, ונראה במלא. **ומה משורה שהיא** — קטנה כל כך, שלשים ושׁשה יש בהן בלוג — הקפידה תורה ברתיחה שלה, שהיא פחותה ממאה בלוג — קל וחומר ברתיחת כלי גדול, כגון הין, או אפילו שלישית ההין כו'. **וחצי תומן ועוכלא** — גרסינן בתוספתא. **תומן** — שמינית הקב, **חצי לוג. עוכלא** — לקמן מפרש. **שישהה** — דזמינין דאתי למדוד. ומיהו, קרא לא אזהר גדולה וקטנה אלא כְּשֶׁיִּתְקָנֶה לו על מנת למוד בהן. דאי לא תימא הכי — מאי אצטריך ליה למימר? **ואפילו היא עבטו** — דאיכא למיחש, פעמים שרותצו וטינופו ומודד בו, הלכך אין לו תקנה אלא שבירה. **דלא תנן** — שאין ממנה של מלך עושה חותם במדות. הלכך אסור, דאתי לרמויי. **לא שקיל** — לוקח מותר לשהות. **מהגדי** — הולכין ובאין ממנים של מלך לבדוק את המדות. כמו: זימנין דמהגדי בהדי הדדי, ב"אלו טריפות" (חולין מג, א). **דמתרמי בין השמשות** — שהכל טרודין ואין רואה. אי נמי, הלוקח עצמו מתוך טורדו אינו נותן אל לבו, ומיקרי ושקיל, והלכך יבא המוכר לרמות בו. **וחצי מאה** — לא גרסינן, דהיינו תרקב — תרי וקב, דהיינו שלשה קבין. **וחצי תרקב** — קב ומחצה. **וקב** — דלא אתי למיטעי בחצי תרקב, כדלקמיה דבתילתא לא טעו אינשי. **וחצי רובע** — היינו שמינית הקב, חצי לוג. **תומן** — איכא למימר: היינו שמינית הלוג דלקמן, ועוכלא — לקמיה מפרש: אחד מחמשה ברובע. וקשיא לי, דאם כן כמו שכתוב בספרים שלנו, מאי האי דקפריך לקמן: תומן ועוכלא לא ליעבד, ומשום דטעו אינשי בריבעא קפריך להּ? והאי לאו קושיא היא, שהרי התומן גדול מן העוכלא יותר מכפלים אם שמינית הקב הוא, ואם שמינית הלוג הוא — היינו עוכלא ועוד, אם שמינית הקב הוא — היינו חצי רובע אלא הכי גרסינן בתוספתא ובפירושי רבינו חננאל: קב וחצי קב ורובע ותומן וחצי תומן ועוכלא, וכמה היא עוכלא — אחד מחמש ברובע. ופירושה: קב — ארבעה לוגין, ולוג — שש ביצים, נמצא הקב עשרים וארבע ביצים. וחצי קב — שני לוגין, ורובע — היינו לוג, שש ביצים. כל רובע — רובע הקב, ובל רביעית שבגמרא — רביעית הלוג. וכן תומן — שמינית הקב, דהיינו חצי רובע. וחצי רובע לא גרס

ליה בהדייהו, דהיינו תותן. אבל שמינית לשון נקבה — היינו שמינית הלוג. והיינו דתקני לקמיה גבי לוג רביעית ושמינית. אבל הכא גבי קב גרס רובע ותומן. והתומן חצי לוג — שלש ביצים, וחצי תומן — ביצה ומחצה. **ועוכלא אחד מחמשה ביוכע הקב** — כלומר, אחד מחמשה בלוג, היינו ביצה וחומש ביצה, שהלוג שש ביצים. וכן פירש רבינו חננאל, דסלע ארבעה דינרים, ושש מעה סלע דינר הוי עשרים וארבע ואומר רבינו תם: דבימי חכמים הוסיפו שתות על הסלע. דמעיקרא לא היה רק עשרים גרה, והוסיפו עליו ארבע גרה. ולרבינו יצחק נראה: דיחזקאל הוסיף ארבע גרה על הסלע, ולעולם המנה של חול עשרים וחמשה סלעים, ושל קודש חמישים, אלא שבתחלה היה השקל עשרים, והוסיף עליו ארבע גרה. והכי קאמר קרא: והשקל שהיה תחלה עשרים גרה, ומאותם שקלים יהיה לכם המנה: עשרים שקלים, חמשה ועשרים שקלים, עשרה וחמשה שקל — והיינו עשרים שקלים בין הכל. ולא איירי בשקלים שניתוספו, שמאותם לא היה המנה אלא חמשים, בפלס של חול, בשקלים שהיו קודם שהוסיף. והא דנקט קרא חשבון זה ורצה לכלול ששים שקלים יחד — אומר רבינו תם: לפי שהיה להן משקלות, אחת — שליש מנה של קודש, ואחת — מנה של הדיוט, ואחת — של רביע מנה של קודש. כמו שתרגם יונתן: "וסלעים עשרין מעין, תלתות מניא עשרים סלעים, מנא דבספא עשרים וחמשה סלעים, רביעית מניא חמשה עשר סלעין, כולהו שיתין, מנא רבא דקודשא יהא לבוץ". ולפירוש רבינו יצחק קשיא, דאין התרגום משמע כדבריו. שאם יפרש "תלתות מניא" דהשתא הוי עשרים סלעים שמקודם — אם כן כמו כן יפרש "מנא דכספא" של חול של עשיעי הוי עשרים וחמש סלעים של קודם לבן, וזה אינו, דהוי סלעים של קודם לבן. ורש"י פירש בפירוש יחזקאל: דּ"מנא דכספא עשרים וחמשה סלעים" — מיירי במנה של חול שהיה קודם. משמע שרוצה לומר בפירוש רבינו יצחק, שנשתנתה מנה של חול. וקשיא: דלמה ליה למינקט מנה של קודם, כיון ששינו אותה? דאם לא היו אותן שלשה משקלות באותה שעה — היה לו לכלול ששים שקלים יחד והרב רבינו משולם אומר: דנקט קרא חשבון זה בגנד ברכת כהנים, ב"ברכך" יש חמש עשרה, ב"יאר" עשרים, ב"ישא" עשרים וחמש, ושמא במדרש הוא כך. ויש ליתן טעם, שלפי שמתברכין ישראל בנתינת שקלים עשה יחזקאל חשבון זה בשקלים.

כך

ורביעית הזהן. **אין מוסיפין על המדות כו'** — אם באו אנשי העיר להוסיף על כל המדות בין גדולות בין קטנות לפי חשבון אחד מכור עד רביעית, ולשבר מדות הראשונות, דלא ליתי למימני — אין מגדילין כי אם שתות יותר, שמי שהחזיק חמש ביצים יחזיק עתה שש. וטעמא מפרש לקמיה. **והמשתכר** — כגון חנוני הקונה יין ופירות מן הסיטון הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט — אל ישתכר יותר משתות. ובגמ' שלא הוקר השער, אבל אם לקח בשעת הגזרה, ועכשיו הוקיר — ישתכר אפילו בפלגים, כפי שהשער הולך. ותקנת חכמים היא זו שלא ישתכר יותר]. **משום אפקועי תרעא** — שמביאים תבואה לכאן, בשיראו שהוסיפו המדות — יוקירו, ומשנבנכס היוקר מוקירין יותר מכדי תוספת. **שתות נמי לא ליעביד** — משום האי טעמא גופיה. **אלא** — להכי אין מוסיפין יותר משתות — משום דאותו מכר דהוי עבשיו אונאה, אין שניהם חוזרין בשאין מוסיפין אלא שתות. **ליהוי ביטול מקח** — אם נוסיף יתר על שתות, ולא נבון לעשות תקנה שיבטלו על ידה המכירות. והיכי דמי — כגון החמרים שמביאין תבואה לכאן רגילים ליתן חמשה קבין בחמשה [דינר], ובשהוסיפו המדות שתות וחן לא ידעו — יתנו במו כן חמשה קבין בחמשה דינר, ונמצא שנתאנה שתות, דששה קבין יש בדני חמשה, ויחזור לו פשוט, ויהיה המכר קיים. אבל אם הוסיפו על החמשה קבין קב וחצי — דרי נתאנה יתר משתות, ובטל המקח. **והאמר רבא כו'** — ואפילו אם יוסיפו על המדות פחות משתות ליהוי ביטול מקח. **כל דבר שבמדה** — שהוטעה במדה, אפילו פחות מכדי אונאה, דהיינו פחות משתות, דהוי מחילה בחפץ המנכר באומד — הכא חוזר, משום דטעות גמור הוא. דשניהן נמי חוזרין, אלא משום דפחות מכדי אונאה הוי מחילה לגמרי, לא נתבונן רבא אלא לאפוקי ממחילה. ומיהו, מקח טעות הוי לחזור שניהן, דהא לרבא לית ליה חזרה במי שנתאנה טפי מן המאנה, דפסק רבא בפרק "הזהב" (בבא מציעא נ, א) דלכתאי: שתות — קנה ומחזיר אונאה, אבל בפחות משתות — הוי מחילה, וביותר משתות — שניהן חוזרין. **דלא ליהוי פסידא לתגרא** — שבא מעיר אחרת, ואמרן דמשתכר שתות, ובשלא הוסיפו כי אם שתות, והוא לא ידע, ומכר כמו שהיה רגיל עד עכשיו — לא איבד כי אם שתות שהיה לו להרויח, ולא הפסיד מקרן שלו כלום. אבל אם הוסיפו יותר משתות — אית ליה פסידא מקרן שלו. **ותמהה נמרא: פסידא הוא דלא ליהוי ליה** — כלומר, להכי חשו דלא יפסיד מקרן שלו כלום, אבל לריוח שלו לא חשו חכמים אם לא ירויח? **זבן וזבין תגרא איקר** — בתמיה. משל הוא: וכי לכך קנה התבואה רוחק מכאן, שיתננה כאן באותן דמים כדי שיקרא תגרי ולהרויח אינו חושש? הא ודאי אין לך פסידא גדולה מזו שטורח ואובל ואינו מרויח והכי הוי לה למימר: אין מוסיפין על המדות שתות כי אם פחות משתות, כדי שיריחו התגר פורתא **קרא אשכח** — דאמר מוסיפין שתות, והלכך מותר להוסיף שתות — דלא חייש קרא אתגר אם יטעה בתוספת ולא ירויח. ומיהו, יותר משתות אין מוסיפין, משום פסידא דתגרא, שהרי לא התיר הבתוב. וכן נראה הטעם בעיני. **השקל סלע. עשרים גרה** — מעות קטנות, שיש מהן חמשה בדינר. **עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל** — שלש חשבונות הללו ביחד — "המנה יהיה לכם". ויש לומר: דיש מקומות שהמנה חמשה עשר סלעים, ויש עשרים סלעים, ויש חמשה ועשרים, לכך נאמר שלשת המנים הללו — המנה של קודש יהיה לכם.

מנה

במקדש נמי לגזור — אף על פי שהיו צריכין למדוד שלישית הזהן לאיל, ורביעית לכבש — יכולין היו למדוד בלונין: לחצי הין ששה לוגין, לשלישית הזהן ארבעה לוגין, לרביעית שלשה לוגין. **והשקל** עשרים גרה — תימה: הא עשרים וארבע גרה הוי, דגרה הוי מעה, כתרגומו "עשרים גרה" — עשרין מעין (שמות ל), ואמרינן (קדושין יא, ב. יב, א)

וְעוּפְלָא. וְכַמָּה הִיא עוּפְלָא? אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה בְּרֶבַע. וּבְמִדַּת הַלַּח - הוּא עוֹשֶׂה הִין, וַחֲצִי הִין, וּשְׁלִשִׁית הַהִין, וּרְבִיעִית הַהִין. וְלוֹג, וַחֲצִי לוֹג, וּרְבִיעִית, וּשְׁמִינִית, וְאֶחָד מִשְּׁמוֹנֶה בְּשְׁמִינִית וְזֶהוּ קוֹרְטוֹב. - וְלַעֲבִיד נַמִי קַבִּים - אֲתֵי לְאִיחְלוּפֵי בְּחַרְתָּא. - אַלְמָא טָעוּ אֱינָשֵׁי תִּילְתָא; אִי הָכִי, קַב נַמִי לָא לֵיעֲבִיד, דְּאָתֵי לְאִיחְלוּפֵי בְּחֲצִי תַּרְתָּא. - אַלְמָא טָעוּ אֱינָשֵׁי רִיבְעָא; אִי הָכִי, חֲצִי תּוֹמֶן וְעוּפְלָא לָא לֵיעֲבִיד אֲמַר רַב פַּפָּא: מִדּוֹת קְטַנּוֹת בְּקִיאִי בְּהוּ אֱינָשֵׁי. - שְׁלִשִׁית הַהִין, רְבִיעִית הַהִין לָא לֵיעֲבִיד - כֵּיוָן דַּהֲוֹו בַּמִּקְדָּשׁ לָא גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן. - בַּמִּקְדָּשׁ נַמִי לִיגְזוֹר - כֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן. אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין מוֹסִיפִין עַל הַמִּדּוֹת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת, וְלֹא עַל הַמַּטְבֵּעַ יָתֵר מִשְּׁתוּת, וְהַמִּשְׁתַּכֵּר אַל יִשְׁתַּכֵּר יוֹתֵר מִשְּׁתוּת. אֵין מוֹסִיפִין עַל הַמִּדּוֹת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת, מַאי טַעֲמָא? אֵילֵימָא מִשּׁוּם אַפְקוּעֵי תַּרְעָא - שְׁתוּת נַמִי לָא אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹנָאָה דְּלָא לֵיהֲוֵי בִּיטּוּל מֶקַח - וְהָאֲמַר רָבָא: כָּל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁנִּמְשָׁקַל וְשֶׁנִּמְנֶה, אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה חוֹזֵר אֶלָּא דְּלָא לֵיהֲוֵי פְּסִידָא לְתַגְּרָא - פְּסִידָא הוּא דְּלָא לֵיהֲוֵי לֵיהּ, רְוִוחָא לָא בָּעֵי? וְבֶן וְבֵנֵי תַּגְּרָא אִיקָּרֵי? אֶלָּא אָמַר רַב חִסְדָּא, שְׁמוּאֵל קָרָא אַשְׁכַּח וּדְרַשׁ: "וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁקָלִים וַעֲשָׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם"; מנה?

כך אין מוציאין לסוריא — פירש הקונטרס: משום דקסבר כבוש יחיד לא שמיה כבוש.

ואף על גב דלמאן דאמר שמיה כבוש מצינו שהחמירו בארץ ישראל יותר מבסוריא, בדאמרינן בפרק קמא דגיטין (ח, א): המוכר עבדו לסוריא — כמוכר לחורצה לארץ, אף על גב דקסבר שמיה כבוש, כדמוכח התם. מכל מקום נראה לרבינו שמשון בן אברהם בפירוש הקונטרס, מדקאמר: כשם שאין מוציאין לחוצה לארץ כן אין כו' — משמע דסבר דלאו שמיה כבוש, מדמשווה אותה לחוצה לארץ. ונוסעת דלא שמיה כבוש — בדיליף בספרי, בסוף פרשת "והיה עקב": "כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם" וגו', וליליף התם דדוקא מה שיכבשו בחוצה לארץ אחר שיכבשו כל ארץ ישראל — לכם יהיה, ודוד לא עשה על פי בית דין אלא מדעתו, וכבש ארם נהרים וארם צובה עד שלא כבש כל ארץ ישראל, ולכך קרי ליה כבוש יחיד, לפי שמדעתו עשה.

לסוריא — סוריא היא ארם צובה וארם נהרים, ועל שם סוריא קרי ללשון ארמי סורסי, דבאמרינן (בראשית רבה פרק ע"ג): אל תהי לשון סורסי קל בעיניך, שהרי בתורה ובנביאים ובכתובים חלק לו כבוד: בתורה — דכתיב "יגר שהדותא", ובנביאים — דכתיב "כרנה תאמרון להון", ובכתובים — דניאל ועזרא, אלמא "סורסי" היינו ארמי, דלכן מארם נהרים היה, ודניאל נמי לשון ארמי הוא, כדכתיב "וידברו הכשדים למלך ארמית". ואם תאמר: דבסוף "מרובה" (בבא קמא פג, א) תניא: בארץ ישראל לשון סורסי למה? אלא אי לשון הקודש או לשון יוונית, ואמר רב יוסף: בבבל לשון ארמי למה? אלא אי לשון הקודש או לשון סורסי. משמע דלשון סורסי לחוד, ולשון ארמי לחוד ואומר רבינו תם: דלשון אחד הוא. אלא שמתחלק לכמה ענינים, כעין לעז שמשתנה בכמה מדינות, ותדע דאונקלוס תירגם "עד הגל" — "סהיד דגורא", ולבן קרא לו "יגר שהדותא".

חד

השוק, אבל במכנים משלו - מותר. ומותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל שלש שנים: **ערב** שביעית, ושביעית, ומוצאי שביעית; ובשני בצורת - אפילו קב חרובין לא ייצור, **מפני** שמכנים מארה בשערים. אמר ליה רבי יוסי ברבי חנינא לפונא לפונא שמעיה: **פוק** אצר לי פירי שלש שנים: ערב שביעית, ושביעית, ומוצאי שביעית. תנו רבנן: אין מוציאין פירות מארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: יינות, שמנים ומלחות; רבי יהודה בן בתירא מתיר ביין, מפני שממעט את התיפלה. וכשם שאין מוציאין מארץ לחוץ לארץ, כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא; ורבי מתיר

מהיפרכיא

מנה מאתן וארבעין הוו — בתמיה, וכי הוי המנה ששים שקלים, דהיינו מאתן וארבעין דינר? שהשקל ארבעה דינר. והא קיימא לן: מנה עשרים וחמשה סלעים, דהיינו מאה זוזי, דבאמרינן (כתובות ג, א): לבתולה מאתים ולאלמנה מנה. **בפול** — חמשים שקלים, וחמשה שקלים המיותרין הן תוספת שתות שהוסיפו על מנה של חול, חמשה סלעים על עשרים וחמשה, דהיינו שלשים סלעים.

מָנֶה? מָאתָן וְאַרְבָּעִין הָווּ אֶלָּא שְׁמַע מִינָּה תֵּלָת; שְׁמַע מִינָּה: מָנֶה שֶׁל קֹדֶשׁ בְּפוּל הָיָה, וּשְׁמַע מִינָּה: מוֹסִיפִין עַל הַמִּדּוֹת וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הַמִּדּוֹת, וּשְׁמַע מִינָּה: שְׁתוּתָא מִלְּבַר. רַב פָּפָּא בַּר שְׁמוּאֵל תַּקֵּין פֵּילָא בַּר תִּלְתָא קְפִיזֵי. אֲמַרוּ לֵיהּ, וְהָא אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין מוֹסִיפִין עַל הַמִּדּוֹת יוֹתֵר מִשְּׁתוּת - אָמַר לְהוּ: אֲנָא פֵּילָא חֲדָתָא תַּקִּינִי. שְׁדָרֵיהּ לְפוּמְבְּדִיתָא וְלָא קַבְּלוּהּ, שְׁדָרֵיהּ לְפַאפּוּנְיָא וְקַבְּלוּהּ, וְקָרוּ לֵיהּ רוֹז פָּפָּא. (סֵימָן: אוֹצְרֵי פֵּירוֹת אֵין אוֹצְרִין וְאֵין מוֹצִיאִין וְאֵין מְשַׁתְּכְּרִין פַּעֲמַיִם בְּבֵיצִים מְתֻרְעִין וְלֹא מוֹצִיאִין). תָּנוּ רַבָּנָן: אוֹצְרֵי פֵּירוֹת, וּמְלוֹי בְּרִבִּית, וּמַקְטִינֵי אֵיפָה, וּמַפְקִיעֵי שְׁעָרִים - עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר: "לֵאמֹר מָתַי יַעֲבֹר הַחֹדֶשׁ וְנַשְׁבִּירָה שֵׁבֶר וְהַשַּׁבָּת וְנִפְתְּחָה בָּר, לְהַקְטִין אֵיפָה וְלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וְלְעַוֵּת מֹאזְנֵי מִרְמָה", וְכִתִיב: "נִשְׁבַּע ה' בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל מַעֲשֵׂיהֶם". אוֹצְרֵי פֵּירוֹת - כְּגוֹן מַאן? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּגוֹן שַׁבְּתַי אַצָּר פֵּירוֹת. אֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל מְזַבֵּן לְהוּ לְפֵירֵי בְּתַרְעָא חָרְפָּא בְּתַרְעָא חָרְפָּא, שְׁמוּאֵל בְּרֵיהּ מַשְׁהֵי לְפֵירֵי וּמְזַבֵּן לְהוּ בְּתַרְעָא אַפְּלָא בְּתַרְעָא חָרְפָּא. שִׁלְחוּ מִתָּם: מֶטָּב דְּאֵבָא מִדְּבָרָא. מַאי טַעֲמָא? תַּרְעָא דְּרָוְוחָא - רָווּחָא. אָמַר רַב: עוֹשֶׂה אָדָם אֶת קַבּוֹ אוֹצָר. תָּנֵיָא נָמֵי הָכִי: אֵין אוֹצְרִין פֵּירוֹת דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ, כְּגוֹן: יֵינוֹת, שְׁמָנִין וּמְלָחוֹת. אֲבָל חֲבִילִין, כֵּמוֹן וּפִלְפְּלִין - מוּתָּר; בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּלוֹקֵחַ מִן

פירות מארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: יינות, שמנים ומלחות; **רבי** יהודה בן בתירא מתיר ביין, מפני שממעט את התיפלה. וכשם שאין מוציאין מארץ לחוץ לארץ, כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא; ורבי מתיר

מהיפרכיא

תרקב דליחוי מוסף עליו שליש, ולא תרקב דליחוי פחות רביע, דליחוי למיטעי (כן נראה בעיני). **ולא קבלוה** — אף על פי שאין בעיר הזאת תרקב וחצי תרקב. **ריז פפא** — לשון מדה הוא באותו המלבות. ואית דגרס "רז פפא" — כלומר, עצת רב פפא. ולא נהירא, דאינו לשון גמרא. **אוצרי פירות** — שקונין בשוק לאצרם למכור ביוקר, וגורמין שמתייקר השער, ואיכא הפסד עניים. ונראה לי דבעיר שרובה ישראל מיירי. **מפקיעי שערים** — מוסיפין על השער. **מתי יעבור החדש ונשבירה שבר** — כלומר נמכור ביוקר לסוף חדש, אחר יומות הגורן. והיינו מפקיעי שערים, דלחדש לא מיקרי אוצרי פירות. **והשבת ונפתחה בר** — כלומר, מתי תגיע שנת השמטה ונפתחה אוצרות בר, והיינו אוצרי פירות. **לחקטין** — היינו מקטיני איפה. **להגדיל שקל** — נראה לי דהיינו מלוה ברבית, שמגדיל שקלו על ידי הלואת רבית. דאי משום להגדיל שקל ממש — ממקטיני איפה שמעת לה, ומ"מאזני מרמה" שמעת נמי אונאת משקולות. **ובתיב** — בתריה "נשבע ה' בגאון יעקב" וגו', **כגון שבתי אוצר פירי** — כדי למכור לעניים ביוקר. אבל כגון דאצר פירי בשעת הזול ומוכרן בזול לעניים בשעת היוקר, כדלקמן, אף על פי שגורם יוקר השער — מותר. **בתרעא חרפא** — בשער המוקדם, דהיינו בשעת הגורן. **כי חרפא** — בזול, כדי שימכרו גם הכל, ויזדלזל השער כל השנה. **שמואל** — מאצר הוא לפירי של שדותיו, ומזבן להו בתרעא אפלא — בעת היוקר, כדתרעא חרפא — בשעת הזול. ומיהו, מן השוק לא הוה מאצר בשעת הגורן, דמכל מקום מוקיר השער קצת, ויצא שכרו בהפסדו, כן נראה בעיני. ומיהו איסור ממש ליכא. **מצא דאבא מדברא** — טובים מעשה האב ממעשה הבן, שהאב גורם מתחלה שלא יוקר השער, דכיון דרווח והוזל השער — רווח עוד כל השנה. אבל משהוקר השער — אינו יכול להזדלל מהרה. את קבו — מה שמלקט משדותיו. ולישנא מעלייא נקט, כלומר: אותו מעט שנתן לו הקדוש ברוך הוא. ואין איסור אלא שלא יקח מן השוק על מנת לאצור, ומיהו לפרנסת ביתו יכול לקנות אם אין לו משדותיו. **ולא יכנס משלו** — ומיהו, ישייר לעצמו כדי הוצאתו לשנה. **לאצור פירות** — שלש שנים, לקנות בששית לצורך שתים שבשנית ושמינית למכור לעולם, פן יאמרו בשביעית ובשמינית ברעב, דהא מפירות שמינית לא אכלי עד סוף השנה. **לפונא פוק אצר לי** — ובארץ ישראל היה, וסבירא ליה: קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדושה לעתיד לבא, ובמאן דאמר במגילה (י, א): שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית. **מפני שממעט בו'** — דנכנס יין יצא סוד. **למוריא** — דכבוש יחיד לא שמיה כבוש.

מהיפרכיא

מהיפרכיא — אחרונה של ארץ ישראל, להיפרכיא ראשונה של סוריא. דכיון דסמוכים כל כך — מותרין. **אין משתכרין** — לקנות יין ושמן וסלתות מבעל הבית למכור בשוק, אלא בעל הבית עצמו ימכור לצריכין כמו שימכור לחנוני. ומיהו, לקנות חטין ולעשות פת — מותר, דכיון דאיכא טירחא — שרי. אבל למכור הדבר בעין, כמו שקונה אותה מבעל הבית — אסור, דהא בעל הבית נמי מצי מזבין ליה בלא טורח. **סבר ליה רבי יהודה בן בתירא** — הלואי שיזקיר, ולא יקנו ממנו. **פעמים** — לקמיה מפרש. **בציצים** — נראה לי משום דציצים אין בהם חיי נפש כל כך, וגם טורח מרובה, וריוח מועט הוא לעני המחזר בעיירות לקנות ביצים, ולכך התירו לו להשתכר יותר משתות. **על חד תרי** — מה שלקח בדינר לא ימכור בשני דינרים. **תגר לתגרא** — אלא תגר ראשון ימכור לצריכין, אבל לא לתגר אחר, דיש כאן ריוח שתי פעמים — לתגר ראשון ולתגר שני, ומוקירן יותר מדאי. אבל בשאר דברים — מותר, שאם יוקיר זה — ימצא אחרים שימכרו בזול. **מתריעין** — בתפלה. **על פרקמטיא שהוזלה** — הבגדים טובים שהוזלו, דאין כאן הפסד לעניים אם יוקירו, **והוא דזל** — כל כך, דקים עשרה בגדים בדמי שיתא, שהוזלו קרוב למחצה. **אין יוצאין בו'** — שמפקיע עצמו מן המצות. **מתה אשתו של בועז** — ולאשמועינן אתא שהקדוש ברוך הוא מקדים רפואה למכה, ויש לו לאדם לבטוח בהקדוש ברוך הוא. **עד דלא שביב שיבבא** — קודם שימות המת. **קיימא מנו ביתיה** — עומד ומזמן כבר הממונה על ביתו ועומד במקומו. **אבצן** — מן השופטים הוא, בספר שופטים. **מאי קא משמע לן** — מה ריוח יש בדבר, ומה אנו למדין שום מצוה מכאן? **בדרבה בר רב הונא בו'** — דקאמר שכל בניו [של אבצן] מתו בחייו. ומדקאמר אבצן זה בועז, וכתב בבועז שנשא רות ואף על פי שהיו לו עדיין בנים הרבה, אשמעינן (יבמות סב, ב) שאם נשא אדם אשה בבחרותו ישא אשה בזקנותו, כמו שעשה אבצן דהיינו בועז, לפי שהיה ירא שמא ימותו בניו משאשתו ראשונה בחייו, ולא יהיה לו זכר. וכתיב "בבקר זרע [את] זרעך ולערב אל תנח ידך" (קהלת יא), דמדהכא נמי דרשינן ליה, וכדמפרש קרא שעמא: "כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה" וגו'. אבל אי לא אמר לן אבצן זה בועז — הוה אמרינן אבצן לא נשא אשה אחרת, ובועז נמי מעולם לא היו לו אשה ובנים עד שלקח רות. **מאה ועשרים משתאות** — לששים בנים ובנות. **לכל אחד שתי סעודות** — סעודת אירוסין, שהיא מצוה כדאיתא בפסחים (מט, א), וסעודת נשואין. כל שבעת ימי המשתה קרי סעודה אחת. יש לשונות אחרים, ואין בהן ממש. **בודנא עקרה** = פרדה עקרה. **במאי פרעא לי** — אין לו בנים שיזמין לו לסעודתן. **ובולן מתו** — ולא גרס "תנא", ומסקנא דמלתא דרבה בר רב הונא היא, והכי הוה קים להו. **בחייך דילדת שיתין** — שסופן למות. **למה ליך** — מה בצע בלידתן. **איכפל** — ונסיב אשה אחרת. **ואוליד חד דמשיתין זריז** — והיינו עובד, שהוליד בועז מרות, ויצא ממנו דוד מלך ישראל. ואיכא דפתרי ליה בשמשון, דזריז משיתין דאבצן, ולא נהירא כלל. **ושלמון** — אבי בועז, כדכתיב "ושלמון הוליד את בועז". **ופלוני אלמוני** — משמע ליה שם הגואל, כדכתיב "סורה שבה פה פלוני אלמוני". **בני נחשון** — כדכתיב "ונחשון הוליד את שלמון ושלמון הוליד" וגו'. **זכות אבות** — אלימלך בן נחשון, שהיה נשיא וחסיד. **אימיה דאברהם הוו'** — לפי שאמותן של יצחק ויעקב החזכרו, צריכין אנו לידע שם אם אברהם. ואגב גררא נקט אימיה דהמן, לפי ששמותיהן שוין. **כרנבו** — כְּרִים מצאן — טהורין הן, ואברהם טהור. **עורב** — טמא הוא, והמן נמי טמא היה. אימיה דדוד — לפי שכל אמהות של מלכים כתובות בנביאים, הוצרך לפרש גם את דוד. **אימיה דשמשון** — משום דאיירי בה קרא טובא, וכתיב נמי "לאביו ולאמו לא הגיד" הוצרך לפרש שכל הדברים האלו שואלין המינים: מה טעם אין אנו יודעין שמותן? **ואחתיה נשיין** — כך שמה. ואגב גררא דאימיה נסבה. **לתשובת המינים** — ששואלין לנו יותר באלו מנשים אחרות, כדפרישית טעמא. ואנו משיבין להן, שמסרו לנו הנביאים בעל פה. **נחבש** — שחבשו בנמרוד. ובאגדה ראיתי: דתרח אביו חבשו בשביל שהיה מאבד צלמיו. **כותא וקרדי** — מקומות הן, וכל זה להודיע חיבתו של אברהם אבינו. **עיבריא זעיריא** — כך שמו. וזהו אור כשדים שהושלך שם אברהם אבינו, והרואה צריך לברך "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה", כדתנן ב"הרואה" (ברכות נד, א).

(מנהיגו

חד אמר על חד תרי — ואם תאמר: מאי אירא ביצים? אפילו שאר דברים נמי, כדאמרינן (בבא בתרא צ, א): המשתבר אל ישתבר יותר משתות, ותירץ רבינו יצחק בן מרדכי: דמיירי אפילו טרח. דהיכא דאיכא טירחא יכול להשתבר יותר משתות, כדאמרינן ב"המפקיד" (בבא מציעא מ, ב): איכא טירחא ודמי ברוניתא. ולרבינו שמשון בן אברהם נראה: דהכא מיירי אפילו בביצים שאינו לוקח מן השוק, אלא מתרנגולת שבביתו, דכי האי גוונא בשאר דברים שרי.

אימתי בזמן שאינו מרצה ליקח בר — תימה: אם אינו מרצה ליקח, אפילו אלף סאה בסלע מה יעשה, כיון שאינו מרצה ליקח?

הדרן עלך המוכר את הספינה

מַהֵיפְרַכְיָא לְהֵיפְרַכְיָא, תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מְשַׁתְּפִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ, פִּגּוֹן: יֵינוֹת, שְׁמָנִים וְסָלְתוֹת. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, שֶׁהָיָה מְשַׁתֵּף בְּיֵינָן וְשִׁמְּנָן; בְּיֵין - סַבָּר לֵיהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, בְּשֶׁמֶן - בְּאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה שְׁכִיחַ מִישְׁחָא. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מְשַׁתְּפִין בַּצְּמָמִים בְּבֵיצִים. אֲמַר מָרֵי בַּר מָרֵי: פְּלִינֵי בָּהּ רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: עַל חַד תַּרֵי, וְחַד אָמַר: תַּגָּר לְתַגָּרָא. תָּנוּ רַבָּנָן: מַתְרִיעִין עַל פַּרְקְמַטְיָא וַאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: פִּגּוֹן כְּלֵי פִּשְׁתָּן בְּבָבֶל, וְיֵין וְשֶׁמֶן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַב יוֹסֵף: וְהוּא, דְּזַל וְקָם עֲשָׂרָה בְּשִׁיתָא. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין יוֹצְאִין מֵאֶרֶץ לְחוּץ לָאָרֶץ - אֶלָּא אִם כֵּן עָמְדוּ פָּאתַיִם בְּסֶלַע. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בְּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא לִיקַּח, אֲבָל בְּזְמַן שֶׁמּוֹצֵא לִיקַּח, אֲפִילּוּ עָמְדָה סְאָה בְּסֶלַע - לֹא יֵצֵא. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר: אֱלִימֶלֶךְ, מֵחַלּוֹן וְכִלְיוֹן, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הָיוּ וּפַרְנְסֵי הַדּוֹר הָיוּ, וּמִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׁוּ? מִפְּנֵי שֶׁיָּצְאוּ מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתְּהִי הַמֹּת בְּכָל הָעִיר עֲלֵיהֶן וְהָאֹמָרֶנָה הֲזֹאת נָעֳמִי". מַאי "הֲזֹאת נָעֳמִי"? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמְרוּ: חִיּוּתָם נָעֳמִי שֶׁיָּצְאת מֵאֶרֶץ לְחוּץ לָאָרֶץ מָה עָלְתָה לָהּ? וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁבָּאת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, מָתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל בֹּעַז. וְהֵיינוּ דְּאָמְרִי אֱינָשֵׁי: עַד דְּלָא שָׂבֵיב שִׁיבְבָא - קַיְימָא מְנוּ בֵּייתֵיהּ. אָמַר רָבָה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אִבְצָן זֶה בֹּעַז. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? כִּי אֵידָךְ דִּרְבָה בַּר רַב הוּנָא, דְּאָמַר רָבָה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב: מָאָה וְעֶשְׂרִים מִשְׁתָּאוֹת עָשָׂה בֹּעַז לְבָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים, וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לִבָנָיו מִן הַחוּץ. וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים", וּבְכָל אַחַת וְאַחַת עָשָׂה שְׁנֵי מִשְׁתָּאוֹת: אֶחָד בְּבֵית אָבִיו וְאֶחָד בְּבֵית חָמִיו. וּבְכוּלָּן לֹא זִימֵּן אֶת מְנוֹחַ, אָמַר: כּוּדְנָא עֲקָרָה בְּמַאי פָּרְעָא לִי? תָּאנָא: וְכוּלָּן מֵתוּ בְּחַיָּיו. וְהֵיינוּ דְּאָמְרִי אֱינָשֵׁי: בְּחַיָּיךְ דִּילַדְתְּ שִׁיתִּין, שִׁיתִּין לָמָּה לֵיךְ? אִיכְפַּל וְאוֹלִיד חַד דְּמִשִּׁיתִּין זָרִיז. (סִימָן: מֶלֶךְ אַבְרָהָם עֲשָׂר שָׁנִים שְׁנָפְטְרָה נַחְשָׁא לְבָרוֹ). אָמַר רַב חָנָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: אֱלִימֶלֶךְ, וְשַׁלְמוֹן, וּפְלוֹנִי אַלְמוֹנִי, וַאֲבִי נַעֲמִי - פּוֹעֵל בְּנֵי נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב הֵן. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? שֶׁאֲפִילּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְכוּת אָבוֹת, אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לוֹ בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ. וְאָמַר רַב חָנָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: אִימֵּיהּ דְּאַבְרָהָם - אַמַּתְלַאי בַּת בָּרְנְבוֹ, אִימֵּיהּ דְּהָמָן - אַמַּתְלַאי בַּת עוֹרְתָבִי, וְסֵימָנֵיךְ: טָמֵא טָמֵא, טָהוֹר טָהוֹר. אִימֵּיהּ דְּדָוִד - נְצֶבֶת בַּת עַדְאֵל שְׁמָהּ, אִימֵּיהּ דִּשְׁמְשׁוֹן - צְלֶלְפּוֹנִית, וְאַחְתֵּיהּ - נְשָׁיִן. לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ? לְתִשּׁוּבַת הַמִּינִים. וְאָמַר רַב חָנָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: עֲשָׂר שָׁנִים נֶחְבַּשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ, שָׁלֹשׁ בְּכוּתָא וְשֶׁבַע בְּקַרְדּוּ; וְרַב דִּימִי מִנַּהֲרְדְּעָא מַתְנֵי אִיפְּכָא. אָמַר רַב חִסְדָּא: עֵיבְרָא זְעֵירָא דְּכוּתָא זֶהוּ אוּר כַּשְׂדִּים. וְאָמַר רַב חָנָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּפְטַר אַבְרָהָם אָבִינוּ מִן הָעוֹלָם, עָמְדוּ כָּל גְּדוֹלֵי אוּמּוֹת הָעוֹלָם בְּשׁוּרָה וְאָמְרוּ: אוֹי לוֹ לָעוֹלָם שֶׁאָבַד

(מנהיגו) **קבריינטא** — המוליך את הספינה. **ריש גרגותא** — שר הממונה על הבורות מי ידלה ממנו היום להשקות שדותיו ומי למחר, ושררה קטנה היא. ומדרבינ"ו לך ה' המלכתה והמתנשא" יליף לה, כלומר: על ידך המתנשא לכל דבר, אפילו לגרגותא, לראש הוא על פיך. **בוצקך קבוציך** — על ידי שתוציך לקבץ הנדחים — תנצל. **אבל מעות ביזקר** — שהפרקמטיא ולה מאד — יוצאין, כדמפרש טעמא לקמיה. **נחיינא** = זכורני. **מדלית איסר** — לקנות בו לחם. **מריח פיתא** — שרוח מערבית מנשבת ומביאה ריח הפת, שהוא טוב מאד, למזרח העיר, ומייתיו מתוך ריח טוב מרובה. כן נראה בעיני. ויש מפרש: מתוך תאות רעבון. **ממיילין** = משחקין. **טליא וטליתא** = נער ונערה. **דמודי לחנן** — לגוים, מתרצה להן במה שאומרים — נפיל בידיהון. אלא כל דברייהו יסתור. **דשדרתיין** — בוטח. שעל ידי שמתגלה להן — לוקחין כל מה שיודעין משלו, כדכתיב בחזקיה "וירא את [כל] בית נבאתו" וגו' (מלכים ב כ). **יואש ושרף** — בדברי הימים. **שנתחייבו בליה** — על שיצאו מארץ ישראל. **חולין** — חוץ לארץ ארץ טמאה היא. **מאי דכתיב ויוקים ואנשי כוזיבא וגו'** — בני יהודה קא חשיב ואזיל בדברי הימים. ואיכא למימר דכל הני דקחשיב משבט יהודה היו, מצד האם או מצד האב. **זה יהושע** — ושמא אמו מיהודה, כדכתיב נמי "איש יהודי" — אמו מיהודה (מגילה יב, ב). **ואנשי כוזיבא** — הכי קאמר: מי שהקים שבועה לאנשי כוזיבא, דהיינו יהושע. אבל אנשי כוזיבא לא משבט יהודה הם, שהרי כנענים היו שכיזבו ביהושע. **אלו** מחלון וכליון — שהיו משבט יהודה, בני אלימלך בן נחשון. **שנתאשו** מן הגאולה — שיגאלם הקדוש ברוך הוא מן הרעב, כדכתיב "כי פקד ה' את עמו לתת להם להם", סבורים היו שלא יפקדם. זו רות המואביה — שנקראת על שבט יהודה, כלומר בנים שיצאו ממנה. **דברים הללו** — שיצאו מחלון וכליון לחוץ לארץ, ועל ידי כך באה רות ונשאת לבועז, ונולדו מלכי בית דוד. **עתיק יומין אמרין** — מאתו יצאו בכושים. **שבועת אביהם** — שלא לשתות יין ולא לבנות בתים, כדכתיב (בירמיה לה). **לנטיעה** — הלוך וגדול, כדכתיב "על בסא ה' למלך". **שגדרו** — לעשות סייג לתורה. **הבי נרסינן: במלבושו של שלמה בן בנו בנה** — כלומר, שלמה בן דוד, שהוא בנו של ישי, שהוא בן עובד בנה. **לאמה של מלכות** — שיצאו ממנה כל המלכים. **בלא שלמנטון** — דסלמנטון אין מניח ליישן התבואה, אלא מרקיבה. **רציניתא** — תולעת המרקיב את התבואה. **שדיימא** — מתחממת התבואה, ואין יכולה להתיישן. **מצפין לחדש בו'** — דהכי קאמר קרא "ואכלתם מן התבואה ישן" עד קרוב לימות הקציר, ולא עד בכלל. **שבלה** — היינו על ידי רציניתא, שמרקיבה ומכלה אותה. **עד שתבא מאליה** — שתתבשל התבואה יפה, ולא יהו צריכין להקדים קציר ולעשות קליות. **ישן שרע** — היינו שדיפה, אבל שלם הוא הגרעין, אלא שמתחמם. **הכי נרסינן: ואבלתם ישן מלמד שכל המיושן וכו'** — דמשמע: הישן יאכלו, ויניחו החדש להתיישן. **דרכן ליישנן** — חטה ויין. **אין דרכן ליישנן** — כגון מיני פירות שמרקיבין. **תלמוד לומר תביאו ישן נושן מבל מקום** — שנה הכתוב, להודיע שבח ארץ ישראל, שאפילו אותן שאין דרכן ליישנן — יתיישנו ויתקיימו. **תיאך נוציא ב'** — דהכי משמע "וישן מפני חדש תוציאו" — בעל כורחכם, שלא יהיה לכם מקום להצניע החדש. ואף על פי שהישן טפי מעלי — יוציאוהו מפני החדש, שהחדש ראוי להתיישן טפי מן הישן שכבר נתיישן. **עתיקא** = ישן. **הרסנא** = דגים קטנים.

1 מְנַהִיגוֹ, וְאוֹ לָהּ לְפַפִּינָה שֶׁאָבַד קַבְרִינְטָא. "וְהַמִּתְנַשֵּׂא
2 לְכֹל לְרֹאשׁ" - אָמַר רַב חָנָן בַּר רָבָא אָמַר רַב: אֲפִילּוּ
3 רֵישׁ גַּרְגּוֹתָא מִשְׁמֶיָא מוֹקְמֵי לֵיהּ. אָמַר רַב חִיָּיא בַּר
4 אָבִין אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: חַם וְשֵׁלוֹם, שֶׁאֲפִילּוּ
5 מָצְאוּ סוּבִּין לֹא יָצְאוּ. וְאֶלָּא מִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׁוּ? שֶׁהָיָה
6 לָהֶן לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הוֹרֶם וְלֹא בִּקְּשׁוּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
7 "בְּנֵעֳקָךְ יַצִּילֵךְ קִבּוּצָיִךְ". אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר
8 רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא מָעוֹת בְּזוֹל וּפֵירוֹת בְּיוֹקֶר,
9 אֲבָל מָעוֹת בְּיוֹקֶר, אֲפִילּוּ עָמְדוּ אַרְבַּע מֵאוֹת בְּסֶלַע -
10 יוֹצְאִין; (סִימָן: סֶלַע פּוֹעֵל חֲרוּבָא טָלְיָא אֲמַרִין). דְּאָמַר
11 רַבִּי יוֹחָנָן: נְהִירְנָא כַּד הֲוִינָן קַיְימִין אַרְבַּע מְאָה בְּסֶלַע,
12 וַהֲווּ נַפְשַׁיְיהוּ נְפִישִׁי כָּפָן בְּמַטְרְיָא מְדִילִית אֵיפָּה. וְאָמַר רַבִּי
13 יוֹחָנָן: נְהִירְנָא כַּד לָא הֲווּ מִיתְגְּרִין פּוֹעֲלֵי לְמִרְנָח
14 קַרְתָּא, מֵרֵיחַ פִּיתָא מַיְיתִין. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נְהִירְנָא
15 כַּד הֲוָה בָּצֵע יְנִיקָא חֲרוּבָא, וַהֲוָה נָגִיד חוּמְטָא דְּדוּבְשָׁא
16 עַל תְּרֵין דְּרָעוֹהִי. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נְהִירְנָא כַּד הֲוָה
17 נָטֵיל עִיזְרָא בִּשְׂרָא, וְנָגִיד חוּטְמָא דְּמִשְׁחָא מֵרֵישׁ שְׂרָא
18 וְעַד לְאַרְעָא. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נְהִירְנָא כַּד הֲווּ מְטַיְילִין
19 טַלְיָא וְטַלְיָיתָא בְּשׁוּקָא כְּבַר שִׁית עֶשְׂרֵה וּכְבַר שַׂב
20 עֲשָׂרָה, וְלָא הֲווּ חָטְאָן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נְהִירְנָא כַּד הֲוָה
21 הֲווּ אָמְרִין בֵּי מִדְרָשָׁא: דְּמוֹדֵי לְהוֹן - נָפֵיל בִּידֵיהוֹן,
22 דְּמִתְרַחֲיֵין עֲלֵיהוֹן - דַּיְילֵיהּ דַּיְילְהוֹן. כְּתִיב: "מַחְלוֹן

23 וְכִלְיוֹן", וּכְתִיב: "יוֹאָשׁ וְשָׂרָף"; רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן שְׁמָן, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָן
24 שָׂרָף וְיוֹאָשׁ? יוֹאָשׁ - שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאוּלָּה, שָׂרָף - שֶׁנִּתְחַיְבוּ שְׂרֵיפָה לַמָּקוֹם; וְחַד אָמַר: יוֹאָשׁ
25 וְשָׂרָף שְׁמָן, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָן מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן? מַחְלוֹן - שֶׁעָשׂוּ גִּיפּוֹ חוּלִּין, וְכִלְיוֹן - שֶׁנִּתְחַיְבוּ כְּלָיָה לַמָּקוֹם. תָּנֵיָא כְּמַאן דְּאָמַר: מַחְלוֹן
26 וְכִלְיוֹן שְׁמָן; דְּתָנֵיָא, מַאי דִּכְתִיב: "וְיוֹקִים וְאַנְשֵׁי כוֹזְבָא וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר בָּעֲלוּ לְמוֹאָב וַיָּשָׁבֵי לָחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים"? "וְיוֹקִים" -
27 זֶה יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵקִים שְׁבוּעָה לְאַנְשֵׁי גִבְעוֹן, "וְאַנְשֵׁי כוֹזְבָא" - אֵלּוּ אַנְשֵׁי גִבְעוֹן, שֶׁכִּזְּבוּ בִּיהוֹשֻׁעַ; "וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף" - אֵלּוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן,
28 וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָן יוֹאָשׁ וְשָׂרָף? יוֹאָשׁ - שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מִן הַגְּאוּלָּה, שָׂרָף - שֶׁנִּתְחַיְבוּ שְׂרֵיפָה לַמָּקוֹם; "אֲשֶׁר בָּעֲלוּ לְמוֹאָב" - שֶׁנָּשְׂאוּ נָשִׁים
29 מוֹאֲבִיּוֹת; "וְיָשְׁבֵי לָחֶם" - זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, שֶׁקִּבְּלָה וְנִדְבְּקָה בְּבֵית לֶחֶם יְהוּדָה; "וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים" - דְּבָרִים הַלָּלוּ עָתִיק יוֹמִין אֲמָרִן,
30 דְּכִתְיב: "מְצָאתִי דָוִד עַבְדִּי", וּכְתִיב: "שְׁתֵּי בְנוֹתֶיךָ הַנִּמְצָאוֹת". "הָמָה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּמַלַאכְתּוֹ יָשְׁבוּ שָׁם";
31 "הָמָה הַיּוֹצְרִים" - אֵלּוּ בְּנֵי יוֹנָדָב בֶּן רֵכָב, שֶׁנִּצְרוּ שְׁבוּעַת אֲבִיהֶם, "וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים" - זֶה שְׁלֹמֹה, שֶׁדּוֹמֶה לִנְטִיעָה בְּמַלְכוּתוֹ, "וּגְדֵרָה"
32 - זוֹ סַנְהֶדְרִין, שֶׁגָּדְרוּ פִּרְצוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, "עִם הַמֶּלֶךְ בְּמַלַאכְתּוֹ יָשְׁבוּ שָׁם" - זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, שֶׁרָאֲתָה בְּמַלְכוּת שְׁלֹמֹה, בֶּן בְּנוֹ
33 שֶׁל בֶּן בְּנָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְשַׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ", וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לְאִמּוֹ שֶׁל מַלְכוּת. תָּנוּ רַבָּנָן: "וַאֲבַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשָׁן" - בְּלֹא
34 סַלְמַנְטוֹן? מַאי בְּלֹא סַלְמַנְטוֹן? רַב נַחְמָן אָמַר: בְּלֹא רְצִינְתָא, וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר: בְּלֹא שְׁדִיפָא. תָּנֵיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת, תָּנֵיָא כְּוָותֵיהּ
35 דְּרַב נַחְמָן. תָּנֵיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: "וַאֲכַלְתֶּם... יָשָׁן" - יָכוֹל יְהוּ יִשְׂרָאֵל מְצַפִּין לְחַדֵּשׁ מִפְּנֵי יָשָׁן שֶׁפָּלְטָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַד בֹּא
36 תְּבוּאָתָהּ" - עַד שֶׁתָּבֹא תְּבוּאָה מֵאֵלֶיהָ. תָּנֵיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: "וַאֲכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשָׁן" - יָכוֹל יְהוּ יִשְׂרָאֵל מְצַפִּין לְחַדֵּשׁ מִפְּנֵי
37 יָשָׁן שֶׁרַע? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַד בֹּא תְּבוּאָתָהּ" - עַד שֶׁתָּבֹא תְּבוּאָה מֵאֵלֶיהָ. תָּנוּ רַבָּנָן: "וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן" - מִלְמֵד שֶׁכָּל הַמְיוּשָּׁן
38 מֵחֲבֵירוֹ חֲוֵי יָפֶה מֵחֲבֵירוֹ. וְאֵין לִי אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לְיַישְּׁנָן, דְּבָרִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְיַישְּׁנָן מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יָשָׁן נוֹשָׁן" מִכָּל מָקוֹם.
39 "וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ" - מִלְמֵד שֶׁהָיוּ אוֹצָרוֹת מְלֵאִין יָשָׁן וּגְרָנוֹת מְלֵאִין חָדָשׁ, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: הֵיאָךְ נוֹצִיא זֶה מִפְּנֵי זֶה?
40 אָמַר רַב פָּפָּא: כָּל מִילֵּי עַתִּיקָא מְעַלְיָא, לְבַר מִתַּמְרֵי וְשִׁיכְרָא וְהַרְסָנָא.

הדרן עלך המוכר את הספינה

משנה **המוכר פירות** — סתם, ולא פירש אם לאכילה. **וזרען** — הלוקח. **ולא צמחו** — לא מבעיא פירות, דאיכא דזבין לזריעה ואיכא דזבין לאכילה, ומצי למימר: לאכילה מכרתיו לך, ואין כאן מקח טעות כלל. אלא אפילו זרע פשתן, דרוב הפשתן הנקח בעולם — לזריעה קנין אותו. דסיון דאיכא דזבין נמי לאכילה, כדאמרינן (נדרים מט, א): לוליבא דציתנא לבותתא — אינו חייב באחריותן, דמצי למימר: לאכילה מכרתיו לך. דבממונא לא אזלינן בתר רובא, כדשמואל בגמרא. ודוקא זרע פשתן, משום דחזי לאכילה. אבל זרעוני גינה, כגון זרע כרוב וקפלוט, שאינו נאכל כלל — חייב באחריותן, שרבן שמעון בן גמליאל אומר: זרעוני כר'. הכי מפרש בגמרא.

חייב באחריותן — דהוי מקח טעות, והרי הוא כעצים של זית ונמצא של שקמה, יין ונמצא חומץ, דהוי מקח טעות. וכל שכן בבאן, דהחם מיהא איכא דניחא ליה בהכי ואיכא דניחא ליה בהכי, אבל הכא, כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו — אין לו תקנה אלא להסקה. ואפילו דמי עצים לא ישלם לו לוקח, דהא לא נתנה בהם כלום, וגם לא שלח בהן יד דנתחזיב באחריותן, וכמי שאמר לו מוכר: "לך זרע אותם" דמי, דוודאי לזרע זבנינהו. **גמרא** **איתמר** — לקמן פריך עלה ממתניתין, הלכך נקט לה הכא. **ונמצא שהיה נגנן** — קודם מכירה, ואין ראוי אלא לשחיטה. **מקח טעות** — כיין ונמצא חומץ, והדרי זוזי. בדמפרש טעמא לקמיה: דדובא לדרדיא זבני. **יבול לומר לו בו'** — דבממונא לא אזלינן בתר רובא, אלא אחר טענה טובה. **לשחיטה מכרתיו לך** — דהא איכא דזבין לשחיטה, ורובא לאו כלום הוא, והוה ליה כי פלגא ופלגא, והמוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו לסומכוס דאמר בפרק "שור שנגח" (ממן המוטל בספק — חולקין, וקיימא לן כווותיה, דסתם לן תנא התם כווותיה — הני מילי בגון שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדדי, ואין יודע לבית דין היאך היזה המעשה, אם ילדה קודם נגיחה או אחר כן, דאפילו טעין חד מיניהו טענה ברי ואידך טענת שמא, כדאמרינן התם. וכמו סבא ורבים בנכסי ספק, בפרק "החולץ" (יבמות לח, א), דקיימא לן חולקין, משום דאין ידוע אם בן תשע לראשון ויירשנו זקנו, או בן שבע לאחרון ובנו של יבם הוא. אבל הכא שאנו יודעין היאך היזה המעשה — הרי זה מכרן לזה סתם ונתגלה הדבר שהיה נגנן קודם לכן — הכא מודה סומכוס דלא הוי ממון המוטל בספק, אלא אזלינן בתר ההוא שטוען יפה. דבין דרובא לא כלום הוא — לא היזה לו למוכר לפרש, אלא הלוקח הוה ליה למימר: לדרדיא קבעינא ליה, ומדלא פירש — הפסיד. ולא דמי ליין ונמצא חומץ (בבא בתרא פג, ב) — דהתם יין קתבע מיניה דמוכר בהדיא. הכי גרסינן: וליחזי אי גברא **דזבין לדרדיא אי גברא דזבין לנכסתא** — כלומר, היכי דמי דפליגי רב ושמואל? ליחזי, אי האי גברא עובד אדמתה הוא ולא טבח, ורגיל לקנות שוורים לחרישה, ובגון שהיו מכירין זה את זה — ודאי לדרדיא זבין, ואפילו לשמואל לידוי מקח טעות. דבינן שמכירין זה את זה — הרי כאילו פירש לו: מכור לי שור לחרישתי, ודמי למוכר דרעוני גינה שאינן נאכלין, דמסתמא חייב באחריותן. **דזבין לנכסתא** — בגון טבח, שאינו עובד אדמה. **ומשני: בגברא דזבין להכי ולהכי** — טבח ועובד אדמה. **דמי לדרדיא** — יתירין הרבה על דמי שחיטה. **וליחזי** — אי דמי לדרדיא, אי דמי לנכסתא — לנכסתא. כיון דדאי גברא עביד דזבין להכי ולהכי, היה לנו לילך אחר הדמים, ונימא: הדמים מודיעים, דשור לדרדיא קונין בשערים דיקרים, ולשחיטה בשערים זולים. ונימוך, אי דמי לדרדיא יתר על לשחיטה בשערים דיקרים — הדמים מודיעים דלדרדיא זבין, והדרי זה מקח טעות, כמוכר יין ונמצא חומץ, ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתיו? הא ודאי לדרדיא זבין, דהא אפילו לשחיטה זבין, כיון דדמי לדרדיא קביל מיניה דלוקח — מקחו בטל, דנתאנה יתר משתות, דהא לא חזי לדרדיא, שהרי נמצא נגנן ואינו שוה אלא עשרה דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יהב ליה — ודאי דלנכסתא זבין, ואף על פי ששוה עשרה דינרים כמו שנגנן — קאמר רב דדוקי מקח טעות, ונפקא מינה לטרחא בדלקמן, ואמאי? לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרי בפרק "המוכר את [הספינה]" (בבא בתרא עז, ב) אין הדמים ראיה — הני מילי גבי מכר את הצמד לא מכר את הבקר, וכדאוקימנא בדובתא דקרי לצמד צמד ולבקר בקר, ואיכא נמי דקרי ליה לבקר צמד, דבינן דלאו בולי עלמא קרו ליה לבקר צמד — איכא למימר דדאי לוקח הוי מהנהו דקרי לבקר בקר, והלכך קאמר לו מוכר: צמדי מכרתי לך ולא בקר, שהמוציא מחבירו עליו הראיה. והלכך על הלוקח להביא ראיה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר צמד, ומדלא מייתי ראיה — מפסיד. אבל הכא, דדאי גברא זבין לדרדיא ולשחיטה — מודו רבנן דהדמים מודיעים, דבינן דידעינן בודאי בהאי לוקח דרגיל לקנות לדרדיא, וגם הדמים מודיעין — הלכך הדמים ראיה. דבי האי גוונא נמי אמרינן התם: היכי דמי? אי דקרו ליה לצמד צמד כר', אלא דקרו ליה נמי לבקר צמד — כולה זבין ליה. אלמא, היכא דכל בני העיר קורין לבקר צמד, אף על פי שקורין לו לפעמים בקר — אמרינן דכוליה זבין, דבינן דידעינן ביה בהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר צמד כשאר בני העיר, וגם הדמים מודיעין דבקר עם צמד זבן, הלכך אמרי רבנן דהדמים ראיה. והכא נמי, כיון דהאי גברא זבין לדרדיא ולשחיטה, והדמים מודיעין דלדרדיא זבין — ודאי כיון דאיכא מילתא דמוכחא — הדמים ראיה. כן נראה בעיני. **דאיקר בישרא כו'** — ולייבא דמים מודיעין. ואיבא דגרסי: דזל רדיא וקם כי בישרא, והיינו הך. **ובעי נמרא: לימא נפקא מינה** — פלוגתא דרב ושמואל, מאחר ששוה יפה מה שנתן בו? **לטרחא** — טורח מכירת השור לשחטו ולמכור הבשר. הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות, ויחזיר לו המוכר דמיו. **היכי דמי** — דדוי מקח טעות להתחייב המוכר להחזיר הדמים?

אי

המוכר פירות. זרעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריותן — תימה: אמאי חייב באחריותן? לימה ליה: מה שלא צמחו — לפי שלא זרעת אותם בזמן שהיו ראוים לזריעה דהכי אמרינן ב"המקבל" (בבא מציעא קה, ב), דתנן: המקבל שדה מחבירו, ואבלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה (היא) — מנכין לו מן הדמים. ואמר עלה ריש לקיש בגמרא (שם קו, ב): לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואבלה חגב, אבל זרעה ולא צמחה — מצי אמר ליה [בעל הקרקע]: כל (כי) [ימי] זרע דיה ליה [ואזיל] כו' ויש לומר: דדהם מיירי במכת מדינה, דכולהו באגי נמי לא צמחו, ולית לן למימר שכל בני באגי זרעו זרע שאינו ראוי לזריעה. אי נמי: הכא מיירי דאיגלאי מילתא למפרע שלא היו ראוין לזריעה כלל. וכן משמע בגמרא, דאיכא למאן דמחייב לשלם אפילו ההוצאה, ואין סברא לחייבו כלל כל דההוצאה אלא כשלא היו ראוין כלל לזריעה, וידע המוכר שלא היתה ראויה לזריעה. **וליחזי** אי דמי רדיא כר' — דאפילו לרבנן (בבא בתרא עז, ב) דאית להו דאין הדמים ראיה — היינו התם דוקא, דדובא דקרו לצמד צמד, דדובא וחזקה מסיימין למוכר, ולהכי אין הדמים ראייה להכחיש רוב וחזקה. ואפילו לפי ספרים דגרסי "דאיכא דקרו לצמד צמד" כו', ולא גרסי "רובא" — מכל מקום אין כח בדמים להכחיש החזקה. אבל הכא, דרובא לרדיא זבני, ואיכא חזקה דנגד אותו רוב, שהמוכר מוחזק — אפילו רבנן מודו, דיש לדמים ראיה לסייע לרוב או לחזקה. ובהכי אתי שפיר ההיא דריש פרק "המניח" (בבא קמא כו, א) אפילו אליבא דרב, גבי היינו כד היינו חבית. דקאמר: לא צריכא דרובא קרו לחביתא חביתא ולבדא בדא, מהו דתימא זיל בתר רובא — קא משמע לן דאין הולכין בממון אחר הרוב. דאפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב, כיון דדמים מסיימין לבעל הכד המחוקן. והוא הדין דהוה מצי למימר התם אפיכא: מהו דתימא זיל בתר חזקה, קא משמע לן דאין הולכין בממון אחר חזקה, אלא אחר הרוב, אם היו דמים מסיימים לרוב. אבל זה לא היה שום חידוש לרב. ומיהו, בלאו הכי מפרש רבינו חם דאתי אפילו ברב, משום דיכול לומר המוכר ללוקח: קים לי בנפשאי שאני מן המיעוט דקרו לבדא חביתא, ובשהתנה עמו חבית — לא יתן אלא כד. אבל הכא, במוכר שור ונמצא נגנן — אזיל בתר רובא דזבני לדרדיא, והוי מקח טעות, דלא מצי אמר ליה מוכר ללוקח: אתה מן המיעוט דזבני לשחיטה.

למאי נפקא מינה לטרחא — לעיל ב"המוכר את הספינה" (פג, ב) גבי יפות ונמצאו רעות, ואף על גב דאיירי שוה בשוה, לא בעי: מאי נפקא מינה, דבהדיא מוקמינן מתניתין דהתם בשהוקרו ההולו. אך תימה: דהכא אמאי לא מוקי לה הכי, דנפקא מינה בגון דבשעת לקיחה אייקור בישרא וקם בדמי רדיא, אבל אחר כך הוזל. אי נמי, בשאינהו פחות משתות?

אי

הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְזֶרְעָן וְלֹא צְמָחוּ, וַאֲפִילּוּ זֶרַע פִּשְׁתָּן - אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן; רָבָן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: זֶרְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין - חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן. גמרא **אִיתְמַר: הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ, וְנִמְצָא נִגְנָח - רַב אָמַר: הֲרֵי זֶה מֻקָּח טָעוּת, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: יָכוֹל לוֹמַר לוֹ לִשְׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לְךָ. וְלֵיחֱזֵי אִי גַּבְרָא דְּזָבֵין לְנִכְסָתָא - לִנְכְסָתָא, אִי לְדַרְדֵּיא - לְדַרְדֵּיא - בְּגַבְרָא דְּזָבֵין לְהָכִי וְלְהָכִי. - וְלֵיחֱזֵי דְּמֵי הֵיכִי נִינְהוּ - לָא צְרִיכָא, דְּאַיְיקַר בִּישְׂרָא וְקָם בְּדְמֵי רְדֵיָא. - אִי הָכִי, לְמַאי נָפְקָא מִינָּה? - נָפְקָא מִינָּה לְטִרְחָא. - הֵיכִי דְּמֵי?**

אי דליכא לאישתלומי מיניה — אומר רבינו ירצחק: דשפיר גרס "אי דליכתנהו לתנהו זוזי".

ומה שהקשה רבינו שמואל מהדיא דבבא קמא (ט, א) — לאו פירכא היא, דמצינא למימר דקיימא לן כרב פפא וכרב הונא בריה דרב יהושע, דאית להו התם (ו, ב) דכל מילי מיטב הוא, אפילו אית ליה זוזי — יזהיב ליה אפילו סובין. ואף על גב דבעל חוב, אי אית ליה זוזי לא מצי מסלק ליה בשאר מילי, כדאמר ב"הכותב" (כתובות פו, א), דאמר: האי מאן דאית ליה ארעא וזוזי, ויש עליו כתובת אשה ובעל חוב — לבעל חוב מסלק בזוזי, ולאיתיתא בארעא כו'. וקאמר נמי התם: דאי דאמרינן משמיה דרב נחמן: האי מאן דמסיק זוזי בחבריה ואית ליה ארעא ולית ליה זוזי, דאמרינן ליה: זיל וטרח וחבין ואייתי זוזי. אמר ליה: והוא תולה מעותיו בגוי הוה, והוא עשה שלא כהוגן — לפיכך עושין לו שלא כהוגן. משמע בשיש לו זוזי — צריך ליתן לו זוזי. ונוכל לחלק בין לוקח דהכא לבעל חוב; דהתם אדעתא דפרע ליה זוזי אחפיה, אבל לוקח דהכא, דהוי טעות — לא משלם ליה זוזי כי ליתנהו להנהו זוזי, אפילו אית ליה זוזי אחריני, דכשהוציא אותן מעות הוי כמו מזיק מעות של חבירו, והוי דינו כנזקים, והרב רבינו חיים כהן צדק זצ"ל פירש: דאפילו בעל חוב, אף על גב דאית ליה זוזי — לא משלם ליה אלא מה שירצה, דכל מילי מיטב הוא. דלא עדיף מנזקין, דהא נזקין מדאורייתא מעידית, מה שאין כן בבעל חוב, והזהה ד"הכותב" הכי פירושו: דהזה תולה מעותיו בגוי הזה. פירוש: מעיקרא כששאלו ממנו אמר שכל נכסיו של גוי, הן הקרקע הן דברים אחרים, ועכשיו אומר שקרקע זו שלו. והלכך, לפי שעשה שלא כהוגן — אומרים לו שימכרנה, שמא אינה שלו אלא של אחר, ורוצה לפטור עצמו ממנו אדרבה, לכך אומרים לו: כיון שאתה אומר שהיא שלך — מכור אותה, והבא מעות. והא דאמר התם: לבעל חוב מסלק בזוזי — התם

ודאי, מאחר שיש לו זוזי — מוטב שיתן זוזי לבעל חוב מלאשה. כדמסיק התם: יותר משהאיש רוצה לישא בו. והכא, אי אינתנהו לתנהו זוזי — צריך להחזירם, כיון שהוא מקח טעות. ולא דמי להלוואה, דהלוואה להוצאה ניתנה. ומרגלא בפומיה דרבינו הם דשלושה דינים יש בבעל חוב: אי אית ליה זוזי — לא מצי מסלק ליה אלא בזוזי, ואי לית ליה — לא אמרינן ליה: טרח ואייתי זוזי. אבל בנזקים, אפילו אית ליה — מצי לסלוקי במאי דבעי, דכל מילי מיטב הוא, כרב פפא וכרב הונא בריה דרב יהושע. ובפועל, אפילו לית ליה זוזי — אמר לו: זיל טרח ואייתי זוזי. דתנן ב"בבא מציעא קיח, א): השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש, ואמר לו: טול מה שעשית בשברך — אין שומעין לו, ואפילו לית ליה זוזי. דהא אמר בגמרא דאיצטריך לאשמועינן דלא ניתנה ממרי רשותך פארי אפרע, והיינו היכא דלית ליה זוזי, דבעל חוב אי אית ליה זוזי — לא מצי לסלוקי בשאר מילי, כדאיתא ב"הכותב". רבינו תם.

ואמאי לימא הלך אחר רוב נשים בו' — ואם תאמר: ניתמא דאמן במיגו, דאי בעי אמר "פרעתי". ועל כרחך בדליכא כתובה איירי, דאי איכא כתובה — ניחוש מאי דכתב בה ויש לומר: דאליבא דרב קיימי, דאמר בשילהי "הכותב" (כתובות פט, א): דגזו גובה עיקר, כתובה גובה תוספת. **וזו** הועיל ואין לה קול איתרע לה רובא — ואם תאמר: דתנן בפרק שני דכתובות (כח, א): אלו נאמנין להעיד בגדלן מת שראו בקטנן: "זכורני בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע". ואמר בגמרא: מאי טעמא — כיון דרוב נשים בתולות נישאות, גלוי מילתא בעלמא הוא. והשתא לרב, היכי דמי? אי דאית לה קול — למה לי עדים? כדפרץ הכא, ואי דלית לה קול — אמאי הוי גלוי מילתא בעלמא? הא איתרע לה רובא, כדאמר הכא, והיכי מפקי ממונא בקטן וגדול שעמו? וליכא למימר דבהך עדים קטן וגדול שעמו הוי הקול — דהא פריך הכא: מדליכא קלא הני סהדי שקרי ניגדו, ולא אמר דהנך סהדי היינו הקול. ולשמואל דלא אזיל בתר רובא — אתי שפיר, דאף על גב דאיכא רוב גמור אבתי צריך לגלויי מילתא. ויש לומר: דאף על גב דאיתרע לה רובא, מכל מקום רובא דרוב נשים בתולות נישאות עדיף מרוב הנישאת בתולה יש לה קול, וסגי בגלויי מילתא בעלמא.

קוביוסטוס — פירש ר"י בבל מקום: גוב נפשות. והכא לא משמע הכי, דמסיק דבולהו הכי איתנהו, אטו כולהו גוביי נפשות ניתנו? ומיהו, בפרק קמא דבבורות (ה, א) אין להקשות לפירושו. דאמרינן גבי שקלים: שאל קונטרקוס את רבן יוחנן בן זכאי: משה רבכם גנב דיה או קוביוסטוס דיה, או שאינו בקי בחשבונות דיה? דבינן שהשקלים היו בכנגד ישראל קורא אותו באילו גונב נפשות. ונראה לפירוש רבינו חננאל, דמפרש קוביוסטוס = משחק בקוביא. והא דאמר בפרק "גיד הנשה" (חולין צא, ב) דאמר לה קול איתרע לה יעקב למלאך: וכי גנב אתה או קוביוסטוס אתה שאתה מתיירא מן השחר — יש ליישב נמי לפירוש רבינו חננאל, דלפי שחזיב לבמה בני אדם ואין לו מה לשלם — מתיירא פן יתבזעהו.

לסטים מזויין או מוכתב למלכות אומר לו דרי שלך לפניך — מכאן קשה לפירוש הקונטרס, שפירש בפרק "אף על פי" (כתובות נח, א) גבי הא דפריך: אלא מעתה עבד בדון שלקחו מישראל לא יאבד בתרומה משום סימפון ומשנני: סימפון בעבדים ליכא, דאי מאבראי — הא קא חזי ליה, ואי מגוואי — מאי איכפת ליה? למלאכה קא בעי ליה כו'. מאי אמרת, לסיטים מזויין או מוכתב למלכות? הנהו קלא אית להו. פירוש: וסבר וקיבל. ואי אפשר לומר כן, דבהדיא אמר הכא דהוה מקח טעות. ומפרש התם רבינו תם: דהנהו קלא אית

אי דליכא — מעות מצויות למוכר לאישתלומי לוקח מיניה דמוכר, אמאי אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר השור? ליעבד תורא עצמו בזוזי **דאמרי אינשי כו'** — מקרא נפקא לן בפרק קמא דבבא קמא (ט, א). דאמר רב הונא: אי כסף ישלם או מיטב שדהו, ואיתיביה רב נחמן לרב הונא: "ישיב" — לרבות שוה כסף ומשני: הכא במאי עסקינן בדלית ליה מעות מצויות. דלית ליה פשיטא מהו דתימא: אמרינן זיל טרח וזבין ואייתי ליה, קא משמע לן. **רשותך** — האיש אשר אתה נושה בו. **פארי** — סובין, בשוויזן. **לא צריכא דאיכא** — מעות מצויות למוכר לאישתלומי לוקח מיניה. פירש רבינו חננאל: דשמעינן מינה דהיכא דאית ליה מעות ללוה — לא יכול לדחזיי למלוה לאפרועי משאר נכסים, דבעו שומא, אלא זוזי הוא דפרע ליה. ולא דמי למאן דלית ליה זוזי, דשיימי ליה בי דינא מנכסיה. ויש מי שאומרים: דהיכא דאיתנהו לזוזי דמי זה השור בעיניהו, וצריכא עיון. כן פירש רבינו חננאל. ולא נדחיה לי האי לישנא בהרא בכלל, דמה לי הני מה לי אחריני? כדפרישית מלתיה דרב הונא, דלא אמרינן "ישיב" לרבות שוה כסף — אלא היכא דלית ליה זוזי. **ויהבו** — דשוורים, לדרייא דבני. **באיסורא** — בגזן תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר בנבילה, דאמרינן: בנמצא הלך אחר הרוב. **לא אזלינן בתר רובא** — אלא אחר המחזק, אם יש לו שום טענה. **האשה שנתאלמנה** — וטוענת: אבדתי כתובתי. אי נמי, במקום שאין כותבין כתובה. כדמפרש בכתובות. **בתולה נישאתי** — ויש לי מאתים. **אלמנה נשאתי** — ואין לך אלא מנה. **שיצאה** — מבית אביה לבית בעלה, כשנבנסה לחופה. **בהינומא** — קלתא דמנגנמא ביה כלתא, או ראשה פרוע בשוק בשעת כניסה לחופה, שכן דרך הנישואות בתולות. **כתובתה מאתים** — ואף על פי שאין לה עדים מעידים על בתוליה, ואין יודעין אם נישאת בתולה או בעולה. **כתובתה מנה** — דהמוציא מחבירו עליו הראיה. ורוב נשים — שבעולם, שנישואות לבעל — בתולות הן. אלא ודאי בממונא לא אזלינן בתר רובא, אלא אחר המחזק, כשמואל, וקשיא לרב. **ומיעט אלמנות** — וזו, איכא למימר דמן המיעוט היא, הואיל ואין לה קול, כדמפרש ואזיל. **כי איכא עדים** — שיצאה בהינומא, מאי הוי? מאחר שהן עצמן אין יודעין אם ניסת בתולה או אלמנה — נמצא דאין כאן קול כלל **מהדי שקרי** — ולא ראוה יוצאת בהינומא. **יש לה קול** — מתוך שיש שמחה בנישואי בתולה — נזכרים בה בני אדם. **איתרע לה רובא** — דבתולות נישואות דרובן יש להן קול, מכחיש כחו של אותו רוב. וכיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי — המוציא מחבירו עליו הראיה. **נמצא שהיה נגב** — קודם לכן, גונב ממון. **קוביוסטוס** — גונב נפשות. **חנניי** — לוקחה, ואין כאן מקח טעות. **לסטים מזויין** — הורג נפשות, וסופו ליהרג. **או מוכתב למלכות** — ליהרג. **הרי שלך לפניך** — דבגרא קטילא זבין ליה.

מאי טעמא — הגיעו? והלא אין לך מום גדול מגבב או קוביוסטוס, ואפילו הכי קנה לוקח, ואף על גב דלא קבל עליו מומין בפירוש. **לאו משום דריבא** — עבדי הכי אינהו, גנבים או קוביוסטוסין, ולדעת כן קנאו הלוקח, וכמי שקבל עליו דמי. אלמא, בממנעא אוזלין בתר רובא. וקשיא לשמואל, דכיון דלא אזיל בתר רובא — כפלגא ופלגא דמי, ואם כן אמאי הגיעו? דרי לא היה יודע הלוקח שהיה בו מום זה, וסתם לוקח אעבד שפיא יהב זוזי, כדאמר נמי לקמן: אפירי שפירי יהב זוזי. ומום מבטל כל מקח וממכר, היכא דלא קנדע ללוקח. **ומשני: לא כולהו הכי אינהו** — גנבים, וכמאן דאמר ליה מוכר בהדיא דמי, שהרי יודע לוקח שהוא גנב. **ונמצא עוברה בצדה** — ואין ידוע לבית דין ולא עדים ידועין, אבל הם יודעין, דלא קתני "ואינו יודע". והכי אמרינן ב"שנים אוחזין" (בבא מציעא ב, ב): ולרבה בר רב הונא דאמר אמר סומכוס אפילו ברי וברי כר. **אם עד שלא נגחה** — השור, ילדה, ופטור בעל השור. **משלם** — בעל השור. **חצי נזק ליפרה** — דשור תם משלם חצי נזק. **ורביע נזק לולד** — משום דחציו נזק דולד הוי ממון המוטל בספק, וחולקין. ואליבא דסומכוס מוקמינן לה התם. ולרב קפריך: ואמאי חשיב ליה ממון המוטל בספק, אליבא דרב דאזיל בממנעא בתר רובא? לימא: הלך אחר רוב פרות שיולדות בן קיימא ואינן מפילות, ופרה זו מן הרובא היתה, והיה לה לילד בן קיימא ברוב פרות דעלמא. והלכך, ודאי השור נגחה בעודה מעוברת, ומתוך כך הפילה, ולחיזיב בעל השור חצי נזק לולד אלא ודאי רובא בממנעא לאו כלום הוא, אלא כי פלגא ופלגא דמי, והלכך קאמר סומכוס חולקין, דהוי ממון המוטל בספק, ומיהו, בדשמואל מודי סומכוס דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה, שהרי לא נולד ספק במעשה כי הבא, כדפרישית לעיל, שהרי הדבר ידוע היאך היה המבר, ולא הוי ממון המוטל בספק אלא כשנולד ספק ברבר שאין יודע היאך היה המעשה. **ומשני: התם משום דמספקא לן כו'** — כלומר, לעולם בממון הלך אחר רובא, והתם היינו טעמא דחשיב ליה ממון המוטל בספק — משום דכי נמי אזלינן בתר רובא אכתי איכא ספיקא בהך נגיחה שור למפטריה, דאיכא למימר מקמה כנגד פניה אתא השור ונגחה, ומחמת בהיעותא קודם נגיחה הפילה, שכך דרך להפיל מחמת פחד כמו מחמת נגיחה ממש. וקיימא לן (בבא קמא נו, א): המבעית חבירו פטור מדיני אדם, וכל שכן מהמתו המבעתת לבהמת חבירו, דגרמא בניזקין פטור. **מאחורה** — ליכא ביעותא. דהא לא חזיא, ועד דנגח לה אינה מפלת. והלכך, איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי — הוי ממון המוטל בספק, וחולקין. **שור שהיה רועה ונמצא שור כו'** — ולא גרסינן "על גב הנהר". ובתוספתא לא גרסינן ליה, ופירוש תינוקות היה. והאי דנקט "שהיה רועה" — משום דדרך שוורים הרבה להיות לשם, ואיכא לספוקי בשוורים טובא. **שוה** — המת מנוגח. **אין אומרים כו'** — דרבנן לא אזלי בתר אומדנא, ואפילו ממון המוטל בספק לא הוי לשלומי פלגא, דמאן לימא לן שזה נגדו? הואיל ואיכא שוורים אחרים. ולא דמי לשור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואין אנו יודעין אם נגח את הולד אם לאו, ואפילו הכי מחייבינן ליה פלגא — דהתם היינו טעמא: שהרי ראוין שנגח את הפרה, והעמד פרה על חזקתה, והשתא הוא דילדה בשעה שאנו מוצאין עוברה בצדה. ורבי אחא אומר כו' — בתר אומדנא אזיל בדיני ממונות. והכי אמרינן בסנהדרין, בפרק "אחד דיני ממונות". **גמל האוחר** — עסוק בתשמיש רביעה. דאמרינן בבבורות (ח, א) לגבי תשמיש גמל: אחור בנגד אחור. וסתם בהמות בשעת תשמיש משתגעות, ומכין זכרים זה את זה (כך שמעתיה מרבינו יקר מנותחו בבבו). ואיכא דאמרי: אוחר — כמו נוחר, ולא נהירא. **בידוע שזה הרגו** — דמוחזק הוא בשעת רביעה להבות. ובל שכן בשור המועד ליגח, שנגח בבר שלש פעמים, ורבותא נקט גמל אוחר — אף על פי שמעולם לא נגח ונשך. **וחזקה** — דהאי שור המוחזק ליגח. **בי הדדי ניתחו** — דמאן דאזיל בממנעא בתר חזקה אזיל נמי בתר רובא. **בתר ריבא אולינן** — דרובא עדיף מחזקה, ואיכא למימר דרוב שוורים שבעולם נגחוהו, ולבך פטור. **דהוא נעיף מוחזק** — וכיון דהוא עומד בצדו אולינן בתר אומדנא. אבל בתר רובא דליתיה קמן — לא אזלינן. **תא שמע** — ממתניתין: המוכר פירות לחבירו כו'. ומשום דאיצטריך לשנויי: תנאי היא, אקדמיה להאי "לימא בתנאי" דלעיל מקמי האי "תא שמע". **מאי לאו תאי** — דקתני "אפילו" — היינו רבותיה: דאף על גב דרוב פשתן הנלקח בשוק לזריעה קונין אותו, ואפילו הכי לא אזלינן בתר רובא, וקשיא לרב. וליכא לתרוצי דהאי תנא בתר רובא דאינשי אזיל בדלקמן, ולא בתר רוב זריעה, שרוב בני אדם לוקחין פשתן לדברים אחרים למאכל ולרפואה, והלכך אינו חייב באחריותן, דאזלינן בתר רוב לוקחין, והכי קתני: אפילו זרע פשתן, דסלקא דעתך אמינא ניזיל בתר רובא דזריעה וניחייב באחריותן, אפילו הכי אינו חייב, דאזלינן בתר רובא דאינשי, ולא תקשי לרב — ליכא למימר הכי, דאם איתא דרובא דאינשי חשוב רוב, ורובא דזריעה כמאן דליתיה — לא הוי ליה למיתני "אפילו", דמנאי תיסק אדעתין למיזל בתר רובא דזריעה טפי מרובא דאינשי, דליתני "אפילו"? אלא ודאי הכי קתני: אפילו זרע פשתן, שהיה לנו לחייבו מן הדין משום דרובא דזריעה שהוא רוב גמור — אפילו הכי אינו חייב, דבממנעא לא אזלינן בתר רובא. ומיהו, אם לא מפני שמוצא תנאים דפליגי בדרב ושמואל — גמרא הוה ליה לשנויי על ידי הדחק: תנא דמתניתין אזיל בתר רובא דאינשי, אבל כיון דאשכח תנאי — ניחא ליה טפי לאוקומה כתנאי. **המוכר פירות לחבירו ולא צמחו** — כגון זרעוני גינה כר'. ולי נראה דלא גרסינן כלל בהך בריייתא "המוכר פירות לחבירו ולא צמחו", ויש ברייתא דגומרא בתוספתא (ריש פרק ששי) דקתני: המוכר לחבירו זרעוני גינה שאין נאכלין כר', זרע גינה שאין נאכלין בלל חייב באחריותן, אבל זרע פשתן דנאכל קצת — לעולם אינו חייב, כשמואל.

נותן

מַאי טַעֲמָא, לְאו מִשּׁוּם דְּרִיבָּא הָכִי אִיתְּנְהוּ? - לָא, כּוּלְּהוּ הָכִי אִיתְּנְהוּ. תָּא שְׁמַע: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוֹבָרָהּ בְּצִדָּהּ, וְאֵינוֹ יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה אוֹ אִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ יָלְדָה - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֵזֶק לַפָּרָה וּרְבִיעַ לַוָּלָד; וְאַמַּאי? לֵימָא: הַלְּךָ אַחַר רֹב פָּרוֹת, וְרוֹב פָּרוֹת מְתְעַבְּרוֹת וְיוֹלְדוֹת, וְהָא וַדַּאי מֵחֲמַת נְגִיחָה הִפִּילָה - הָתָם מִשּׁוּם דְּמִסְפַּקָּא לָן, דְּאֵיכָא לְמֵימַר: מִקָּמֵּהּ אֲתָא וּמִבִּיעֲתוּתָא הִפִּילָה, וְאֵיכָא לְמֵימַר: מֵאֲחוֹרָהּ אֲתָא וּמִינְּגָּח נְגִיחָה וְהִפִּילָה - חֲיֵי מָמוֹן הַמּוּטָּל בְּסָפֵק, וְכָל מָמוֹן הַמּוּטָּל בְּסָפֵק חוֹלְקִין. לֵימָא כְּתַנָּאֵי: שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹעֶה, וְנִמְצָא שׁוֹר הָרוֹג בְּצִדּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה מְנוּגָּח וְזֶה מוּעָד לִינָּגַח, זֶה מְנוּשָּׁךְ וְזֶה מוּעָד לִישּׁוֹךְ - אֵין אוֹמְרִים: בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה נָגַח וְזֶה נִשְּׁכוֹ. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר: גָּמָל זֶה הָאָחוֹר בֵּין הַגְּמַלִּים, וְנִמְצָא גָּמָל הָרוֹג בְּצִדּוֹ - בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הָרָגוֹ; סַבְרוּהּ דְּרִיבָּא וַחֲזָקָה כִּי הֲדֵדֵי נִינְהוּ, לֵימָא:

רַב דִּאֲמַר כְּרַבִּי אַחָא, וְשִׁמּוּאֵל דַּאֲמַר כְּרַבָּנַן קָמָא - אָמַר לָךְ רַב: אָנָא דַּאֲמַרִי אֲפִילּוּ לְרַבָּנַן קָמָא; עַד כָּאן לָא קָאָמַר תַּנָּא קָמָא הָתָם - אֶלָּא דְּלָא אוֹלִינַן בָּתַר חֲזָקָה, אֲבָל בָּתַר רוֹבָא אוֹלִינַן. תָּא שְׁמַע: הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְזֵרָעָן וְלֹא צָמְחוּ, וַאֲפִילּוּ זֶרַע פִּשְׁתָּן - אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן; מַאי "אֲפִילּוּ"? לָאו אֲפִילּוּ זֶרַע פִּשְׁתָּן דְּרוֹבָא לְזִרְעָה נִבְרֵי, וַאֲפִילּוּ הָכִי לָא אוֹלִינַן בָּתַר רוֹבָא? - תַּנָּאֵי הִיא; דְּתַנְיָא: הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְזֵרָעָן וְלֹא צָמְחוּ; וְרַעֲוֵנֵי גִּנָּה שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין - חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן, זֶרַע פִּשְׁתָּן - אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:

רבי אחא אומר גמל האוחר בין הגמלים — הא דנקט גמל ולא נקט שור דאיירי ביה תנא קמא — רבותא אשמעינן, דאפילו גמל שצנוע בתשמישו תלינן ביה, כיון שבועט בשעה שאוחר. והא דאמר בפרק "כיצד הרגל" (בבא קמא כד, ב): והיכי מיעדי ליה — דאמרי ליה: תורא נגחנא אית לך בבקרך, איבעי לך לנטורי בולי בקרך. וכשיגח רביעית הוי מועד, דתליגן ביה כל הנגיחות אומר רבינו יצחק: דתיהוי כרבי אחא. אי נמי, אפילו כרבנן, ומיירי שבנגיחה רביעית נודע הדבר על ידי עדים, שאותו עצמו היה שנגח שלש נגיחות. והא דתנן ב"המניח" (שם לה, ב): זה אומר מועד הזיק, וזה אומר תם הזיק כו' – מודה רבי אחא שיש לתלות בתם כמו במועד, כיון שגם התם רודף, ואמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה.

מאן

איבא למימר מקמה אתא דמביעתותא הפילה — וסמוך מיעוטא דמפילות למיעוט דמביעתותא הפילה, ואיתרע לה רובא דרוב מתעברות ויולדות והא מחמת נגיחה הפילה, והוה מחצה על מחצה.

נותן

מאן יש אומרים רבן שמעון בן גמליאל – אף על גב דקיימא לן ד"יש אומרים" היינו רבי נתן, כדאמר בסוף הזורעים (יג, ב) דאסיקו ליה לרבי נתן "יש אומרים" — הכא קבלה היתה בידן דהאי "יש אומרים" רבן שמעון בן גמליאל. וכן בפרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא לו, ב) גבי ניר, דקאמר: מאן "יש אומרים" — רבי אחא, ובפרק קמא (שם טו, ב) פליגי "יש אומרים" ורבי נתן, גבי איוב.

חייב מפני שהוא כנושא שכר — ב"הגוזל קמא" (בבא קמא צט, ב) מגיה, ומקאמר: אימא מפני שהוא נושא שכר. דפריך מינה לרבי יוחנן, דאמר התם: טבח אומן שקלקל — פטור, כיון דעביד בחנם. ואם תאמר: ומעשיקרא, דסלקא דעתך למימרי דך ברייתא בחנם, למה היה לו להיות כנושא שכר? ויש לומר: משום דמרבינן מ"פצע תחת פצע" לחייב אדם המזיק על אונס ברצון. אף על גב דלאו בכל אונס חייב, כדאמר ב"המניח" (שם כג, ב) דבאפלה ובקרן זוית פטור, משום דאונס הוא. ואמר נמי: טבחתה ואבלתה — משלמין דמי בשר בזול. וגבי בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון תנן ב"המניח" (שם לב, א) דאם עמד פטור. ובירושלמי נמי מוקי הא דאדם מועד לעולם בין ער בין ישן – כשקדמו כלים, אבל קדם הוא וישן, ואחר כך העמידו כלים אצלו, ושברן — פטור. וטבח אומן נמי שקלקל, קאמר רבי יוחנן שפטור. מכל מקום אונס שקרוב לפשיעה כעין אבידה חשיב ליה ב"השואל" (בבא מציעא צד, ב) קרוב לפשיעה, ואדם המזיק חייב, והוה ליה כאדם מועד דעתך טבח אומן שקלקל דרוי כעין אבידה, וחייב כמו נושא שכר. ומשני: אימא מפני שהוא נושא שכר. אבל בחנם — פטור, והוי כעין גניבה שקרובה לאונס, ופטור בה אדם המזיק, דאף על גב דשומר שכר חייב. והכי נמי אמר בפרק "השוכר את האומנין" (שם סב, ב) דתנן: המעביר חבית ממקום למקום ונתקל ושברה, שומר חנם — ישבע, ונושא שכר — ישלם. אלמא אף על גב דבשכר חייב — בחנם פטור, אף על גב דהוי אדם המזיק. והיינו משום דבאונס שהוא כעין גניבה — פטור.

נותן

שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּתַנְיָא: הַמּוֹלִיךְ חִטִּין לְטַחוֹן, וְלֹא לְחָתָן, וַעֲשָׂאָן סוּבִין אוֹ מוּרָס. קָמַח לַנְּחָתוֹם, וַאֲפָאָן פַּת נִיפּוֹלִין. בְּחָמָה לַסַּבָּח, וְנִיבְלָה - חַיָּיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי בוֹשֶׁת שֶׁהוּא אוֹרְחָיו. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְנַהֵג גָּדוֹל הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם, הַמּוֹסֵר סְעוּדָה לַחֲבֵרוֹ וְקִלְקְלָה - נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי בָּשְׁתּוֹ וְדְמֵי בוֹשֶׁת אוֹרְחָיו. עוֹד מְנַהֵג גָּדוֹל הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם, מַפָּה פְּרוּסָה עַל גַּבֵּי הַפָּתַח, כָּל זְמַן שֶׁמַּפָּה פְּרוּסָה - אוֹרְחִין נִכְנָסִין, נִסְתַּלְּקָה הַמַּפָּה - אֵין הָאוֹרְחִין נִכְנָסִין. **משנה** הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ - חֲרֵי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו רוֹבַע טִנּוֹפֶת לְסָאָה; תְּאֵנִים - מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר מִתּוּלְעוֹת לְמֵאָה; מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן - מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר קוֹסְסוֹת לְמֵאָה; קַנְקַנִּים בְּשָׂרוֹן - מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר פִּיטְמוֹת לְמֵאָה. **גמרא** תָּאנֵי רַב קְטִינָא: רוֹבַע קְטָנִית לְסָאָה. - וְעַפְרוּרִית לָא? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר חִיָּיא קְטוֹסְפָאָה מְשִׁמֵּיהּ דְּרַבָּה: בּוֹרֵר צְרוֹר מִגָּרְנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ

נותן

נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי זֹרַע — שרוב פשתן שבעולם נזרע. **אמרו** לו — אינו חייב באחריותו. שהרבה בני אדם לוקחין לדברים אחרים: למאכל ולרפואה, וכנגד אדם אחד שקנה עשר סאין לזריעה יש מאה בני אדם שקונין מידות סאה אחת למאכל ולרפואה, ובתר רוב לוקחין אזלינן. ורבי יוסי בתר רובא דזריעה אזיל, שהיחיד הקונה לזריעה קונה יותר ממאה הקונין למאכל ולרפואה. ומיהו, תנא קמא דרבי יוסי היינו טעמיה: דזדאי בתר רובא דזריעה הוה לן למיזל כרבי יוסי, ולחייבו, אלא שאין הולכין בממון אחר הרוב. דאי לא תימא הכי, אלא אזיל נמי בתר רובא דאינשי — אם כן מאי איכא בין תנא קמא ל"אמרו לו"? **אלימא רבי יוסי ואמרו** לו — דרבי יוסי מחייב, כרב דאזיל בתר רובא, ו"אמרו לו" פטרי, כשמואל דלא חייש לרובא. **הא** תיובתיה **בתר רובא אזלי** — דאפילו תנא ד"אמרו לו" סבירא ליה כרב, והאי דפטר — היינו טעמא: דאזיל בתר רובא דאינשי, כדמפרש טעמא: הרבה לוקחין אותו כו'. **הכי נמי** — דרבן שמעון בן גמליאל לא מחייב לוקח? **דמי זרע** — ולא דמי יצאיה, דגרמא בעלמא הוא, ופטור. **אף הוצאה** — יציאת חרישה ושכר פועלים. ונראה בעיני דקנסא הוא. **ומי סבר אף הוצאה** — והכי קתני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: זרעוני גינה שאין נאכלין חייב בכל אחריותן, אפילו יציאה. **דלמא איפכא** — דרבן שמעון בן גמליאל לא מחייב אלא דמי זרע. ומנלן דהא רבן שמעון בן גמליאל היא? אימא רבנן היא, ותנא קמא דבריית'א היינו רבן שמעון בן גמליאל **הא לא קשיא** — אם אין קושיא אחרת — זו אינה קושיא. וכל היכא דאיכא פירכא אחריתי קאמר גמרא: הא לא קשיא. **וחמורי מחמרא בי'** — אין זה תירוץ דחוק בו', דטוב לנו לחסרה מעט כדרך משנה שמדברת בקוצר, ולא נימא יציאה איכא ביניהו — דהא לא משמע ממתניתין מידי אלא על ידי דוחק, דמשמע דרבן שמעון בן גמליאל היינו תנא קמא. והלכך טוב לפרש דכולה רבן שמעון היא, כדמשמע מתניתין דרבן שמעון בן גמליאל היינו תנא קמא. ונראה בעיני דהכי גרסינן: ודלמא כולה רבן שמעון בן גמליאל היא, והכי קאמר: המוכר פירות לחבירו ולא צמחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן, שרבן שמעון בן גמליאל אומר: זרעוני גינה שאין נאכלין חייב באחריותן, אלא דאי נאכלין — אין חייב באחריותן, אלא הא רבי שמעון בן גמליאל, דתניא בו'. **לתתן** — במים. **מורסן** — היא הקליפה העליונה שמוציאין מחטין הכתושין במכתשת. **סובין** — כשטוחנין גסין ולא הדק, נשאר בגפה, והוא סובין. **ניפולין** — שנופל פתיתין. **מפני שהוא כנושא שכר** — ב"הגוזל קמא" מתרצינן: אימא מפני שהוא נושא שכר. אבל בחנם — פטור אם אומן הוא, כדאמרינן התם: זיל אייתי ראיה דמומחה לתרנגולי ואיפטרך. וכן הלכה, דאומן בשכר — חייב, בחנם — פטור. כדאמר רבי יוחנן התם. **דמי בשתו** — שזימן אורחים ואין לו מה יאכילם, וכל שכן יציאה, דחסרה ממונא. ומיהו, לית הלכתא אלא כרבנן דפטרי מבשת, דגרמא הוא. והא דיכא למימר דמדהשתא נוקי מתניתין דרביעאה פליגי בה דיכי דמיפלגי בהך בריית'א, ולידהי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במשנתנו — הא לא אמרינן דרבי ששתם המשנה לא בעי לאוקומי מתניתין כרבן שמעון בן גמליאל ביציאה, דלא סבירא ליה כרבן שמעון בן גמליאל. אלא כולה מתניתין רבן שמעון בן גמליאל היא כדאמר לעיל, וביציאה לא איירי מידי. כן נראה בעיני, דמהיכא תיתי דביציאה פליגי במתניתין, וניהדור הלכה ביציאה כיש אומרים, מאחר דאיכא לאוקומי כולה כרבן שמעון בן גמליאל? ולא איירי ביציאה כלל. **אורחין נכנסין** — ותקנה טובה היא לקבלת אורחין שידעו כי שם יאכלו, וילכו שם לאבוד. **משנה** **המוכר פירות** — תבואה. **חרי זה** — הלוקח. **מקבל עליו רובע** — הקב של טנופת לכל סאה. דסתם תבואה דרכה להיות בה רובע טנופת. אבל יותר מרובע — לא, כדמפרש טעמא בגמרא, אי משום דינא אי משום קנסא. **מתולעות** — דארוזייהו בהכי, והוא הדין אחת לעשר. **מרתף של יין** — ויש בו חביות הרבה. **קוסמות** — יין רע. כלומר, עשר חביות של יין רע. דסתם מאה חביות בעשר קוסמות, ומזידל אינישי. ובגמרא מוקי לה כדאמר ליה "מרתף זה של יין אני מוכר לך". קוסמות — נראה לי כמו "פריה יקוסם ויבש" (ויחוקאל (יז). **קנקנים** — כדים. **בשרון** — באותו המלכות. **פיטמות** — כדים רעים, ובגמרא מפרש לה. **גמרא** **תני רב קטינא** — הא "רובע טנופת" דמתניתין — לאו בעפרורית מיירי. דעפרורית רובע לא מחזיל אינישי, אלא רובע קטנית לסאה של תבואה. **ועפרורית לא** — בתמיה. **צריר** — היינו עפרורית.

נותן

נותן לו דמי חטין — שהרי הפחיתו במדה, דאיכא הוה מזבין ליה עם החטין, דבעפרורית מקבל לוקח. אבל לחזור ולערב — אינו יכול, דהשתא עושה עולה בידים, וכתיב (ויקרא יט) "לא תעשו עול", וגם לוקח לא מחיל אלא מה שנתערב מעצמו עם התבואה בעל כרחו של מוכר. וכשבורר הצרור ומשליך חוץ — היזק בידים הוא, שאותן צרורות היו לו שוין כמו חטין. ואי נמי לא חשיבי ליה היזק גמור, דכמה מקום הן גופן אינן שוין כלום — ליחזיה מידא משום דינא דגרמי, כגון השורף שטרותיו של חבירו, והמקדש בכרם, והזורע כלאים בשדה חבירו, דבההיא שעתא קגזיל ליה מיד ממונו, אף על פי שאינו ניכר, דהא פסקינן הלכתא בבבא קמא (ק, א) וכרבי מאיר דדאין דינא דגרמי, ואמרינן נמי התם: הוה עובדא וכפייה רפרם לרב אשי ואגבייה כי כשורא לצלמי. וגרמא בנזקין דקיימא לן דפטור — היינו בגון שולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן, שהחזיק ניכר אבל אינו עושה אותו בידים, אלא גורם עבשיו שיבא היזק ממילא לאחר זמן. אבל דינא דגרמי — בידים הוא מזיק, אלא שאין ההיזק ניכר). **ומשני: קטנית מקבל עליו רובע** — בדתני רב קטינא. אבל עפרורית — פחות מרובע משהו הוא דמקבל. אבל רובע בעפרורית, כיתר מרובע בקטנית — לא מקבל. **חטין מקבל עליו כו'** — כלומר, אם חטין מוכר לו — מקבל עליו לוקח כו'. קטנית אורחיה לגדל בחטין, ונישובת בשערים, ועפרורית בעדשים. נישובת = קש שנזרזה בנישוב. **מאי לאו הוא הדין לחטין ושעורין** — דמקבל עליו רובע עפרורית. והאי דקתני לה גבי עדשים — אורחא דמילתא קתני, שמיני טנופת הללו מצוין זה בכה וזה בכה. **דמיעקר עקרי להו** — ולא קיצרין, הלכך שכיח בהו עפרורית טפי. **אלא מעתה כו'** — כלומר, ניון דאמרת דמיעקר עקרי להו והלכך שכיח בהו עפרורית טובא, אם כן דוקא נקט בעדשים רובע עפרורית משום דשכיחי בהו, אבל חטי ושערי אין לומר רובע עפרורית, דהא לא שכיח כל כך — תפשוט מהא סיוע לדברין, שהיית מתרע עפרורית פחות מרובע, דאם איתא דהוא הדין לחטי ושערי — ליתני רובע עפרורית בחטין, ואנא אמינא כל שכן בעדשים. **לעולם** — אימא לך: חטי ושערי מקבל רובע עפרורית. ודקשיא לך לתניתיה גבי חטין וכל שכן עדשים — בעדשים איצטריכא ליה רבי. **אמר רב הונא אם בא** — לוקח להקפיד בטנופת, דנראה בעיניו שיש בו טנופת יותר מרובע, ובא לוקח לנפותו לדעת אם יש שם יותר מרובע, ונמצא בו יותר. **מנפה את כולן** — ויחזיר לו המוכר חטין כנגדן או מעות, ולא יאמר: רובע כבר מחלת, והמותר אשלם לך. **אפירי שפירי יהיב** — דלא מחיל טנופת כלל, אלא מפני שטורח הוא לנפותו בשביל דבר מועט, והלכך, כי ליכא אלא רובע לא טרח לוקח לנפותו. דכי אמר ליה מוכר ללוקח: אני אומר שפירות יפין הן, ואם תאמר אינן יפין — או טרח ונפה אותם, או אייתי ראיה כמה יש טנופת ואשלם לך. ובשביל רובע לא טרח, דאיכא שברו בהפסד טרחו. אבל כי איכא יותר מרובע — טרח לוקח לנפותו, וכיון דהתחיל לטרוח — טורח ומנפה את כולו, דדבר קל הוא לגמור הניפוי מאחר שהתחיל, והלכך לא מחיל. ומיהו, היכא דליכא אלא רובע, אם בא לנפות — הרי בטלה דעתו, ופטור מוכר. **ואמרי לה קנסא** — דמן הדין אפילו טפי מרובע מחיל אינישי, ואפירי דלאו שפירי מכל וכל יהיב לוקח זוזי, שיודע הוא דדרך תבואה להיות בה טנופת, ומחיל. הלכך, רובע לא קניס — דהא שכיח, וליכא למימר דערוב ערוב בידים. אבל יתר מרובע — לא שכיח בתבואה, ואיכא למימר דאיהו, המוכר, הוא דערב בידים. וכיון דערב — קנסוהו רבנן בבוליה, דאיכא למימר בוליה עירב. ונפקא מינה, דאי יתירון ביה דלא עריב — אפילו טפי מרובע הוי מחילה, וקנה לוקח. והיינו דאיכא בין דינא לקנסא. **מיתיבי** — אלישנא קמא, דאמרי ליה דינא, קפריך, ולא אקנסא. **כל מאה** — תבואה, שיש בה רובע הקב ממין אחר — ימעט, דלא ליהוי רובע, ואחר כך יזרענו. וכן פירש רבינו חננאל. אי נמי, נזרעו אלא שלא נשרשו עדיין — ימעט. אבל אם נשרשו — אין להם עוד תקנה, שכבר נאסרו בהשרשה, כדנפקא לן בפסחים בפרק "כל שעה" (כה, א) מ"המלאה והזרע", זרוע מעיקרו — בהשרשה. ובספרי נמי תניא לה בהדיא: התבואה משתשריש. **סבריה דריהב דבלאים** — האוסר התבואה משום כלאים — חשוב הוא מן התורה, ולא בטיל, כי היכי דחשיב יותר מרובע טנופת לגבי מכירה, דלא בטיל. והוא הדין דפחות מרובע דבלאים בטל, כרובע דטנופת. **וקתני ימעט** — ויעמידנו על שיעור הבטל, דהיינו פחות מרובע. ואף על גב דאיסור כלאים חמור הוא, שאין בית דין יכולין להפקיע איסור, אפילו הכי לא מחמרינן ביה למימר דבין דטרח ליטרח בבוליה לנפותו כולו — כל שכן גבי מכירה דקיל, שהרי בית דין יכולין להפקיר ממון של זה לחבירו, דהוו להו למימר ימעט ויעמידנו על שיעור הבטל דהיינו רובע. ואף על גב דאפירי שפירי יהיב אינש זוזי, ובטפי מרובע עביד דטרח בבוליה ולא מחיל — אפילו הכי, כיון דרובע מחיל אינישי, בטפי מרובע נמי יעמידנו על רובע ולא ינפה את כולו. וקשיא לרב הונא, דאמר מנפה את כולו. ומיהו, הוה מצי לתרוצי דלא דמי טעם לטנופת לטעם דכלאים כל כך; דדחמת במחילה תליא מילתא, דרובע מחיל אינישי משום טרחא, אבל יותר מרובע — לא מחיל אינישי אפילו פחות מרובע שבו, דנקל לו לטרוח בכולו מאחר שמתחיל. אלא דעדיפא מינה קמתרץ ליה. **כריוב דהכא דמי** — דשניהן בטלין מן הדין. והלכך, די במיעוט, דהא אפילו מיעוט לא הוה צריך, דהא בטיל, אלא חומרא בעלמא הוא דכמפרש ואזיל. אבל יותר מרובע דבלאים — אימא לך שאם בא למעט ממעט את כולו. **אי הכי** — דמשום חומרא דכלאים ממעט, ולא מן הדין.

אימא

נותן לו דמי חטין — פירש רבינו יצחק בן מרדכי: דהיינו כרבי שמעון דאמר (בבא קמא צח, ב): דבר הגורם לממון — כממון דמי, דמחזיב בגזל חמץ ועבר עליו בפסח (ובא אחר ושרפו). ולרבינו יצחק נראה דאתי אפילו כרבנן. דהתם ודאי לאו כממון דמי, שאינו שוה לשום אדם כלום, אלא לגזילה ליפטר בו. אבל הכא — הוי כאילו גזל חטין עצמן, שהוא מוכר צרורות לכל אדם כמו חטין. ולא דמי לשורף שטרותיו של חבירו, דהתם ניירא בעלמא הוא דקלא ליה, ולא את החוב.

סאה שיש בה רובע ימעט — פירש רבינו שמואל: ימעט, ואחר כך יזרענו. אי נמי, אם נזרעו ולא נשרשו עדיין — ימעט. אבל אם נשרשו — אין להם תקנה, שכבר נשרשו ונאסרו בהשרשה. ואין נראה, דלשון "ימעט" משמע שכבר נשרשו. ורבי יוסי נמי דקאמר יבור — משום דמיחזי כמקיים כלאים, וקודם שנזרעו לא מיחזי כמקיים כלאים. ועוד: דבפרק קמא דמועד קטן (ו, א) מייתי לה בהדיא על זרעים המחוברים. אלא דנראה דמיירי הכא במחוברים לקרקע. ומזה שפירש דאם נשרשו אין להם תקנה — אגב חורפיה לא עייל, דלא אמר הכי פרק "כל שעה" (פסחים כה, א) אלא גבי כלאי הכרם, אבל כלאי זרעים — מותרין הן באבילה ובהנאה, כדמשמע פרק "כל הבשר" (חולין קטו, א), דפריך: אלא מעתה כלאי זרעים ליתסרו, דהא כל שתיעבתי לך הוא ומשני: מה בהמתך היוצא ממנה מותר, אף שדך כן. ואלישנא דקנסא פריך, דקתני: ימעט, ולא קניסין פחות מרובע אטו רובע. אבל אלישנא דדינא לא מצי פריך, דלא דמי, דהתם משום דטפי מרובע לא מחיל כו', כדפירש רבינו שמואל גופיה דהוה מצי לשנויי הכי. ומיהו, יש ליישב דפריך נמי אלישנא דדינא שפיר, דכל שדרך בני אדם להסיר — כלאים הוי אם לא הסירם, ולכך, הואיל ודרך בני אדם בשבאין לנפות מנפין הכל — בכלאים נמי ליהוי כלאים עד שיסיר הכל. מכל מקום, ללישנא דקנסא מיושב טפי. והוי מצי לשנויי דסבר כרבי יוסי דאמר יבור, אלא רוצה להעמיד בדברי הכל.

אימא

אימא

אימא סיפא — ולא גרסינן "תא שמע". דלמאי שדחה דחמורא בעלמא הוא — אין סברא שיקנוט רבי יוסי. ולא מסתבר ליה למימר דפליגי, דרבי יוסי דרובע לא שכיחא ורבנן סברי דשכיחא, דלא מסתבר לפלוגינהו בהכי. **התם** ודאי מנה למר — הוה מצי לשנויי: התם ודאי איכא חד לא הוה רמאי, הכא מי יימר דליכא רמאי? אימור ערובי עריב. אלא דמשני שפיר טפי.

קונסין אותו ואינו גובה לא קרן ולא רבית — נראה לרבינו יצחק: דרבי מאיר קונס לגמרי להפסיד החוב, אפילו בדוודאה או בעדות אחרת, כדמשמע לישנא ד"אינו גובה לא את הקרן" — משמע דאינו גובה כלל. ועוד, משמע דומיא דרבית. וכן משמע נמי מדמדמדה לה ב"דמניחי" (בבא קמא ל, ב) גבי המוציא תבנו וקשו, דקנסו גופן משום שבחן, שמפסיד גוף הממון. ואין להקשות, דבפרק "איזהו נשך" (בבא מציעא עב, ב) מדמה הך דשטר שיש בו רבית לשטרי חוב המוקדמין, ומוקי התיא דשטר חוב ברבי מאיר. והיכי מדמה? דהכא מפסיד גוף המלוה, ודתם אינו מפסיד המלוה, אלא דהשטר פסול דהתם — לפי שלא נעשית עבירה בגוף המלוה אלא בשטר, אבל רבית — יש עבירה בהלואה, אפילו בלא שטר. אף על גב דקאמר דמשעת כתיבה עבד לה שומא — מכל מקום בלא שטר נמי איכא איסורא בהלואה. והקשה רבינו יצחק בן מרדכי: דאם יפסיד כל חובו יפסיד לגמרי, אם כן מצינו לזה חוטא נשכר ואומר רבינו יצחק: דלא קשה, כי המלוה שטרדיה — קנסו בגוף אטו שבח, ומתוך כך יזהר, אבל הלוה — אין במה לקנוס בדי שיזהר, שמתחלה על מנת לפרוע הוא לווה.

הכי השתא התם משעת כתיבה עבד ליה שומא הכא מי יימר דעריב — קשה לרבינו שמשון בן אברהם: דאמאי לא מייתי ההוא דשטרי חוב המוקדמין, דקנסו התם בכוליה מזמן ראשון ומזמן שני, אף על גב דאיכא למימר נמי: מי יימר דגבי ממשעבדי? דשמא לא יבא לגבות ממשעבדי לעולם וכן יש להקשות בסוגיא ד"דמניחי את הכד" (בבא קמא ל, ב) ואמר רבינו יצחק: דכי היכי דהכא משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומא, התם נמי — משעת כתיבה הוא דעבר ליה על "מדבר שקר תרחק".

וחכמים אומרים גובה את הקרן — משמע שגובה על פי השטר, ואפילו ממשעבדי. וקשה לרבינו יצחק: דלמה השטר בשר? כיון שהעדים עוברין על "לא תשימון", כדתנן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא עב, ב). ואף על גב דאינן עדי חמס, שאין מרוויחין בלום — הא קיימא לן כאבוי (סנהדרין כו, א) דעבריין אוכל נבלות להכעיס פסול והא דלא תני ב"זה בורר" (שם כג, ב) — הכי נמי לא תנא לזה, אלא בכלל מלוה הוא, כדמפרש התם (כה, א) בגמרא: מלוה ברבית — מלוה הבאה (לו) ברבית. ואין לומר דמיירי כגון שאין ניכר הרבית בשטר, אלא כתב סתם "פלוני לה מפלוני מנה" (בבא מציעא עב, א) משני רבי יוחנן אההיא דשטרי חוב המוקדמין פסולין: אפילו תימא רבנן, גזרה שמא יגבה מזמן ראשון. ואם אין ניכר הרבית — בשטר שיש בו רבית נמי נגזור, שמא יגבה גם הרבית בתורת קרן ואין לומר דלכך בשרין — שלא עשו שומא, כיון שניכר הרבית מתוך השטר — לא יבא לגבות הרבית על ידי שטר זה. והא דתנן ב"איזהו נשך" (שם עה, ב) שהעדים עוברים בלא תעשה — היינו בשאין הרבית בשטר ניכר. דהא אמר בשמעתין, וב"דמניחי" (בבא קמא ל, ב) דמשעת כתיבה עבד ליה תעשה ויש לומר: ד"לא תשימון" לאינשי במלוה ולוה וערב משמע להו, ולא עדים. ולהכי לא מיפסלי, כדאמרינן (בבא מציעא ה, ב) "לא תחמוד" לאינשי בלא תעשה ויש לומר: ד"לא תשימון" לאינשי בשטרי חוב המוקדמין, דאית דמוקי לה ברבי מאיר. אבל לרבנן בשרין. ואפילו רבי מאיר אינו פוסל אלא מטעם קנס, ואמאי? והלא עדים פסולים הן, שתחמנו על השטר מוקדם אלא יש לומר שיש עדים שהיו אנוסין מחמת נפשות. אי נמי, יש לומר: דהתם בגון שאומרים: טינרו בשנות המלך. ואומר רבינו יצחק: דהלכתה כרבנן. דאף על גב דקיימא לן כרבי מאיר בגזירותיו (עירובין מז, א) — דוקא בגזירותיו, אבל לא בקנסותיו. וכן פסקו הלכות גדולות מטעם זה כרבנן דרבי מאיר (ביבמות לז, א) במעוברת חבירו ומינקת חבירו. **דתני** רבין בר רב נחמן לא את המותר כו' — הא דלא אייתי מתניתין דהתם, דמפרשי לה נמי התם: כו' לא את המותר בלבד הוא מחזיר כו' — משום דלא מתרצא אלא על ידי בריית'א דרבין בר רב נחמן. וללישנא דדינא מייתי. דללישנא דקנסו היתרא אטו איסורא — לא מצי מייתי מהכא, דלא שייך הכא קנסא, דאם לקח הלוקח יותר ממה שהיה לו ליקח — אין לקנסו בכך, כי מה היה לו לידע כמה שם? ולא גרסינן מה שהיה כתוב במקצת ספרים בשינויא: הכא מי יימר דערובי ערים. דאם כן הוה משמע דללישנא דקנסא מייתי.

1 אֵימָא סֵיפָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָבוֹר; אִי אָמְרַתְּ
2 בְּשִׁלְמָא פְּיוֹתֵר מֵרוֹבַע טִנּוֹפֶת דָּמֵי - בְּהָא קָא
3 מִפַּלְגִי, תַּנָּא קַמָּא סָבָר: לָא קָנְסִינַן הֶתֵּירָא אַמּוֹ
4 אִיסּוּרָא, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: קָנְסִינַן; אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ
5 פְּרוֹבַע דָּמֵי, אַמַּאי יָבוֹר? - הָתָם הֵיינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי
6 יוֹסֵי, מִשּׁוּם דָּמְיֵיחֲזֵי כִּי מְקַיְּים בְּלָאִים. תָּא שְׁמַע:
7 שְׁנַיִם שֶׁהָפְקִידוּ אֵצֶל אֶחָד, זֶה מָנָה וְזֶה מָאתַיִם,
8 זֶה אוֹמֵר "מָאתַיִם שֶׁלִּי" וְזֶה אוֹמֵר "מָאתַיִם שֶׁלִּי"
9 - נוֹתֵן לָזֶה מָנָה וְלָזֶה מָנָה, וְהַשְּׁאָר יֶהֱא מוּנָּח
10 עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם וַדַּאי מָנָה
11 לָמָר וּמָנָה לְמָר, הָכָא מִי יֵימַר דְּלָאו פּוּלְיָה עֲרוּבֵי
12 עֲרִיב? תָּא שְׁמַע מִסֵּיפָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִם כֵּן
13 מָה הִפְסִיד הָרַמַּאי? אֶלָּא הַכֹּל יֶהֱא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא
14 אֵלִיָּהוּ - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם וַדַּאי אֵיפָא רַמַּאי, הָכָא
15 מִי יֵימַר דַּעֲרוּבֵי עֲרִיב? תָּא שְׁמַע: שְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ
16 רִבִּית - קוֹנְסִין אוֹתוֹ, וְאֵינוֹ גּוֹבֶה לֹא אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא
17 אֶת הָרִבִּית, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם
18 מִשְּׁעַת כְּתִיבָה הוּא דַּעֲבַד לֵיהּ שׁוּמָא, הָכָא מִי יֵימַר
19 דַּעֲרוּבֵי עֲרִיב? תָּא שְׁמַע מִסֵּיפָא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:
20 גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ גּוֹבֶה אֶת הָרִבִּית - הָכִי
21 הָשְׁתָּא? הָתָם וַדַּאי קָרְנָא דְּהַתֵּירָא הוּא, הָכָא מִי
22 יֵימַר דְּכוּלֵּיהּ לָא עֲרוּבֵי עֲרִיב. תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי
23 רָבִין בַּר רַב נַחְמָן: לֹא אֶת הַמּוֹתָר בִּלְבַד הוּא
24 מַחֲזִיר, אֶלָּא מַחֲזִיר לוֹ אֶת כָּל הָרָבָעִין כּוּלָּן; אֶלָּמָא
25 הֵיכָא דְּבָעֵי אַהֲדוּרֵי - פּוּלָּהּ מְהַדַּר - הָכִי הָשְׁתָּא?

התם

אימא סיפא רבי יוסי אומר יבור — יברור את הכל. **אי אמרת בשלמא** — דרובע דכלאים כיתר מרובע דטנופת דמי, והאי ימעט מן הדין הוא — היינו דאתא רבי יוסי למימר יברור את הכל, וסבירא ליה כרב הונא דאמר: אם בא לנפות — מנפה את כולן. אבל כיון דאוקמת דמן התורה אפילו מיעוט אינו צריך, אלא חומרא הוא — אמאי אתא רבי יוסי להוסיף חומרא אחרת על זו, ולמימר יבור? ואיכא ספרים דכתוב בהו "תא שמע מסיפא", ולסיועיה לרב הונא קאתי. **משום דמיחזי כטקיים בלאים** — מאחר שמתחיל למעט, ומניח מקצתן, ומיחזי כאילו מטיל אותן בידים וזורען במתכוין. ואי כבר נזרעו בקרקע, ובירר קצת ושייר קצת — נראה במקיים בקרקע כלאים. ונפקא לן מקרא במועד קטן ובתורת כהנים דלוקה. **שנים שהפקידו** — אלישנא דקנסא פריך: שמע מינה לא קנסינן אמותר, והכא נמי אמאי קנסוהו רבנן בכוליה? אלא במותר רובע. **מי יימר דלאו בוליה בו'** — דכיון דרגלים לדבר דעירב בו בידים, דהאיכא יותר מרובע — איכא למימר דכולה עריב. **מה הפסיד הרמאי** — לא יבא להודות, דהא לא מפסיד מידי. ולסיועיה קאתי. **מי יימר דעירובי עריב** — כלל. **שיש בו רבית** — פלוני לוה ממלוני מנה במאתים עד זמן פלוני. **התם משעת כתיבה** — קעבר המלוה א"לא תשימון עליו נשך", דמהכא נפקא לן בפרק "איזהו נשך". **תא שמע דתני רבין בו'** — לקמן בפרק "בית כור" תנן: "בית כור עפר אני מוכר לך ואם בחבל' כו', ואם אמר לו "הן חסר הן יתר" — אפילו פיחת רובע לסאה, או הוסיף רובע לסאה — הגיעו, דהיינו שלשים רבעים לבית כור, דהוי שלשים סאין. יתר מיכן — יעשה חשבון ויחזיר לו, כיון דאיכא מותר מרובע. ותני רבין בנגמרא: לא את המותר של רובע לכל סאה הוא מחזיר לבדו, אלא את כל הרבעים כולן, כל שלשים רבעים של בית כור ומותרותיהם. הכל מחזיר, דהיכא דבא לשלם — משלם את כולו. ולעיל נמי, היכא דבא לנפות — מנפה את כולו, ומסייעא לרב הונא. ולאלישנא קמא דאמרי לה דינא, קמסייע, דהכא והתם חד טעם הוא, דרובע מחזיל אניש, אבל כי איכא טפי מרובע — הוי דבר חשוב, ולא מחזיל מידי. **הכי השתא** — התם גבי "בית כור עפר מדה בחבל אני מוכר לך" — בדין הוא דמחזיר לו את כל הרבעים, דמעיקרא לא אקני ליה מוכר מידי בייתור על מדת החבל אלא משום דאמר ליה בהדיא "הן חסר הן יתר", אבל מסתמא לא הוה קני יתר על הבית כור ואפילו כל שהוא. הלכך, כיון דאיכא דבר גדול כל כך, יתר מרובע לסאה — לא הוה מחילה בלל, דקרקע חשוב הוא בפני עצמו, דלהכי אהני מאי דאמר לו "בית כור". והאי דקאמר ליה "הן חסר הן יתר" מידו לחבי אהני — דאי לא הוה יתר על המדה כי איכא רובע הוא מחיל ליה, אבל יתר מרובע — לא הויא מחילה בלל, והדר. והוא הדין לחסרון דרובע נמי הוי מחילה, יתר מרובע לא הוי מחילה, והדר ללוקח. אבל גבי רובע טנופת, דאף על גב דלא אמר ליה "הן חסר הן יתר" הויא מחילה מסתמא, דהא שכיח טנופת רובע, ולעולם אימא לך כי איכא נמי יתר מרובע הויא רובע מחילה, ויחזיר המותר. דאם בא לנפות אינו מנפה את כולו.

ולמאי

ולמאי דפשיט ליה התם דאי אמר ליה בית כור סתמא כמאן דאמר ליה "הן חסר הן יתר" דמי, והויא נמי מחילה רובע לסאה, ויותר מרובע יחזיר הכל — הוה ליה לשנויי הכא: הכי השתא, התם מעיקרא "בית כור" אמר ליה, דמשמע לא פחות ולא יותר, מיהו, רובע הויא מחילה, טפי מרובע לא הויא מחילה כלל, והדר הכל, דאין דרך להזות בבית כור יותר מבית כור. אבל הכא, דודאי אית ביה טנופת — לעולם אימא לך דלא נפקא אלא את המותר על הרובע. ונראה בעיני דהכי גרסינן לה, דכי האי גוונא מתרץ לקמיה: הכי השתא התם מעיקרא שוה בשוה אמר לו כו', וכן עיקר.

נקנה מקח — לגמרי, ולא יחזיר לו המאנה בלום, דמחילה היא. שתות קנה — אליבא דרבי נתן. אבל אליבא דרבי יהודה הנשיא — רצה אומר "תן לי מעותי" או "תן לי מה שאוניתני", בפרק "הזהב". **ואמאי** — מחזיר כל האונאה בין בשתות בין ביתר משתות? ניהדר המותר שעל הפחות משתות, דהא פחות משתות מחזיל איניש, ואין כאן לא אונאת שתות ולא אונאת יתר משתות, אלא אונאת שני משהויין — משהו יתר משתות, ומשהו פחות משתות, דאידך מחילה הוו אלא לאו שמע מינה: אם בא לנפות — מנפה את כולו, כרב הונא. **שוה בשוה אמר ליה** — מוכר ללוקח, ובכך נתרצה לוקח, ואם אינו שוה — לא יתרצה. והלכך, בדין הוא דאפילו פחות משתות יחזיר. מיהו, לכך אין מחזיר, דכיון דלא ידיע כל כך, ובשוה דמי — הויא מחילה. אבל שתות — ידיעה היא, ולא מחיל מידי. אבל גבי פירות דאורתא דמילתא היא שיש שם טנופת — התם ודאי איכא למימר דמחיל לגמרי, ואפילו היכא דאיכא יתר מרובע — הרובע מיהו הויא מחילה. **המקבל** — פועל שמקבל עליו בשכר ליטע כל שדה חברו כשיעור שיכולין ליטע, כגון ממטע עשרה לבית סאה. **מקבל עליו** — בעל השדה, עשר בוריות למאה. אם יש עשרה אילנות בורות שאין עושין פירי לא יצטרך מקבל ליטע אחרים תחתיהן, דאורתייהו דאילנות להזות בהן בוריות כל כך ומחיל. **יתר מכן** — כגון אחד עשר למאה. **מגלגלין עליו את הכל** — יטע לו אחד עשר אילנות תחתיהן, דהשתא ליכא מחילה כלל. ולעיל נמי, אם בא לנפות — מנפה את כולו, כרב הונא. **אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל יתר** — מעשר בוריות למאה — אין לנו לחייבו לחזור וליטע את היתר על עשר אילנות לבד. דהרי הוא באותו מותר כשבא ליטע עשרה אילנות בא עכשיו ליטע שדה אחר מתחלה דמי. שהרי קרקע הרבה יש שראוי ליטע, וחשוב שדה שלם בפני עצמו, והרי הוא באילו לא עשה כלום מעיקרא מקבלנותו, שהרי קיבל שדה ליטע, ועדיין בשיש יתר מעשר בוריות הרי יש לו שדה ליטע. הלכך, כשאמר לו בעל הבית "נטע לי שדה זו" — ליטע את כל השדה אמר לו, והרי לא קיים את תנאו היכא דנשאר אחת עשרה בוריות, וכשבא לחזור וליטע — יטע את כולן, דכמחחיל עכשיו לקיים את תנאו דמי. ובאילו אחד שיטע לאו כלום הוא, שהרי הרוב של שדה נשתייר עדיין שלא נטעו. והיכא דלא נשארו מחחלה כי אם עשר בוריות למאה — לא הקפיד בעל השדה בדבר מועט כזה, ומשראוי לקרות שדה בגון אחד עשר אילנות למאה — חשיבי, ולא מחיל כלל. אבל גבי טנופת יתר מרובע לסאה, כיון דרובע שביה מחיל, כי איכא טפי מרובע נמי — המותר ישלם, והרובע מחיל. דהא ליכא למימר התם: כל יתר מרובע בבא להחזיר לו את הסאה מתחלה דמי, דהא סאה זבין ליה עם רובע טנופת, וכי משלם ליה מותר דרובע — הרי נתקיימה מכירתו וקיים תנאו, ולא דמי למקרעי דחשיבי, דאחת עשרה בוריות הרי שדה הניכר לעינים, ולא מחיל מידי. אבל יותר מרובע טנופת דמטלטלי — ליכא קפידא כל כך, אלא שישלים לו תנאו. ולעולם אימא לך: אין מנפה את כולו. **היכי דמי** — מתניתין דקתני: מרתף של יין מקבל עליו כו' דמשמע המוכר לחבירו מרתף של יין, אבל אין אנו יודעין איזה לשון אמר המוכר ללוקח בשעת מכירה. **אי דאמר ליה** — מוכר ללוקח בסתמא: "מרתף של יין אני מוכר לך", ולא קאמר "זה". **קשיא** — ברייתא דלקמן, דקתני: נותן לו יין שכולו יפה, ומתניתין קתני: מקבל עליו עשר קוסטות למאה. **ואי דאמר ליה מרתף זה של יין** — אני מוכר לך. **קשיא** — נמי דך ברייתא דלקמן, דקתני: נותן לו יין הנמכר בחנות. **אי דאמר ליה מרתף זה** — ולא הכוזר יין. **קשיא** — ברייתא, דקתני: אפילו כולו חומץ הגיעו. **שכולו יפה** — דסתם יין יפה בעינן, ולא מקבל עליו עשר קוסטות. ולא דמי לרובע טנופת לסאה ועשר מהליעות תאנים למאה — דלא חשיבי, וגם שביחי, ומחיל. אבל חביות של יין דבר גדול הוא כל חבית בפני עצמו, וגם לא שביח כל כך. והלכך, כי אמר ליה סתמא — יפה בעינן. **נותן לו יין הנמכר בחנות** — היינו כולו קוסטות, והכי מוכח לקמיה בשמעתא, דלהכי אהני "זה" — כמות שהוא. **מרתף זה** — אפילו חומץ משמע. **לעולם** — מתניתין דאמר ליה מרתף של יין סתם, ולא קאמר ליה "זה", הלכך יין טוב בעינן. ומקבל עשרה קוסטות למאה — דעבידי דשביחי, ומחיל. ודקשיא לך ברייתא דקתני: יין שכולו יפה — תני ברישא דברייתא הכי: נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו כר'. **ובסתם מי מקבל** — בתמיהה: דאוקמת למתניתין בסתם, ואפילו הכי מקבל עשר קוסטות למאה. **חבית של יין כו'** — רבותא נקט, דסלקא דעתך לשתייה לאלתר קא בעי ליה, או למכרה, ולא להכניסה באוצר — קא משמע לן. **נותן לו יין שכולו יפה** — ואם איתא דמקבל קוסטות — הכא נמי נימא הגיעו, אפילו הוא יין קוסס **דכולה חד חמרא הוא** — אבל בחביות טובא מקבל עשרה קוסטות למאה. (ומכאן שייך לעמוד ב) **וזהו אוצר כו'** — כלומר, היינו מרתף דמתניתין. אלמא מתניתין ב"מרתף זה של יין" קמיירי ולא בסתם. והיינו טעמא, דאהני "של יין" למכור יין יפה, ואהני "זה" לקבל קוסטות, דאמר ליה "מרתף זה של יין אני מוכר לך".

התם הן חסר הן יתר אמר — הכי פירושו: התם "בית כור הן חסר הן יתר" אמר לו, ואפילו כי אמר לו "בית כור סתמא אני מוכר לך" ולא אמר לו "הן חסר הן יתר" — אמר בפרק "בית כור" (בבא בתרא קד, א) דאם פיחת או הותיר רובע — הגיעו, ולהכי הזיכא דאמר לו בית כור סתמא — אית לן למימר דיותר מרובע לא הויא מחילה, וכיון דהדר — הדר כולו. אבל גבי סאה, כשאדם אומר לחבירו "סאה פירות אני מוכר לך" — רגיל להזות שם רובע טנופת, ובשיש שם רובע טנופת — קרי ליה שפיר "סאה פירות", ולכך אין לנו לומר דאי איכא יותר מרובע שינפה את כולו.

כל יתר מכאן בבא ליטע מתחלה דמי — פירוש: בתחלה, כשמתחיל ליטע — אינו יכול ליטע אותו שיידע בודאי שהוא גרוע, ואפילו הפחות מעשר. ואם נודע, דכל זמן שהוא עסוק במלאכה, שנטע אפילו אחד שאינו טוב — חייב להסירו וליטע אחר במקומו. הלכך, בשיש יותר מעשר, אף על פי שלא נודע עד זמן ארוך אחר שיצא מן המלאכה — אכתי, כיון דלכל הפחות צריך ליטע היתר — אם כן עדיין לא יצא מן המלאכה, ועדיין הוא עוסק בה, וכבר פירשתי דכל זמן שהוא במלאכה, אפילו נודע שאחד מהן גרוע — חייב לעקור וליטע אחר במקומו.

נותן לו יין הנמכר בחנות — היינו ריחיה חלא וטעמיה חמרא, כדמוכח לקמן בשמעתין.

ותימה: למאן דאמר ריחיה חלא וטעמיה חמרא — חלא, היכי יהיב ליה? והא "מרתף זה של יין" קאמר, והא לאו יין הוא ואומנ רבינו יצחק: דאף על גב דהוי חלא — מיקרי יין שפיר. וקשה לרבינו שמשון בן אברהם: דבפרק בתרא דעבודה זרה (סז, א) פליגי אביי ורבא בחמרא לגו חלא, אביי אמר: במשהו, ורבא אמר: בנותן טעם. ומפרש גמרא דבהא פליגי, דאביי סבר ריחיה חלא וטעמיה חמרא — חלא, והוה ליה מין במינו. ורבא סבר דהוי חמרא, והוה ליה מין בשאינו מינו. ואם תמצא לומר אפילו למאן דאמר חלא (מכל מקום) מיקרי חמרא, אם כן לימא דלכולי עלמא ריחיה חלא ועטמיה חמרא — חלא, והוה ליה מין במינו. ורבא לטעמיה, דאמר התם: בתר שמא אזלינן, והאי שמא לחוד והאי שמא לחוד

חבית של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה — אבל ביין הנמכר בחנות — לא, אפילו למאן דאמר ריחיה חלא חמרא, מכל מקום — אהאי חמרא לא יהבי אינשי דמי.

חָתָם "הֵן חָסֵר הֵן יָתֵיר" אֲמַר לֵיהּ, מִיהוּ רְבִיעַ לָא חֲשִׁיב, יָתֵר מֵרְבִיעַ חָשִׁיב, דִּכְיוָן דַּחֲזֵי לֵיהּ לְאִיצְטְרוּפֵי בְּהִשְׁתָּעֵי קַבִּין, הָוְיָא לָהּ אַרְעָא חֲשִׁיבְתָּא בְּאַפֵּי נַפְשָׁא וְהַדְרָא. תָּא שְׁמַע: הָאוֹנָאָה, פָּחוֹת מִשְּׁתוּת - נִקְנֶה מִקָּח, יוֹתֵר מִשְּׁתוּת - בְּטֵל מִקָּח, שְׁתוּת - קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה: אַמַּאי? לֵיהֲדַר עַד פָּחוֹת מִשְּׁתוּת שֶׁמַע מִינַּהּ: כָּל הֵיכִי דְּבָעֵי לְאַהֲדוּרֵי - כְּווֹלָּהּ מְהַדַּר - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם מַעֲקָרָא שָׁוֶה בְּשָׁוֶה אָמַר לֵיהּ, מִיהוּ פָּחוֹת מִשְּׁתוּת - לָא יְדִיעָה בְּמָנָה וּמְחִיל אִינִישׁ, שְׁתוּת - יְדִיעָה וְלָא מָחִיל אִינִישׁ, יָתֵר מִשְּׁתוּת - מִקָּח טָעוּת הוּא וּבְטֵל מִקָּח. תָּא שְׁמַע: הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לִיטַּע - חֲרֵי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר בּוּרִיּוֹת לְמֵאָה, יוֹתֵר מִכָּאן - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: כָּל יָתֵר מִכָּאן - כְּבָא לְיַטַּע מֵהַתְחָלָה דָּמֵי. "מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן" וכו'. הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּאָמַר לֵיהּ "מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן" - קַשְׁיָא, אִי דְּאָמַר לֵיהּ "מַרְתֵּף זֶה" - קַשְׁיָא; דְּתָנֵינָא: "מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" - נוֹתֵן לוֹ יַיִן שֶׁכּוּלּוֹ יָפֶה, "מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" - נוֹתֵן לוֹ יַיִן הַנִּמְכָּר בַּחֲנוּת, "מַרְתֵּף זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" - אֲפִילּוּ כּוּלּוֹ חוֹמֶץ הִגִּיעוּ - לְעוֹלָם דְּאָמַר לֵיהּ "מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן" סָתָם, וּתְנֵי בְּרֵישָׁא דְּבָרֶיהָ: וּמְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר קוֹסְטוֹת לְמֵאָה. - וּבְסָתָם מִי מְקַבֵּל? וְהָא תָּאנֵי רַבִּי חִיָּיא: הַמּוֹכֵר חֲבִית שֶׁל יַיִן לַחֲבֵרוֹ - נוֹתֵן לוֹ יַיִן שֶׁכּוּלּוֹ יָפֶה - שֶׁאֵנִי חֲבִית, דְּכוּלָּא חַד חַמְרָא הוּא. - וְהָא תָּנֵי רַב זְבִיד דְּבֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: "מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" - נוֹתֵן לוֹ יַיִן שֶׁכּוּלּוֹ יָפֶה, "מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ" - נוֹתֵן לוֹ יַיִן שֶׁכּוּלּוֹ יָפֶה, וּמְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר קוֹסְטוֹת לְמֵאָה,

קשיא זה אזה — ברייתא דלעיל וגו' דתניא ב"מרתף זה של יין" דנותן לו יין הנמכר בחנות, והכא בדרב זביד קתני שכולו יפה, וקיבל קוסטות. **הא דאמר ליה למקפה** — ברייתא דרב זביד — שאמר: יין לצורך להטעים מאכל וליתן לתוך התבשיל אני מוכר לך, דהיינו יין טוב ומתקיים הרבה, שמעט מעט מסתפקין ממנו. והלכך אהני מאי דאמר ליה למקפה — ליתן יין טוב, ואהני "זה" — לקבל עשר קוסטות למאה. **והא** — קמייתא, דקתני: נותן לו יין הנמכר בחנות — דלא אמר ליה למקפה. הלכך בין דקאמר "זה" — נותן לו יין הנמכר בחנות, והאי דקאמר "של יין" — למעוטי חומץ. אבל רישא דההיא ברייתא קמייתא, דקתני: "מרתף של יין" סתמא אני מוכר לך, נותן לו יין שכולו יפה — פלוגתא לקמן אי מיירי נמי כמו מציעתא בדלא אמר ליה למקפה, או בדאמר ליה. **הלכך מרתף של יין בו'** — מילתיה דרב זביד קמפרש. **מרתף זה של יין ולא אמר ליה בו'** — אברייתא דלעיל קאי, ורישא דידה פליגי בה לקמן. ומיהו, סיפא דקתני: "מרתף זה אני מוכר לך", אפילו כולו חומץ הגיעו — בדלא אמר ליה למקפה מיירי. דאילו אמר ליה "מרתף זה למקפה אני מוכר לך" — צריך ליתן לו יין שכולו יפה, ומקבל עשר קוסטות למאה, כדתני רב זביד גבי "מרתף זה של יין", ואוקימנא דאמר ליה למקפה. דלא שנא "מרתף זה אני מוכר לך" מ"מרתף זה של יין אני מוכר לך" היכא דאמר ליה למקפה, דלמקפה משמע מיין טוב, דלא היו רגילין למקפה כי אם בין טוב. ואם היו רגילין נמי לתת חומץ במקפה — אפילו הכי אין לומר "מרתף למקפה אני מוכר לך" בשביל חומץ, דכל חומץ מתקיים הוא ומחמיץ יותר ויותר, ו"מרתף חומץ" היה לו לומר. והכי מוכחא מילתא בדפרישית, דמשום הכי לא קתני בדרב זביד דין של "מרתף זה אני מוכר לך" כדקתני בברייתא קמייתא, דכיון דבדאמר ליה למקפה מיירי רב זביד — תנא "מרתף זה של יין אני מוכר לך", והוא הדין ל"מרתף זה אני מוכר לך" דהיינו הך. והאי דנקט של יין — רבותא הוא, דאף על גב דאמר ליה "של יין" ואמר ליה נמי למקפה — אפילו הכי מקבל עשר קוסטות למאה. **מרתף

הַפַּיִים שְׁנֵי פְּעָמִים מִזֶּה שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו הַפַּיִים אֶלָּא פַּעַם אַחַת בִּלְבַד מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁקִּדֵּם אֶת חֲבֵירוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ נָטַל חֲבֵירוֹ אֶת הַסַּכִּין וּתְקָעָהּ בִּלִבּוֹ עָמַד לוֹ ר׳ צָדוֹק עַל מַעֲלַת הָאוּלָם אָמַר לָהֶן שִׁמְעוּנִי אַחַי בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּתִיב כִּי יִמָּצֵא חָלָל וְגוֹ׳ וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ אָנוּ מֵאֵיכָן לָנוּ לָמוּד מִן הַחֵיכָל מִן הָעֲזָרוֹת שָׁרוֹן כָּל עַמָּא בָּבְיִין עַד דְּאִינּוּן עָסְקִין בִּבְכְיֶיה נִכְנַס אָבִיו שֶׁל אוֹתוֹ הַתִּינוֹק אָמַר לָהֶן אֲנִי כַּפָּרָתְכֶם אֲדַיִין הַתִּינוֹק מְפַרְפֵּר וְלֹא נִיטְמֵאת הַסַּכִּין מִלַּמֵּד שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה קָשָׁה לָהֶן מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים לִגְנַאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפֵי לַדָּבָר תַּמָּן תְּנִינַן הֵנִיחַ הַכּוּז עַל מַעֲלָה שְׁנִייָה וְיָצָא וְנָטַל אֶת הַכּוּז מִמַּעֲלָה שְׁנִייָה וְיָצָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְלָמָּה הָיָה נִכְנָס לְקַטֵּרֶת שְׁנֵי פְּעָמִים אֶלָּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפֵי לַדָּבָר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר דְּבַר תּוֹרָה הוּא בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה מַה עָבַד לָהּ ר׳ יוֹחָנָן עוֹבֵד לְהֵטִיב וּמַקְטִיר׃

הלכה ב׳ מתני׳ הַפַּיִים הַשֵּׁנִי מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמְּנוֹרָה מִי מַעֲלֶה אֵיבָרִים לַכֶּבֶשׁ הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם הָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה וּשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת וְהַקְּרָבַיִם וְהַסֹּלֶת וְהַחֲבִיתִּים וְהַיַּיִן וְי״ג כֹּהֲנִים זוֹכִין בּוֹ אָמַר בֶּן עַזַּאי לִפְנֵי ר׳ עֲקִיבָה מִשֵּׁם ר׳ יְהוֹשֻׁעַ כְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ הָיָה קָרֵב׃

[דף י״א ע״א]

גמ׳ מִנַּיִן לְדִשּׁוּן הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי ר׳ פְּדָת בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר ״וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן״ (ויקרא א, טז), אֵינוֹ צָרִיךְ אִם לִקְבֹּעַ לוֹ מָקוֹם כְּבָר כְּתִיב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אִם לְלַמ�ֵּד שֶׁיִּנָּתֵן בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ כְּבָר כְּתִיב קֵדְמָה אַף הוּא דָּרֵשׁ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ מַה כָּאן מִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ אַף כָּאן מִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ מִנַּיִן שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה ר׳ לָא בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר אֶלָּא מָקוֹם טָהוֹר שֶׁיֵּהָא מְקוֹמוֹ טָהוֹר. ר׳ זְעִירָה בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא מִנַּיִן לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה תַּלְמוּד לוֹמַר ״אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן״ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ לְעוֹלָם מִנַּיִן לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהִזָּה עָלָיו וְהִקְטִיר מַה הַזָּיָה בְּגוּפוֹ אַף הַקְטָרָה בְּגוּפוֹ מִנַּיִן לַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה קַל וָחוֹמֶר אִם מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אָסוּר בַּהֲנָיָיה הַפְּנִימִי לֹא כָּל שֶׁכֵּן ר׳ זְעִירָה בְּשֵׁם ר׳ חֲנִינָה קְטֹרֶת שֶׁכָּבַת הוֹמְמָהּ אֲפִילוּ בִּקְרָטִין שֶׁאֵין כְּתִיב אוֹכְלוֹ אֶלָּא עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן פְּתִילָה שֶׁכָּבַת צְרִיכָה דִּישּׁוּן מַה מְּקַיֶּמְתּוּ דְּר׳ חִייָה בַּר לוּלְיָינִי אָמַר מֵעַתָּה צָרִיךְ שֶׁיֵּהָא מֵיצָן שֶׁמָּן מַהוּ שֶׁיֵּהָא

[דף י״א ע״ב]

צָרִיךְ דִּישׁוּן מִילְּתֵיהּ דְּר׳ שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר שָׁמָּן צָרִיךְ דִּשּׁוּן ר׳ שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי מֵעַתָּה בָּא׳ בִּתְקוּפַּת טֵבֵת מֵחֲצִי לוֹג לְכָל נֵר בְּאֶחָד בִּתְקוּפַּת תַּמּוּז מֵחֲצִי לוֹג לְכָל נֵר אָמַר רַבִּי יוֹסָה אֵין מִן הֶחָדָא לֵית שָׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם דְּתָנֵינַן תַּמָּן בֶּן בֵּבַי עַל הַפְּקִיעַ שֶׁהָיָה מְזַיֵּיג אֶת הַפִּתְילוֹת הָכָא אַתְּ אָמַר מֵיטַב וְאַחַר כָּךְ מַקְטִיר וְהָכָא אַתְּ אָמַר מַקְטִיר וְאַחַר כָּךְ מֵיטַב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

[דף י״ב ע״א]

תָּמִיד דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה הִיא אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא וְלֹא כּוּלָּהּ אֶלָּא מִילִּין צְרִיכִין לְרַבָּנָן ר׳ חִזְקִיָּה ר׳ אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ מִדּוֹת דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר׳ בּוֹן וְלֹא כּוּלָּהּ אֶלָּא מִילִּין דִּצְרִיכִין לְרַבָּנָן מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּהּ ר׳ אַחָא ר׳ חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר ר׳ טַעֲמוֹן דְּרַבָּנָן ״מַהוּעַ לְפָרְכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר״ (ויקרא כד, ג) שֶׁלֹּא יְהֵא שָׁם אֶלָּא הֶטְבַּת נֵרוֹת בִּלְבַד אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא קָבְעוּ פַּיִּים לָתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם אֶלָּא אָמְרוּ מִי שֶׁזָּכָה בְּשַׁחֲרִית יִזְכֶּה בֵּין הָעַרְבַּיִם וְהָא תָנֵי כְּפַיִּים שֶׁל שַׁחֲרִית כֵּן פַּיִּים שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הַזָּכָה זָכָה לְעַצְמוֹ ר׳ חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא תִּיפְתֵּר שֶׁהָיְתָה הַשַּׁבָּת אֶחָד מִשְׁמָר הַבָּא וְאֶחָד מִשְׁמָר הַיּוֹצֵא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא גָּזְרוּ עַל שְׁנֵי גִּזִּירִין בְּשַׁחֲרִית אָמַר רַבִּי יוֹסָה מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵּן בְּכָל יוֹם אַיִל קָרֵב בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּאַחַד עָשָׂר וְלֹא אָמַר בְּשַׁחֲרִית כְּלוּם רַבִּי שַׁמַּי בָּעֵי וְלָמָּה לֹא גָּזְרוּ עַל שְׁנֵי גִּזִּירִין בְּשַׁחֲרִית אָמַר רַבִּי מָנָא וְלֹא שְׁמִיעַ ר׳ שַׁמַּי דְּמַר ר׳ יוֹחָנָן לֹא גָּזְרוּ עַל שְׁנֵי גִּזִּירִין בְּשַׁחֲרִית. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵּן וְחָזַר וְאָמַר אֵין דּוּ שְׁמִיעַ אֶלָּא כֶּאֱוִינַשׁ דְּשָׁמַע מִילָּא וּמַקְשֵׁי עָלֶיהָ ר׳ שַׁמַּי בָּעֵי לָמָּה גָּזְרוּ עַל שְׁנֵי גִּזִּירִין בֵּין הָעַרְבַּיִם וְלֹא גָּזְרוּ עַל ב׳ גִּזִּירִין בְּשַׁחֲרִית י״ג זְכִין בּוֹ וְתָנֵי עָלֶיהָ פְּעָמִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר פְּעָמִים בְּט״ו פְּעָמִים בְּט״ז לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר כְּדַרְכּוֹ בְּתִשְׁעָה וּבְחַג בְּיַד אֶחָד צְלוֹחִית שֶׁל מַיִם חֲרֵי עֲשָׂרָה בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּאַחַד עָשָׂר שָׁנִים בְּיָדָם שְׁנַיִם גְּזִירֵי עֵצִים וּבְשַׁבָּת בְּאַחַד עָשָׂר שְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים חֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבְשַׁבָּת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָג בְּיַד אֶחָד צְלוֹחִית שֶׁל מַיִם חֲרֵי שִׁשָּׁה עָשָׂר תְּבִיאָנָּה לִפְנֵי הַמּוֹסָפִין וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר

[דף י״ב ע״ב]

תַּקְרִיב אַף לְאַחַר הַנְּסָכִים אִית תַּנֵּי תָּנֵי קֹדֶם לִנְסָכִים מַאן דְּאָמַר קֹדֶם לִנְסָכִים קֹדֶם לִנְסָכֵי יַיִן מַאן דְּאָמַר לְאַחַר נְסָכִים לְאַחַר נִסְכֵּי סֹלֶת סֹלֶת קוֹדֶמֶת לַחֲבִיתִין אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה לְאִישִׁים וְזֶה לְאִישִׁים זֶה קָרְבָּן יָחִיד וְזֶה קָרְבָּן צִבּוּר חֲבִיתִין קוֹדְמִין לְבָזִיכִין אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה קָרְבָּן יָחִיד וְזֶה קָרְבָּן צִבּוּר זֶה תָּדִיר

וְזֶה אֵינוֹ תָּדִיר חֲבִיתִין קוֹדְמִין לַיַּיִן שֶׁזֶּה לְאִישִׁים וְזֶה לְסְפָלִים בָּזִיכִין וְיַיִן מִי קִדֵּם וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא לְבוֹנָה לַיַּיִן בָּאן לְקָרְבַּן יָחִיד בָּאן לְקָרְבַּן צִבּוּר כִּינִי מַתְנִיתִין הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה וּשְׁתֵּי יָדַיִם וּשְׁתֵּי דְפָנוֹת הָעֶקֶץ וְהָרֶגֶל אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן טַעֲמָא דְּבֶן עַזַּאי וְהִקְטַרְתָּ אֶת כָּל הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה כְּמִתְכַּפֵּל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל וְאַתְּ אָמַר הָכִין אָמַר רַבִּי מָנָא פָּשַׁט רֹאשׁהּ עָקַר רַגְלָהּ׃

הלכה ג׳ מתני׳ הַפִּיִּים הַשְּׁלִישִׁי חֲדָשִׁים לִקְטֹרֶת בּוֹאוּ וְהָפִיסוּ רְבִיעִי חֲדָשִׁים עִם יְשָׁנִים מִי מַעֲלֶה אֵיבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ׃

גמ׳ אָמַר רַבִּי חֲנִינָה מְקוֹמוֹ לֹא הֵפִיס אָדָם בְּקִטֹּרֶת וְשָׁנָה אָמַר רַבִּי יוֹסָה מַתְנִיתִין אָמְרָה בֵּן חֲדָשִׁים לִקְטֹרֶת בּוֹאוּ וְהָפִיסוּ אָמַר רַבִּי חֲנִינָה וְכֵן לְמַחְתָּה אָמַר רַבִּי יוֹסָה מַתְנִיתָה אָמְרָה בֵּן מִי שֶׁזָּכָה בְּקִטֹּרֶת אוֹמֵר לָזֶה שֶׁעַל יְמִינוֹ אַף אַתְּ לְמַחְתָּה. נִמְצֵאתָה אוֹמֵר שְׁנֵי כֹּהֲנִים הָיוּ מִתְבָּרְכִין בְּכָל פַּעַם רַב אָמַר ״בָּרוּךְ ה׳ חִילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה״ (דברים לג, יא), מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁיָּבְשָׁה זְרוֹעוֹ וְלֹא יָתֵר כֵּיצַד עוֹצְמוֹ בְּתִשְׁעָה בָּהֶן בְּיַד אֶחָד צְלוֹחִית שֶׁל מַיִם חֲרֵי עֲשָׂרָה בֵּין הָעַרְבָּיִם בְּאַחַד עָשָׂר עוֹצְמוֹ בְּתִשְׁעָה וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי גְזִירֵי עֵצִים בְּשַׁבָּת בְּאַחַד עָשָׂר עוֹצְמוֹ בְּתִשְׁעָה וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים וּבְשַׁבָּת שֶׁבְּתוֹכָהּ הֶחָג בְּיַד אֶחָד צְלוֹחִית שֶׁל מַיִם אַיִל קָרֵב בְּאַחַד עָשָׂר

[דף י״ג ע״א]

הַבָּשָׂר בַּחֲמִשָּׁה הַקְּרָבִים וְהַחֵלֶב וְהַיַּיִן שְׁנַיִם שְׁנַיִם. פַּר קָרֵב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הָרֹאשׁ וְהָרַגְלַיִם הָרֹאשׁ בְּאֶחָד וְהָרֶגֶל בְּשְׁנַיִם הָעֶקֶץ וְהָרַגְלַיִם הָעֶקֶץ בִּשְׁנַיִם וְהָרַגְלַיִם בִּשְׁנַיִם הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה הֶחָזֶה בְּאֶחָד וְהַגֵּרָה בְּג׳ שְׁתֵּי יָדוֹת בִּשְׁנַיִם וּשְׁתֵּי דְפָנוֹת בִּשְׁנַיִם הַקְּרָבִים וְהַחֵלֶב וְהַיַּיִן בִּשְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּקָרְבָּנוֹת צִבּוּר אֲבָל בְּקָרְבָּנוֹת הַיָּחִיד אִם רָצָה לְהַקְרִיב מַקְרִיב הֶפְשֵׁיטָן וְנִיתּוּחָן שֶׁל אֵלּוּ וְאֵלּוּ שָׁוֶה׃

גמ׳ וְעָרְכוּ יָכוֹל מֵאָה יָכוֹל מֵאתַיִם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה כָּל שֶׁשְּׁמוּעָן מְרוּבָּה וּשְׁמוּעָן מְמֻעָט תָּפַשְׂתָּ הַמְּרֻבֶּה לֹא תָּפַשְׂתָּ תָּפַשְׂתָּ אֶת הַמְּמֻעָט תָּפַשְׂתָּ. תָּנֵי ר׳ יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר שְׁתֵּי מִדּוֹת אַחַת כָּלָה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ כָּלָה תָּפַשְׂתָּ תָּפַשְׂתָּ אֶת הַמְּמֻעָט תָּפַשְׂתָּ. תָּנֵי ר׳ יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר שְׁתֵּי מִדּוֹת אַחַת כָּלָה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ כָּלָה הַכֹּל מוֹדִין בְּמִדָּה כָלָה וְאֵין מוֹדִין בְּמִדָּה שֶׁאֵינָהּ כָּלָה אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה וְכִי מַה מוֹדִין בְּמִדָּה שֶׁאֵינָהּ כָּלָה אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה וְכִי מַה בָּא הַכָּתוּב לִפְתֹּחַ אוֹ לִנְעוֹל לֹא בָא לִנְעוֹל אֶלָּא לִפְתֹּחַ אִם אוֹמֵר יָמִים עֲשָׂרָה אֵינָן אֶלָּא מֵאָה אֶלָּא מָאתַיִם אֶלָּא אֶלֶף אֶלָּא רִבּוֹא וּכְשֶׁאַתָּה אוֹמֵר יָמִים שְׁנַיִם פָּתַחְתָּ ר׳ מָנָא אָמַר מְשׁוּם רַבִּי יוּדָה יָמִים שְׁנַיִם יָכוֹל יָמִים הַרְבֵּה אִם מְרוּבִּין הֵן וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר

רַבִּים הָא לֹא דִּבֵּר אֶלָּא בַּיָּמִים מוּעָטִים וְכַמָּה הֵן הֲוֵי אוֹמֵר שְׁנַיִם רַבִּים ג׳ יָכוֹל רַבִּים עֲשָׂרָה אָמַר יָמִים וְאָמַר רַבִּים מַה יָמִים מְעוּטִין יָמִים שְׁנַיִם אַף רַבִּים מְעוּטִין רַבִּים ג׳ יָכוֹל שְׁנַיִם וְג׳ חֲרֵי חֲמִשָּׁה וְכִי נֶאֱמַר יָמִים וְרַבִּים וַהֲלֹא לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָמִים רַבִּים הָא כֵּיצַד הָרַבִּים הַלָּלוּ יְהוּ מְרוּבִּין עַל שְׁנַיִם וְכַמָּה הֵן הֲוֵי אוֹמֵר ג׳ וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יָכוֹל מֵאָה תַּלְמוּד לוֹמַר וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אוֹתָם אִי וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אוֹתָם יָכוֹל יְהֵא כֹּהֵן אֶחָד עוֹרֵךְ אֶת כָּל הָאֵיבָרִים תַּלְמוּד לוֹמַר וְעָרְכוּ הָא כֵּיצַד כֹּהֵן אֶחָד עוֹרֵךְ שְׁנֵי אֵיבָרִים וְכַמָּה הֵן אֵיבָרִים עֲשָׂרָה וְאֶחָד בַּקְּרָבַיִם נִמְצָא הַטָּלֶה עוֹלֶה בְּשִׁשָּׁה דִּבְרֵי ר׳ יִשְׁמָעֵאל ר׳ עֲקִיבָה אוֹמֵר וְעָרְכוּ שְׁנַיִם בְּנֵי אַהֲרֹן שְׁנַיִם הַכֹּהֲנִים שְׁנַיִם מְלַמֵּד שֶׁהַטָּלֶה עוֹלֶה בְּשִׁשָּׁה הַכֹּהֲנִים לְרַבּוֹת הַקָּרְחִים דִּבְרֵי ר׳ יוּדָה וַהֲלֹא כְּבָר הַכָּתוּב מְדַבֵּר מַה תַּלְמוּד לוֹמַר בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר הַכָּתוּב מְדַבֵּר שִׁמְעוֹן בַּר בָּא ר׳ יוֹחָנָן בְּשֵׁם ר׳ יַנַּאי נֶאֱמַר כָּאן עֲרִיכָה וְנֶאֱמַר לְהַלָּן וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אוֹתָם מַה עֲרִיכָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר הַכָּתוּב מְדַבֵּר אַף עֲרִיכָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר הַכָּתוּב מְדַבֵּר עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר אֵינוֹ צָרִיךְ מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר וְעָרְכוּ אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהֵן שְׁנַיִם וְאַתְּ דָּרֵשׁ וְעָרְכוּ שְׁנַיִם בְּנֵי אַהֲרֹן שְׁנַיִם הַכֹּהֲנִים שְׁנַיִם וְתָנֵי בֵּן אֵין לְךָ קֹדֶם לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר אֶלָּא קְטֹרֶת בִּלְבַד יְכוֹלִין הֵם ג׳ לְהַעֲלוֹתוֹ וְלָמָּה אַיִל קָרֵב בְּי״א אֶלָּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפִּי רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי מִפְּנֵי מַה פַּר קָרֵב בְּכ״ד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוּמְפִּי לַדָּבָר עַל שֵׁם בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ וְאַתְּ דָּרֵשׁ וְעָרְכוּ שְׁנַיִם בְּנֵי אַהֲרֹן שְׁנַיִם הַכֹּהֲנִים שְׁנַיִם מִיכַּן לְפָרוֹ שֶׁל יָחִיד שֶׁיְּהֵא קָרֵב בְּשִׁשָּׁה׃

פרק שלישי

הֲלָכָה א מַתְנִיתִין אָמַר לָהֶן הַמְמֻנֶּה צְאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן הַשְׁחִיטָה אִם הִגִּיעַ הָרוֹאֶה אוֹמֵר בּוֹרְקִי מַתְיָה בֶּן שְׁמוּאֵל אוֹמֵר הֵאִיר פְּנֵי כָּל הַמִּזְרָח עַד שֶׁבְּחֶבְרוֹן וְהוּא אוֹמֵר הֵין׃

גְּמָרָא מַהוּ בּוֹרְקִי בְּרָקַת תַּמָּן אָמְרִין בְּרוֹק בְּרוֹק׳ אַנַהֲרָא מִנַּהֲרָא וְעַד אֶחָד נֶאֱמָן שַׁנָּיָא הִיא הָכָא שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לַעֲמֹד עָלָיו וְחָשׁ לוֹמַר עַד דּוּ עָלֵיל וְנָפֵק הִיא מִנַּהֲרָא הַכִּימָא הִיא מִיקְּטָא אָמַר עַד אֶחָד נוֹלָד אִישׁ פְּלוֹנִי בְּשַׁבָּת מָלִין אוֹתוֹ עַל פִּיו חֲשֵׁיכָה מוֹצָאֵי שַׁבָּת מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ עַל פִּיו ר׳ אֵימִי מְטַלְטֵל עַל פּוּם מְלֵייתָא ר׳ מַתַּנְיָה מְטַלְטֵל עַל פּוּם אִיבְרִיתָא דְּזָהֲרָא ר׳ אַמִּי מְטַלְטֵל עַל פּוּם נְשַׁיָּא דְּאָמְרָן שְׁמָשָׁא חֲוִוּת עַל סוּסְיָתָה וְלָמָּה עַד שֶׁהוּא בְּחֶבְרוֹן וְהוּא אוֹמֵר הֵין בָּא לְהַזְכִּיר זְכוּת אָבוֹת׃

[דף י"ד ע"א]

הֲלָכָה ב מַתְנִיתִין וְלָמָּה הֵצְרִכוּ לְכָךְ שֶׁפַּעַם אַחַת עָלָה מְאוֹר הַלְּבָנָה וְדִמּוּ שֶׁהִיא הַמּוְרָח וְשָׁחֲטוּ אֶת הַתָּמִיד וְהוֹצִיאוּהוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה וְהוֹרִידוּ הַכֹּהֵן לְבֵית הַטְּבִילָה וְזֶה הַכְּלָל הָיָה בַּמִּקְדָּשׁ כָּל הַמְסֻכִּין אֶת רַגְלָיו טָעוּן טְבִילָה וְכָל הַמַּטִּיל מַיִם טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם׃

גְּמָרָא מְאוֹר הַלְּבָנָה מִתַּמֵּר וְעָלָה מְאוֹר הַחַמָּה פּוֹסֶחַ עַל פְּנֵי כָּל הַמּוְרָח עַד כְּדוֹן דַּהֲוָה סֵיפֵיהּ דְּיַרְחָא הֲוָה רֵישָׁא וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא מֵאַיֶּלֶת הַשַּׁחַר עַד שֶׁיָּאִיר הַמּוְרָח אָדָם מְהַלֵּךְ אַרְבַּעַת מִיל וּמֶשֶׁיָּאִיר הַמּוְרָח עַד שֶׁתְּנֵי הַחַמָּה אָדָם מְהַלֵּךְ אַרְבַּעַת מִיל וּמִנַּיִן שֶׁמֵּאַיֶּלֶת הַשַּׁחַר עַד שֶׁיָּאִיר הַמּוְרָח אָדָם מְהַלֵּךְ אַרְבַּעַת מִילִין שֶׁנֶּאֱמַר וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה וַיָּאִירוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר מִן סְדוֹם לְצוֹעַר אַרְבָּעָה מִילִין יַתִּיר חֲוֹון אָמַר רַבִּי זְעֵירָא הַמַּלְאָךְ הָיָה מְקַדֵּר לְפָנֶיהָן אֶת הַדֶּרֶךְ וּמִנַּיִן מֶשֶׁיָּאִיר הַמּוְרָח עַד הַנֵּץ הַחַמָּה אָדָם מְהַלֵּךְ אַרְבַּעַת מִיל כְּמוֹ וּכְמוֹ מִילָה הַמְיָא לַחֲבֶרְתָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן הֲדָא אֲיָלְתָּא דְּשַׁחֲרָא מַאן דְּאָמַר כּוֹכְבְתָּא הִיא טָעֵי זִימְנִין דְּהִיא מִקְדָּמָה וְזִימְנִין דְּהִיא מְאַחֲרָה מַאי בְּדוֹן כְּמִין תְּרֵין דִּקְרִנִין דִּנְהוֹר דָּסָלְקִין מִן מַדִּינְחָא וּמִנְהֲרִין דְּלֶקְמָא ר' חִייָא רוּבָּה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא הָווּ מַהְלְכִין בַּהֲדָא בְּקַעַת אַרְבֶּל בִּקְרִיצְתָּא רָאוּ אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר שֶׁבָּקַע אוֹרָהּ אָמַר רַבִּי חִייָא רוּבָּה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא בַּר ר' כָּךְ הִיא גְּאֻלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְחִילָּה קִמְעָא קִמְעָא כָּל שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת הִיא הוֹלֶכֶת וּמֵאִיר מַאי טַעֲמָא כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי כָּךְ בִּתְחִילָּה "וּמְרֻדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ" (אסתר ב, יט) וְאַחַר כָּךְ "וַיְשָׁבֻ מָרְדֳּכַי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ" (ו, יב) ואח"כ "וַיִּקַּח הָמָן אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס" (ו, יא) וגו' ואחר כך "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת" (ח, טו) ואח"כ "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה" (ח, טז). תָּנֵי כֹּהֵן שֶׁיָּצָא לְדַבֵּר עִם חֲבֵירוֹ אִם לְהַפְלִיג טָעוּן טְבִילָה אִם לְשָׁעָה טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם וּסְמִיכָה לֹא שָׁעָה קַלָּה הִיא שַׁנְיָיא הִיא סְמִיכָה שֶׁעָשׂוּ אוֹתָהּ כְּהַפְלֵג תָּנֵי יֵשׁ טָעוּן טְבִילָה נִתְנַמְנֵם טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְיֵשׁ טָעוּן טְבִילָה לֹא כֵּן תָּנֵי ר' חִייָה לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בִּלְבַד וְאָמַר רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אַף לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה תִּיפְתַּר שֶׁפָּמַךְ עַצְמוֹ לַכֹּתֶל וְיָשַׁן לוֹ וְהָא כְתִיב: "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי ה'" (שמואל ב' ז, יח), אָמַר רַבִּי אִייְבִי בַּר נַגְרִי וְיֵשֵׁב עַצְמוֹ בִּתְפִילָּה׃

[דף י"ד ע"ב]

הֲלָכָה ג' מַתְנִיתִין אֵין אָדָם נִכְנָס לָעֲזָרָה לַעֲבוֹדָה אֲפִלּוּ טָהוֹר עַד שֶׁיִּטְבֹּל חֲמֵשׁ טְבִילוֹת וַעֲשָׂרָה קִדּוּשִׁין טוֹבֵל כֹּהֵן גָּדוֹל וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ בַּיּוֹם וְכֻלָּם בְּקֹדֶשׁ בֵּית הַפְּרָוָה חוּץ מִזּוֹ בִּלְבַד׃

גְּמָרָא כְּיוֹנִי מַתְנִיתִין לֹא הָיָה אָדָם נִכְנָס לָעֲזָרָה וְלַעֲבוֹדָה אֲפִלּוּ טָהוֹר עַד שֶׁהוּא טוֹבֵל לֹא סוֹף דָּבָר לַעֲבוֹדָה אֶלָּא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לַעֲבוֹדָה שָׁאֲלוּ אֶת בֶּן זוֹמָא מַה מָקוֹם לִטְבִילָה זוֹ אָמַר לָהֶם מַה אִם בְּשָׂעָה שֶׁהוּא נִכְנָס מְקוֹדָשׁ לְקוֹדֶשׁ טָעוּן טְבִילָה מֵחוֹל לְקוֹדֶשׁ כָּל שֶׁכֵּן לֹא צוֹרְכָה דִּלֹּא מְקוֹדָשׁ לְקוֹדֶשׁ לֹא יְהֵא טָעוּן טְבִילָה מֵחוֹל לְקוֹדֶשׁ יְהֵא טָעוּן טְבִילָה אָמַר רַבִּי שַׁמַּי וְכִינִי מַה אִם מְקוֹדָשׁ לְקוֹדֶשׁ שֶׁאֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת טָעוּן טְבִילָה מֵחוֹל לְקוֹדֶשׁ שֶׁהוּא עָנוּשׁ כָּרֵת לֹא כָּל שֶׁכֵּן יְהֵא טָעוּן טְבִילָה וַאֲפִלּוּ מְקוֹדָשׁ לְקוֹדֶשׁ יְהֵא עָנוּשׁ כָּרֵת כְּיֵי דְּתָנֵינַן תַּמָּן הִשְׁתַּחֲוָה אוֹ שֶׁשָּׁהָא כְּדֵי הִשְׁתַּחֲוָיָה עַד כַּמָּה הִיא שִׁיעוּר הִשְׁתַּחֲוָיָה ר׳ סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי עַד כְּדֵי יַיְכְרְעוּ אַפַּיִם אָרְצָה עַל הָרִצְפָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ ר׳ אַבָּהוּ מוּסָף עַד וְיִהוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב ר׳ מָנָא מוֹסִיף עַד כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ תָּנֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל עַצְמָן לֹא הִתְקִינוּ טְבִילָה זוֹ

[דף ט"ו ע"א]

אֶלָּא מִפְּנֵי טְבִילַת תָּרָק שֶׁפְּעָמִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִרְחֹץ וְהוּא נִזְכָּר קֶרִי יָשָׁן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ וְחוֹזֵר וּבָא לוֹ. תַּמָּן תְּנֵינַן הַמְשַׁמֶּשֶׁת שָׁרָאַתָּה נִדָּה צְרִיכִין טְבִילָה ר׳ יוּדָה פּוֹטֵר מַה חָלוּק ר׳ יוּדָה עַל טְבִילַת תָּרָךְ אוֹ מִשֶּׁם אֲפִלּוּ טוֹבֵל מַהוּ מוֹעִיל מַה נְפַק מִינָּהּ רָאָה קֶרִי אֵין תֵּימַר חָלוּק ר׳ יוּדָה עַל טְבִילַת תָּרָךְ דְּבַר תּוֹרָה הוּא אֵין תֵּימַר אֲפִלּוּ טוֹבֵל מַהוּ מוֹעִיל מוֹעִיל הוּא שֶׁהוּא טוֹבֵל כַּהֲדָא דְתָנֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל עַצְמָן לֹא הִתְקִינוּ טְבִילָה זוֹ אֶלָּא מִפְּנֵי טְבִילַת תָּרָךְ שֶׁפְּעָמִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִרְחֹץ וְהוּא נִזְכָּר קֶרִי יָשָׁן שֶׁבְּיָדוֹ וְחוֹזֵר וּבָא לוֹ הֲדָא אָמְרָה לֹא חָלַק ר׳ יוּדָה עַל טְבִילַת תָּרָךְ אֶלָּא מִשֶּׁם אֲפִלּוּ טוֹבֵל מַה הוּא מוֹעִיל׃

הֲלָכָה ד מַתְנִיתִין פֵּרְשׁוּ סָדִין שֶׁל בּוּץ בֵּינוֹ לְבֵין הָעָם פָּשַׁט יָרַד וְטָבַל עָלָה וְנִסְתַּפֵּג הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי זָהָב וְלָבַשׁ וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו. הֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַתָּמִיד קָרְצוּ וּמֵרַק אַחֵר שְׁחִיטָה עַל יָדוֹ וְקִבֵּל אֶת דָּמוֹ וּזְרָקוֹ נִכְנַס לְהַקְטִיר אֶת הַקְּטֹרֶת וּלְהֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת לְהַקְרִיב אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הָאֵיבָרִים וְאֶת הַחֲבִיתִין וְאֶת הַיַּיִן׃

גְּמָרָא ר׳ לְעָזָר בְּשֵׁם ר׳ הוֹשַׁעְיָה עַד שֶׁיִּשְׁחֹט בּוֹ שְׁנַיִם אוֹ רוֹב שְׁנַיִם אָמַר רַבִּי יוֹסָה מַתְנִיתִין אָמְרָה בֵּן הֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַתָּמִיד קָרְצוּ כְּתִיב "קֶרֶץ מִצְפּוֹן בָּא בָּא" (ירמיהו מו, כ), ר׳ חֲנִינָה וְר׳ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי חַד אָמַר

[דף ט"ו ע"ב]

נָכוֹסָה וְחוֹרָנָה אָמַר נָסוֹחָה מַאן דְּאָמַר נָכוֹסָה מִן הֲדָא הֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַתָּמִיד קָרְצוֹ מַאן דְּאָמַר נָסוֹחָה מִגַּלְיֵינָא "מֵהֹמֶר קֹרְצְתִּי גַּם אָנִי" (איוב לג, ו)׃

הֲלָכָה ה מַתְנִיתִין קְטוֹרֶת שֶׁל שַׁחַר הָיְתָה קְרֵיבָה בֵּין דַּם לְאֵיבָרִים שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיְתָה קְרֵיבָה בֵּין אֵבָרִים לִנְסָכִים אִם הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל זָקֵן אוֹ אִיסְטֵנִים מְחַמִּין לוֹ חַמִּין וּמַטִּילִין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן כְּדֵי שֶׁתְּפִיג צִינָתָן׃

גְּמָרָא פְּתִיב בְּתָמִיד בַּבֹּקֶר וּכְתִיב בָּעֲצִים בַּבֹּקֶר יָקְדִים דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְדָבָר שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ אֶלָּא בַּבֹּקֶר אֶחָד. מֵעַתָּה אֲפִלּוּ לְדָמוֹ. אָמַר רַבִּי הִילָא תַּעֲשֶׂה הִקְדִּים בּוֹ מַעֲשֶׂה פְּתִיב בַּבֹּקֶר בְּתָמִיד וּכְתִיב בְּקְטוֹרֶת בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָקְדִים דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְדָבָר שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ אֶלָּא בַּבֹּקֶר מַה נָן קַיָּימִין אִם לְאֵיבָרִין וַהֲלֹא כְּעֲצִים הֵן אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין אֲפִלּוּ לְדָמוֹ. פְּתִיב בְּעֲצִים בַּבֹּקֶר וּכְתִיב בְּקְטוֹרֶת בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְאִינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן יָקְדִים מִי מַכְשִׁיר אֶת מִי עֲצִים מַכְשִׁירִין אֶת הַקְּטוֹרֶת אַף הֵם יְקַדְּמוּ אֶת הַקְּטוֹרֶת אִיתָא חֲמֵי עֲצִים קוֹדְמִין אֶת הַדָּם וְהַדָּם קוֹדֵם לִקְטוֹרֶת וְתֵימַר הָכִין? אָמַר רַבִּי הִילָא׃ לֹא עַל שֶׁלֹּא זָכִיתִי בּוֹ מִן הַדִּין שֶׁהָעֲצִים מַכְשִׁירִין אֶת הַקְּטוֹרֶת וְאַצְרַכַת הָדָא מַתְנִיתִין הַוּוֹן בָּעֵיי מֵימַר מִי מַכְשִׁיר אֶת הַקְּטוֹרֶת גֶּחָלִים, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר׃ מַעֲלֶה עָשָׁן נֶאֱמַר בְּתָמִיד בֵּין הָעַרְבָּיִם וְנֶאֱמַר בִּקְטוֹרֶת בֵּין הָעַרְבָּיִם מָמַּד לַגֵּרוֹת וְנֶאֱמַר בַּגֵּרוֹת מֵעֶרֶב וְעַד בֹּקֶר יְאַחַר דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בֵּין הָעַרְבָּיִם מָמַּד לַגֵּרוֹת לְדָבָר שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ אֶלָּא בֵּין הָעַרְבָּיִם מֵעַתָּה אֲפִלּוּ לִנְסָכִין אָמַר רַבִּי הִילָא׃

[דף ט"ז ע"א]

תַּעֲשֶׂה אֵיחַר בּוֹ מַעֲשֶׂה ר' בּוֹן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי ר' הִילָא הָכָא אַתְּ אָמַר תַּעֲשֶׂה הִקְדִּים בּוֹ מַעֲשֶׂה וְכָא אַתְּ אָמַר תַּעֲשֶׂה אֵיחַר בּוֹ מַעֲשֶׂה אָמַר רַבִּי הִילָא כָּל מִדְרָשׁ וּמִדְרָשׁ בְּעִנְיָנוֹ תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר בִּכְלָל מְאֻחָר הָיָה מַה תַּלְמוּד לוֹמַר תַּעֲשֶׂה הִקְדִּים בּוֹ מַעֲשֶׂה תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם בִּכְלָל מֻקְדָּם הָיָה מַה תַּלְמוּד לוֹמַר תַּעֲשֶׂה אֵיחַר בּוֹ מַעֲשֶׂה וַהֲוָה ר' זְעֵירָה מְקַקֵּם לֵיהּ וְצוֹוֵחַ לֵיהּ בְּנֵיהּ דְּאוֹרַיְתָא. תָּנֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה עֲשָׂשׂוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ מַתְרִיחִין אוֹתָן מֵעֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוּרִים וּמַטִּילִין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן כְּדֵי שֶׁתְּפִיג צִינָתָן וְלֹא נִמְצָא כְּמַכֶּבָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֶלָּא מַסְבִּיר סָבַר ר' יְהוּדָה שֶׁאֵין אֲבוֹת מְלָאכוֹת בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֶלָּא ר' יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד לֹא כֵּן סָבַר מֵימָר ר' יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד לֹא כֵּן סָבַר מֵימָר ר' יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד לֹא כֵּן סָבַר מֵימָר ר' יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד אֶלָּא מִיסְבּוּר סָבַר ר' יְהוּדָה שֶׁאֵין תּוֹלֶדֶת הָאֵשׁ כְּאֵשׁ אֶלָּא כְּיֵנִי ר' יְהוּדָה סָבַר מֵימָר שֶׁאֵין תּוֹלֶדֶת אֵשׁ כְּאֵשׁ וְרַבָּנָן סָבְרִין מֵימָר תּוֹלֶדֶת אֵשׁ כְּאֵשׁ וַיָּהֶם לוֹ חַמִּין ר' יְהוֹשֻׁעַ בַּר אָבִין ר' סִימוֹן בְּשֵׁם ר' אַנְייֵנִי בֶּן סוּסִי טַעַם דְּהָדֵין תַּנָּייָא שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמֵר רָאִינוּ כֹּהֵן גָּדוֹל טוֹבֵל בְּמַיִם שְׁאוּבִין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים׃

הֲלָכָה ו מַתְנִיתִין הֵבִיאוּהוּ לְבֵית הַפַּרְוָה וּבַקֵּשׁ הָיָתָה פָּרְשׁוּ סָדִין שֶׁל בּוּץ בֵּינוֹ לְבֵין הָעָם קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשַׁט רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר פָּשַׁט קִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו יָרַד וְטָבַל עָלָה וְנִסְתַּפֵּג הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי לָבָן וְלָבַשׁ וְקִידֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בַּשַּׁחַר הָיָה לוֹבֵשׁ פִּילוּסִין שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר מָנֶה וּבֵין הָעַרְבָּיִם הינדיון שֶׁל שְׁמוֹנָה מֵאוֹת זוּז דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בַּשַּׁחַר הָיָה לְבוּשׁ פִּילוּסִים שֶׁל שְׁמוֹנָה עָשָׂר מָנֶה וּבֵין הָעַרְבַּיִם שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר מָנֶה הַכֹּל שְׁלֹשִׁים מָנֶה אֵלּוּ נוֹטֵל מִן הַהֶקְדֵּשׁ וְאִם רָצָה לְהוֹסִיף מוֹסִיף מִשֶּׁלּוֹ׃

[דף ט״ז ע״ב]

גְּמָרָא מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר פָּשַׁט וְקִידֵּשׁ וְרָחַץ וְקִידֵּשׁ מַה טַעַם דְּרַבָּנָן וּפָשַׁט וְלָבַשׁ הֵקִישׁ פְּשִׁיטָה לִלְבִישָׁה מַה לְבִישָׁה מְקֻדֶּשׁ אַף פְּשִׁיטָה מְקֻדֶּשׁ אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי ר׳ יוּדָן עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר רְחִיצָה חוֹצֶצֶת אָמַר לֵיהּ מִסְתַּבּוֹר אַתְּ סָבוּר עַל דְּרַבִּי מֵאִיר וּפָשַׁט וְקִידֵּשׁ וְרָחַץ וְקִידֵּשׁ אֵינָהּ כֵּן אֶלָּא וּפָשַׁט וְקִידֵּשׁ וְרָחַץ וְלָבַשׁ וְקִידֵּשׁ שְׁמוּאֵל אָמַר אַחַת פְּשׁוּט וְאַחַת לָבוּשׁ שְׁתֵּיהֶן לַבָּא בַּר קַפָּרָא אָמַר אַחַת לַבָּא וְאַחַת לְשֶׁעָבַר שְׁתֵּיהֶן לָבוּשׁ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִין בְּקִידּוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא לַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִין בְּקִידּוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מְעַכֵּב מַה טַעַם חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֹתֵיכֶם אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִין בְּקִידּוּשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא לְשֶׁעָבַר אָמַר רַבִּי יוֹסָה מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי עַצְמוֹ וְלָבַשׁ וְיֵשׁ אָדָם מְקֻדֶּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו לִלְבוּשׁ בִּגְדֵי חוֹל ר׳ יוֹחָנָן אָמַר וּלְבֵשָׁם לְבִישָׁה מְעַכֶּבֶת וְאֵין קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם מְעַכֵּב וּדְכָוָותָהּ לְבִישָׁה מְעַכֶּבֶת וְאֵין קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם מְעַכֵּב כְּדֵי שֶׁיְּהוּ כְּפוּלִים וְקַיְימִינָהּ דְּלֹא כְּר׳ יוֹסָה ר׳ שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק לֹא נָחַת לְבֵית וַוּעַדָא קָם עִם רַבִּי זְעֵירָא אָמַר לֵיהּ מַה חִדְּתִין הֲוָה לְכוֹן בְּבֵי מִדְרָשָׁא יוֹמָא דֵּין אָמַר רַבִּי בֵּית דִּין שֶׁיְּהוּ כְּפוּלִים וְקַיְימִינָהּ דְּלֹא כְּר׳ יוֹסֵי דְּתָנֵי וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻּתָּנוֹת רַבָּנָן אָמְרֵי שְׁתֵּי כָּתָנוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד ר׳ יוֹסֵי אוֹמֵר אֲפִלּוּ כְּתֹנֶת אַחַת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַאי טַעֲמָא דְּרַבָּנָן וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻּתָּנוֹת מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי לְמֵאָה בְּנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻּתָּנוֹת

[דף י״ז ע״א]

בַּד שֶׁיְּהוּ חֲדָשִׁים אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁלֹּא יִלְבַּשׁ שְׁחָקִים וְהָא תָּנֵי וּלְבֵשָׁם אֲפִלּוּ שְׁחָקִים רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם ר׳ יָסָא בְּמַחֲלֹקֶת עוֹר שֶׁעָבְדוּ לְשֵׁם קְמִיעַ מֻתָּר לְכַתּוֹב עָלָיו מְזוּזָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹסֵר אָמַר רַבִּי יוֹסָה חַיִּין סָבְרִין מֵימַר מַה פְּלִיגִין לְהֶדְיוֹט הָא לְגָבוֹהַּ לֹא מִן מַה דְּתָנֵי אַבְנֵי קֹדֶשׁ צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא חֲצִיבָתָן בַּקֹּדֶשׁ וּבַקֹּדֶשׁ יֵחָצְבוּ בְּגִדֵי קֹדֶשׁ צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא אֲרִיגָתָן בַּקֹּדֶשׁ וּבַקֹּדֶשׁ יֵאָרְגוּ וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא בְּמַחֲלֹקֶת הוּא הֲדָא אָמְרָה אַף לְגָבוֹהַּ פְּלִיגִין דְּתָנֵי הָעוֹשֶׂה כְּלִי לְגָבוֹהַּ עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גָּבוֹהַּ מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֶדְיוֹט מִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גָּבוֹהַּ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֶדְיוֹט וְהָא תָּנֵי הָעוֹשֶׂה כְּלִי לְגָבוֹהַּ אַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֶדְיוֹט רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם ר׳ יָסָא בְּמַחֲלֹקֶת דְּתָנֵי הָעוֹשֶׂה כְּלִי לְהֶדְיוֹט עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ

בּוֹ הֶדְיוֹט מַהוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גְּבוֹהַּ מִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֶדְיוֹט אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גְּבוֹהַּ וְהָא תָּנֵי הָעוֹשֶׂה כְּלִי לְהֶדְיוֹט אַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גְּבוֹהַּ ר׳ חוֹנָה בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּתַמָּן תִּיפְתַּר שֶׁבָּא מִתְרוּמַת הַלִּשְׁכָּה וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם כְּלִי שָׁרֵת מֵאֵימָתַי הֵן קְדוֹשִׁין מִיָּד אוֹ בְּשָׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ אִין תֵּימַר מִיָּד נִיחָא אִין תֵּימַר בְּשָׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ כְּאַחַת הֵן קְדוֹשִׁין נִיחָא שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה בְּרֵם שֶׁל שְׁלֹמֹה כְּאַחַת הֵן קְדוֹשִׁין וּמִתְקַדְּשִׁין בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ הָיוּ מְפֻנִּין מִתּוֹךְ שֶׁל מֹשֶׁה לְתוֹךְ

[דף י״ז ע״ב]

שֶׁל שְׁלֹמֹה לֹא הָיָה שָׁם שֶׁל מֹשֶׁה כְּאַחַת הֵן קְדוֹשִׁין וּמִתְקַדְּשִׁין וּבַעֲלִיָּתָן מִן הַגּוֹלָה הָיוּ מְפֻנִּין מִתּוֹךְ שֶׁל שְׁלֹמֹה לְתוֹךְ שֶׁלָּהֶם לֹא הָיָה שָׁם שֶׁל שְׁלֹמֹה כְּאַחַת הֵן קְדוֹשִׁין וּמִתְקַדְּשִׁין אֲבָנִים שֶׁהֲצָבָן לְשֵׁם מֵת אֲסוּרִים בַּהֲנָיָה לְשֵׁם חַי וּלְשֵׁם מֵת מוּתָּרִין בַּהֲנָיָה הַזּוֹרֵק כְּלִי לִפְנֵי מִטָּתוֹ שֶׁל מֵת לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אָסוּר בַּהֲנָיָה לְשֵׁם חַי וּלְשֵׁם מֵת אַמּוֹת מַהוּ בַּהֲנָיָה נִמְצֵאתָ אוֹמֵר חָמֵשׁ טְבִילוֹת וַעֲשָׂרָה קִידּוּשִׁין טוֹבֵל וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ בַּיּוֹם מִנַּיִן שְׁנֵי קִדּוּשֵׁי יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַל כָּל טְבִילָה וּטְבִילָה תַּלְמוּד לוֹמַר וּפָשַׁט וְרָחַץ וְלָבַשׁ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן וְדִין הוּא מַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ טָעוּן טְבִילָה טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם כָּאן שֶׁהוּא טָעוּן טְבִילָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן יְהֵא טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם טוֹל לְךָ מַה שֶּׁהֵבֵאתָה אִי מַה לְהַלָּן אַחַת כָּל הַיּוֹם אַף כָּאַחַת אַחַת כָּל הַיּוֹם תַּלְמוּד לוֹמַר וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר לָבַשׁ וְכִי עָלְתָה עַל דַּעְתֵּנוּ כְּלוּם הוּא פּוֹשֵׁט אֶלָּא מַה שֶּׁהוּא לוֹבֵשׁ אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר אֲשֶׁר לָבַשׁ הֻקִּישׁ פְּשִׁיטָה לִלְבִישָׁה מַה לְבִישָׁה בְּקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם אַף פְּשִׁיטָה בְּקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם אָמַר רַבִּי מָנָא לֹא מִסְתַּבְּרָא אֶלָּא חִלּוּפִין הֻקִּישׁ לְבִישָׁה לִפְשִׁיטָה מַה פְּשִׁיטָה בְּקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם אַף לְבִישָׁה בְּקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְאֵין שֵׁנִי שֶׁל פִּילוּסִין יָפֶה מִן הָרִאשׁוֹן שֶׁל הִנְדְּוִין מִשֶּׁם מִילָּה דְּשָׁמְעָה פְּרוּטֵי תַּמָּן תְּנֵינַן הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרִאשׁוֹן אֵין לְמַעְלָה הֵימֶנּוּ הַשֵּׁנִי שֶׁבָּרִאשׁוֹן וְהָרִאשׁוֹן שֶׁבַּשֵּׁנִי שָׁוִין וְאֵין שֵׁנִי שֶׁבָּרִאשׁוֹן יָפֶה מִן הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּשֵּׁנִי מִשֶּׁם מִילָּה דְּשָׁמְעָה פְּרוּטֵי מַאי כְּדוּן רַבִּי נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא בַּשַּׁהַר כְּתִיב בַּד בַּד אַרְבָּעָה פְּעָמִים וּבְמִנְחָה כְּתִיב בַּד: מַעֲשֶׂה בֵּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן פִּיאֲבִי שֶׁלָּבַשׁ כָּתָנוֹת בְּמֵאָה מָנֶה וְעָלָה וְהִקְרִיב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלְיֹעֵזֶר בֶּן חַרְסוֹם שֶׁלָּבַשׁ כָּתָנוֹת בִּשְׁתֵּי רִבּוֹא וְעָלָה וְהִקְרִיב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהוֹרִידוּ אוֹתוֹ אֶחָיו הַכֹּהֲנִים שֶׁהָיָה נִרְאֶה מִתּוֹכָהּ עָרוּם מַה עָשָׂה מִילָּא אוֹתָהּ מִים וְסָבַב אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים:

[דף י״ח ע״א]

הֲלָכָה ז מַתְנִיתִין בָּא לוֹ אֵצֶל פָּרוֹ וּפָרוֹ הָיָה עוֹמֵד בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ רֹאשׁוֹ לַדָּרוֹם וּפָנָיו לַמַּעֲרָב הַכֹּהֵן עוֹמֵד בַּמִּזְרָח וּפָנָיו לַמַּעֲרָב סָמַךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וְנִתְוַדֶּה וְכָךְ הָיָה אוֹמֵר אָנָּא הַשֵּׁם עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת אָהֳלוֹת פָּרָק שְׁמוֹנָה עָשָׂר

א. חֹמֶר בְּאֶרֶץ הָעַמִּים שֶׁאֵין בְּבֵית הַפְּרָס, וְחֹמֶר בְּבֵית הַפְּרָס שֶׁאֵין בְּאֶרֶץ הָעַמִּים. שֶׁאֶרֶץ הָעַמִּים בְּתוֹלָה שֶׁלֹּא טְמֵאָה, וּמְטַמְּאָה בְּבִיאָה, וְאֵין לְךָ טָהֳרָה מִטֻּמְאָתָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵית הַפְּרָס. חֹמֶר בְּבֵית הַפְּרָס, שֶׁאֲפִילּוּ טָהֳרָה מַקַּפְתּוֹ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו - הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת בֵּית הַפְּרָס. אֶרֶץ הָעַמִּים, אִם יָכוֹל לְכַנֵּס לָהּ בְּטָהֳרָה - טָהוֹרָה. וְכַמָּה תְּהֵא סְמוּכָה, וְיֵהֵא יָכוֹל לְכַנֵּס לָהּ בְּטָהֳרָה? רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲפִלּוּ תֵּלֶם אֶחָד - הֲרֵי זֶה מַפְסִיק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: יָכוֹל אֲנִי לְהַאֲכִיל אֶת הַכֹּהֲנִים טָהֳרוֹת בְּבוּרְסְקִי שֶׁבַּצַּיָּדָן, וְשֶׁבַּעֲדִירוֹת, וְשֶׁבַּלֶּבֶל - מִפְּנֵי שֶׁסְּמוּכִין לַיָּם אוֹ לַנָּהָר. אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵי פְּסִילֵי מַפְסִיק. חֶזְקַת דְּרָכִים שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל, אַף עַל פִּי שֶׁמַּבְלָעוֹת בְּאֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד מָקוֹם שֶׁאָדָם פּוֹנֶה מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ וְאֵין בּוֹשׁ. עֲיָרוֹת הַמְּבֻלָּעוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן סִיסִית וְחַבְרוֹתֶיהָ, אֶשְׁקְלוֹן וְחַבְרוֹתֶיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁפְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַשְּׁבִיעִית - אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים:

ב. הַנִּכְנָס לְאֶרֶץ הָעַמִּים בְּשִׂדֶּה וּבְמִגְדָּל - טָהוֹר, בְּקָרוֹן, בְּעֶגְלָה, וּבִסְפִינָה, וּבְאַסְכָּרְיָא - טָמֵא. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טָמֵא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתְדְּרָאוֹת, שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טְמֵאִין:

ג. הַכֹּל עוֹשִׂין מִדּוֹר הָעַמִּים, אֲפִלּוּ עֵבֶד, וַאֲפִלּוּ אִשָּׁה, וַאֲפִלּוּ סָרִיס, וַאֲפִלּוּ קָטָן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. עוֹבֵד כּוֹכָבִים הַנְּשׁוּי, וְכוּתִי הַנְּשׁוּי, עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעָבְדָיו כּוּתִים, וְכוּתִי שֶׁעָבְדָיו עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - עוֹשִׂים מִדּוֹר הָעַמִּים. עַל מִדּוֹר הָעַמִּים תּוֹלִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף שׁוֹרְפִין. וְכַמָּה יִשְׁהֶה בְּתוֹכוֹ וְיֵהֵא צָרִיךְ בְּדִיקָה? אַבָּא יוּדָן מִצִּידָן מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַרְבָּעִים יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ אִשָּׁה, וְהֻלְכָה כְּדִבְרָיו. הָיָה זֶה נִכְנַס וְזֶה יוֹצֵא, וְלֹא שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָהוֹר. וְאִם שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָמֵא. הַשּׁוֹמֵר, אִם שָׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָמֵא, בִּזְמַן שֶׁנִּכְנַס וְיוֹצֵא, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת הַמְשַׁתֵּמֵר. הַכֹּל נֶאֱמָנִין עָלָיו לְשָׁמְרוֹ, וַאֲפִלּוּ עֶבֶד אוֹ שִׁפְחָה, וַאֲפִלּוּ סָרִיס אוֹ קָטָן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד:

ד. בֵּיצִין הַיּוֹצְאִין מֵאֶרֶץ הָעַמִּים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - עוֹשֶׂה לָהֶן סְרִיגוֹת, וּמְמַעֲטָן עַד פָּחוֹת מִטֶּפַח:

ה. כֵּיצַד בּוֹדְקִין מִדּוֹר הָעַמִּים? יִשְׂרָאֵל נִכְנַס וְאַחַר כָּךְ כֹּהֵן, וְאִם נִכְנַס כֹּהֵן תְּחִלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁמְּצָאוֹ רָצוּף בְּשַׁיִשׁ אוֹ בְּפִשְׁפֵּשׁ - טָמֵא:

ו. חֲנוּת, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אֶלָּא אִם כֵּן דָּר בְּתוֹכָהּ. אִסְטָנִית, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אֶלָּא אִם כֵּן דָּר בְּתוֹכָהּ. מִדּוֹר הָעַמִּים, אַף עַל פִּי שֶׁחָרַב - הֲרֵי זֶה טָמֵא. וְאֵין מִדּוֹר הָעַמִּים וּבֵית הַפְּרָס בְּחוּץ לָאָרֶץ. הָאוּנְרִיאוֹת, וְהָאוֹצָרוֹת, וְהַמֶּרְחָץ, וּבֵית הַמַּיִם, וּבֵית שַׁעַר, וַאֲוִיר הֶחָצֵר הַמְּגֻלִּין, וְהַבּוּרְגָנִין, וְהַסְּכוֹת, וְהַמְּשׁוּנוֹת, וְהַצְּרִיפִין, וְהָאֹהָלִין - אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים. הַקַּסְטָרָאוֹת וְהַלְּגְיוֹנוֹת, רַבִּי מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. בֵּית הַחִיצוֹן וּבֵית הַזֵּינוֹת, רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר. בֵּית שַׁעַר וַאֲוִיר הֶחָצֵר, בִּזְמַן שֶׁהֵן מְעֹרָבִין בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - טְמֵאִין מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים, אִם אֵין מְעֹרָבִין בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - אֵין טְמֵאִים מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים. וְהָאַסְטוֹנוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁמְּעוֹרָבוֹת בְּמִדּוֹר הָעַמִּים - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם מִדּוֹר הָעַמִּים:

ז. מִזְרָח מִכְּנֶגֶד מַטְרְפוֹלִין שֶׁלָּהּ וְעַד כְּנֶגֶד הַגַּת שֶׁלָּהּ. הֵעִיד יְהוּדָה הַנַּחְתּוֹם עַל סְטָיו הַמִּזְרָחִי שֶׁהוּא טָהוֹר, וּשְׁאָר כֻּלָּהּ - טְמֵאָה:

ח. הַמְהַלֵּךְ מֵעִבּוּ לְכְזִיב, מִימִינוֹ - הַדֶּרֶךְ טְהוֹרָה מִשֶּׁם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וּבַשְּׁבִיעִית, עַד שֶׁתִּוָּדַע שֶׁהִיא פְּטוּרָה. מִשְּׁמֹאל לַמַּעֲרָב - הַדֶּרֶךְ טְמֵאָה מִשֶּׁם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית, עַד שֶׁתִּוָּדַע שֶׁהִיא חַיֶּבֶת עַד כְּזִיב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֶּׁם אָבִיו: עַד לְכַלְאבִי:

ט. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: תְּחוּמֵי אַשְׁקְלוֹן, מִקֵּבֶר גָּדוֹל עַד יָגוּר, וְעַד גּוֹב, וְעַד תַּרְעִין - הֲיוּ טְמֵאִין, וְנִמְנוּ עֲלֵיהֶן חֲכָמִים וּטְהָרוּם. הָעִיד יְהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב מִבֵּית גַּבְרְיָא, וְיַעֲקֹב בְּרַבִּי יִצְחָק מִבֵּית גּוּפְנִין, עַל קַסְרֵי שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ מֵעוֹלָם בְּטֻמְאָה, וְהִתִּירוּהָ שֶׁלֹּא בְּמִנְיָן. אָמַר רַבִּי חַנִּין: אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבִיעִית הָיְתָה, וְהָלְכוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְקַרְקְסִיאוֹת שֶׁלָּהֶן, וְהִנִּיחוּ שׁוּק מָלֵא פֵּרוֹת, וּבָאוּ יִשְׂרְאֵל וּבְזָזוּם, בַּחֲזִירָתָן אָמְרוּ: בּוֹאוּ נֵלֵךְ אֵצֶל חֲכָמִים שֶׁמָּא הִתִּירוּ לָהֶן חֲזִירִים. אָמַר רַבִּי זְרִיקָא: בַּחֲמִשָּׁה בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי נִמְנוּ עָלֶיהָ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה זְקֵנִים וְהִתִּירוּהָ, שֶׁהָיוּ הַכֹּל נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ:

י. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר, שֶׁשָּׁבְתוּ בַּחֲנוּת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּלוֹד, וְהָיָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר יוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶן, אָמְרוּ לוֹ: אַשְׁקְלוֹן, מַה אַתָּם בָּהּ? אָמַר לָהֶן: מוֹכְרִים חִטִּין בַּבַּסִילְקָאוֹת שֶׁלָּהֶן, וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין אֶת פִּסְחֵיהֶן לָעֶרֶב, אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ שֶׁנְּהַג בָּהּ מִדּוֹר הָעַמִּים? אָמַר לָהֶן: כְּשִׁישָּׁהּ אַרְבָּעִים יוֹם. אָמְרוּ לוֹ: בּוֹא וְנִמְנֶה עָלֶיהָ לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְלֹא נִמְנָה עִמָּהֶם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי. כְּשֶׁיָּצְאוּ, אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי מָה לֹא נִמְנֵיתָ עִמָּנוּ? אָמַר לָהֶן: עַל שֶׁטָּמֵאתִי טָהֳרוֹתַי, וְלֹא מַעֲשְׂרוֹת, מִתְיָרֵא אֲנִי מִבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁמָּא יָרִיצוּ גִּלְגֻּלְתַּי:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁאַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ ׳מַרְאוֹת נְגָעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבָּעָה׳? אָמַר לוֹ: וְאֶלָּא מַה יֹּאמְרוּ? אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּד, שֶׁמִּצְטָרְפִין זֶה

הַשָּׁלֵם

עִם זֶה. אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּדְךָ, שֶׁאִם אֵינוֹ בָּקִי בָּהֶן וּבִשְׁמוֹתֵיהֶן - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשֶּׁם רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, כֹּהֵן שֶׁהוּא בָּקִי בַּנְּגָעִים וְלֹא בַּנְּתָקִים, וּבַנְּתָקִין וְלֹא בַּקָּרַחַת, בָּאָדָם וְלֹא בַּבְּגָדִים, בִּבְגָדִים וְלֹא בַּבָּתִּים, בְּמַרְאֶה רִאשׁוֹן וְלֹא בְּמַרְאֶה שֵׁנִי, בְּמַרְאֶה שֵׁנִי וְלֹא בְּמַרְאֶה שְׁלִישִׁי - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים עַד שֶׁיִּהְיֶא בָּקִי בָּהֶן וּבִשְׁמוֹתֵיהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא יד, נד-נז): ״זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת וְלַנָּתֶק, וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וְלַבָּיִת, וְלַשְּׂאֵת וְלַסַּפַּחַת וְלַבֶּהָרֶת, וּלְהוֹרוֹת״. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא שָׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֶׁל סִיד דְּהָה הֵימֶנּוּ, אֶלָּא שֶׁל צֶמֶר לָבָן דְּהָה הֵימֶנּוּ. אִי אֶפְשָׁר לְפִסְיוֹן שֶׁיִּטַּמֵּא בְּתַחְלָה. אֲבָל אֶפְשָׁר לְפִסְיוֹן שֶׁיִּטַּמֵּא בֶּן יוֹמוֹ. כֵּיצַד? בַּהֶרֶת וּבָהּ סִימָנֵי טֻמְאָה, הֶחְלִיטוּ וְהָלְכוּ לָהֶן סִימָנֵי טֻמְאָה, וּבָא לוֹ אֵצֶל הַכֹּהֵן וּפְטָרוֹ, וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ פִּסְיוֹן - זֶה הוּא פִּסְיוֹן שֶׁהוּא מִטַּמֵּא בֶּן יוֹמוֹ:

ב. אַרְבַּע מַרְאוֹת שֵׂעוֹר וּבְשָׂר נִטְמָא בָּהֶן. הַשְּׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת מִטַּמְּאִין, וּבָהֶן הַפִּסְיוֹן מִטַּמֵּא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה אֶלָּא מִמַּרְאֶה אַחֵר, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶא מֵאַרְבַּע מַרְאוֹת. הַמִּחְיָה מִטַּמְּאָה בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ שְׁחוֹרָה וְשֵׂעָר לָבָן, אֶלָּא שֶׁשֵּׂעָר לָבָן מְכֵהֶ, וְהַנִּתָּקִין מִטַּמְּאִין בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ לָבָן בְּשָׁחוֹר וְשָׁחוֹר בְּלָבָן. שֵׂעָר צָהֹב - מַרְאָיו כְּתַבְנִית זָהָב:

ג. הַבְּגָדִים וְהָעוֹרוֹת - מִטַּמְּאִין בִּירַקְרַק שֶׁבִּיֶרְקִין וּבְאַדַמְדָּם שֶׁבְּאַדַמְדָּמִים. וְאֵיזֶה הַיָּרוֹק שֶׁבִּיֶרְקִין? רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשַׂעֲוָה וּכְחֶלְמוֹן. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: כִּכְנַף טָוָאס וּכְחֵץ שֶׁל דֶּקֶל. וְאֵיזֶה הוּא אַדַמְדָּם שֶׁבְּאַדַמְדָּמִים? כִּזְהוֹרִית יָפָה שֶׁבַּיָּם וְהַפִּסְיוֹן שֶׁלָּהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, וְאֵין בָּהֶם מַרְאֶה פָּתָךְ,

תּוֹסֶפְתָּא

מַרְאֶה גְּבוֹהַּ כְּמַרְאֶה צָל בַּחַמָּה. מַרְאֶה עָמוֹק שָׁבָּהֶן כְּמַרְאֶה חַמָּה בַּצֵּל׃

ד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר׃ מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁנַיִם עָשָׂר. רַבִּי חֲנַנְיָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר׃ מַרְאוֹת נְגָעִים - שִׁשָּׁה עָשָׂר. רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר׃ מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה. עֲקַבְיָא בֶן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר׃ מֵרְאוֹת נְגָעִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם׃

ה. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר׃ מִי שֶׁנִּסְמֵית אַחַת מֵעֵינָיו - אֵינוֹ רַשַּׁאי לִרְאוֹת אֶת הַנְּגָעִים וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לָדוּן, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, יב)׃ ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כא, ה)׃ ״וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נֶגַע״. מַקִּישׁ רִיבִים לִנְגָעִים, מָה נְּגָעִים ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״, אַף רִיבִים ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״. בֵּית הָאָפֵל וְחַלּוֹנוֹתָיו מְגוּפּוֹת - פּוֹתְחִין לְאוֹתָן חַלּוֹנוֹת וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. סָדִין הַמְקֻמָּט - מְפַשְׁטִין אוֹתוֹ וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. נִרְאָה נֶגַע בַּחוֹרִין אוֹ בַּסְּדָקִין - אֵין נִזְקָק לוֹ. סִלְקוֹ - הֲרֵי זֶה כְּקֻמֶּט שֶׁנִּפְשַׁט. וּכְבֵית הַסְּתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה. כְּאוֹרֶגֶת הָעוֹמֶדֶת לַשֶּׁחִי לַיְמָנִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ כְּטוֹוָה פִּשְׁתָּן לַשְּׁמָאלִית. אָמַר רַבִּי׃ נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בְּיָמִין, וְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּשְׂמֹאל. כְּשֵׁם שֶׁנִּרְאָה לְנִגְעוֹ כָּךְ נִרְאָה לְתִגְלַחְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, ח)׃ ״וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ״, וְנֶאֱמַר (שָׁם)׃ ״אֶת גַּבּוֹת עֵינָיו״, מַה גַּבּוֹת עֵינָיו בַּנִּרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים, אַף כָּל שְׂעָרוֹ בַּנִּרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים׃

ו. כָּל הַנְּגָעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר׃ אַף לֹא נִגְעֵי בֵיתוֹ בְּגָדָיו וּקְרוֹבָיו. כָּל הַנִּדָּרִים אָדָם מַתִּיר חוּץ מִנִּדְרֵי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ אַף לֹא נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, וַחֲכָמִים מַתִּירִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר הַנִּדָּרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וַהֲלֹא הַבַּעַל מֵפֵר אוֹתָן! אֶלָּא אַף שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין אֲחֵרִים, וְרוֹאֶה קְדָשָׁיו וּמַעֲשְׂרוֹתָיו, וְנִשְׁאָל עַל הַטָּהֳרוֹת וְעַל הַטֻּמְאוֹת שֶׁל עַצְמוֹ׃

הַשָּׁלֵם

ז. אֵין דָּנִין שְׁנֵי דִינִין כְּאֶחָד, וַאֲפִלּוּ נוֹאַף וְנוֹאָפֶת, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי. וְאֵין נִמְנִין עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד. וְאֵין שׁוֹאֲלִין שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, אֶלָּא נִמְנִין עַל הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ נִמְנִין עַל הַשֵּׁנִי. נִשְׁאָלִין עַל הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָלִין עַל הַשְּׁנִיָּה׃

ח. אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת - שֶׁלֹּא יְהֵא לִבָּהּ גַּס בַּחֲבֶרְתָּהּ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה, כה)׃ ״וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַכֹּהֵן״ - אַחַת הִיא מַקְרִיב וְאֵין מַקְרִיב שְׁתַּיִם׃

ט. אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת בְּבֵת אַחַת, וּמִשְׁנַעֲשֵׂית אֵפֶר - מֵבִיא אַחֶרֶת וְשׁוֹרֵף עַל גַּבָּהּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר׃ אִם הָיְתָה מְדָּה מְכֻוֶּנֶת בֵּין שְׁתֵּי עֲיָרוֹת - שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת. וְאֵין עוֹשִׂין שָׁלֹשׁ עֲיָרוֹת עִיר נִדַּחַת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - שֶׁלֹּא לְהַחֲרִיב אֶת עָרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם. אַנְשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת - אֵין דָּנִין שְׁנַיִם מֵהֶם כְּאֶחָד, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי׃

י. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּהֵן רַשַּׁאי לְטַמְּאוֹ, עַד שֶׁיְּהֵא עֵינָיו בּוֹ, וּבְעוֹר הַבָּשָׂר חוּצָה לוֹ, עוֹדָהּ מַסְגִּירוֹ אוֹ פּוֹטְרוֹ, נוֹלַד בּוֹ נֶגַע אַחֵר - הֲרֵי זֶה נִזְקָק לוֹ. וְאִם מִשֶּׁהִסְגִּירוֹ נוֹלַד לוֹ נֶגַע אַחֵר - אֵין נִזְקָק לוֹ לְטַמְּאָהּ וּלְטַהֲרָהּ עַד סוֹף שָׁבוּעַ. הָלַךְ נִגְעוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים - הֲרֵי הוּא בְּטֻמְאָתוֹ, עַד שֶׁיֹּאמַר הַכֹּהֵן טָהוֹר הוּא׃

יא. נֶאֱמָן הַכֹּהֵן לוֹמַר׃ נֶגַע זֶה פָּשָׂה, נֶגַע זֶה לֹא פָּשָׂה, אִם בַּהֶרֶת קָדְמָה לְשֵׂעָר לָבָן, וְאִם שֵׂעָר לָבָן קָדַם לַבַּהֶרֶת. וְנֶאֱמָן עַל נִגְעֵי עַצְמוֹ. כֹּהֵן שֶׁרָאָהוּ בַּתְּחִלָּה - נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן׃

יב. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שְׁלִישִׁי. מֵת אוֹ שֶׁחָלָה

תוֹסֶפְתָּא

- כֹּהֵן אַחֵר נִזְקָק לוֹ, וְלֹא יֹאמַר לוֹ: ״לֵךְ וְשׁוּב׳, אֶלָּא נִזְקָק לוֹ מִיָּד. כֹּהֵן שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּהוֹר וְטִהֵר אֶת הַטָּמֵא וְנִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ, אַף עַל פִּי שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּמֵא וְטִהֵר אֶת הַטָּהוֹר - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. לְעִנְיַן טֻמְאָה הוּא אוֹמֵר: ״טָמֵא הוּא, וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן״. לְעִנְיַן טָהֳרָה הוּא אוֹמֵר: ״טָהוֹר הוּא, וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן״. וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁעֲלֵיהֶן עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. יֵשׁ בְּשֵׂעָר לָבָן מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר צָהֹב, וּבְשֵׂעָר צָהֹב מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר לָבָן, שֵׂעָר לָבָן לֹא הִצִּיל שֵׂעָר אַחֵר מִיָּדוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר צָהֹב. יֵשׁ בְּשֵׂעָר צָהֹב שֶׁיָּפֶה כֹּחוֹ בִּמְקוֹמוֹ לְיִטַּמֵּא בְּכָל מַרְאֶה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר לָבָן. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וּשְׁוֹכְבוֹת חוּצָה לוֹ - טָמֵא. הָיוּ חוּצָה לוֹ וּשְׁוֹכְבוֹת לְתוֹכוֹ - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שָׁלֹא יְהֵא בְּנֵי אָדָם מְדַמֶּה שֶׁבְּכֻלָּן הֵן נִדּוֹנִין, אֶלָּא אִם חוּדּוּ שֶׁל שֵׂעָר לָבָן - טָמֵא, אֵין חוּדּוּ לָבָן - טָהוֹר. שֶׁאֻלּוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסֵי: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר שָׁחוֹר - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מֵעֵט אֶת מְקוֹם בַּהֶרֶת מִכְּגְרִיס. אָמַר לָהֶן: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר לָבָן - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מֵעֵט אֶת מְקוֹמוֹ בַּהֶרֶת מִכַּגְרִיס, אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא סִימָן טֻמְאָה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵין סִימָן טֻמְאָה?! אָמַר לָהֶן: הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר שְׂעָרוֹת לְבָנוֹת, כְּלוּם הֵן סִימָנֵי טֻמְאָה! אֶלָּא שְׁתַּיִם חוֹשְׁשִׁין אָנוּ לְמוֹתָר, שֶׁמָּא מֵעֵט אֶת מְקוֹם הַבַּהֶרֶת מִכַּגְרִיס. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא מִין טֻמְאָה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵינוֹ מִין טֻמְאָה?! אָמַר לָהֶם: אַף שֵׂעָר שָׁחוֹר הוֹפֵךְ הוּא מִין טֻמְאָה:

ב. בַּהֶרֶת וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנָּה, שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט יוֹצֵא מִזּוֹ לְזוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - זוֹקְקִים לִיטַּמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְפִסְיוֹן. אֲבָל לְמִחְיָה - אֵין מְטַמְּאִין עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין זוֹקְקִין לִיטַּמֵּא בְּמִחְיָה עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס, כָּךְ אֵין נִזְקָקִין לְטֻמְאָה בְּשֵׂעָר לָבָן, וּבְפִסְיוֹן עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כַּגְּרִיס:

ג. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט שֶׁל מִחְיָה בֵּינֵיהֶן, נִפְרָץ מִכָּאן מְקוֹם שְׂעָרָה אַחַת, וּמִכָּאן מְקוֹם שְׂעָרָה אַחַת - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נִפְרָץ מְקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן, וּמְקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן וּמִשּׁוּם מִחְיָה. בַּהֶרֶת שֶׁטְּהָרָהּ מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, מִחְיָה וְשֵׂעָר לָבָן וּפְסִיוֹן וּמִתּוֹךְ הֶסְגֵּר - אֵין מְשְׁתַּמְּשׁוֹת הֶסְגֵּר מֵעַתָּה, אֲבָל יָכוֹל הוּא לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּמִחְיָה וּפְסִיוֹן הַבָּא אַחֲרָיו. בַּהֶרֶת בַּתְּחִלָּה בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי לְאַחַר הַפְּטוּר, כְּנָסָהּ וּפְשָׁתָהּ אוֹ פְּשָׁתָהּ וּכְנָסָהּ. נִשְׁתַּנִּית מִן הַשֶּׁלֶג לְסִיד וּמִן הַסִּיד לַשֶּׁלֶג - הֲרֵי זוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּפְשָׁתָהּ כַּגְּרִיס וְהָלַךְ מִן הָאוּם כַּחֲצִי גְּרִיס. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֹּרָאָה בַּתְּחִלָּה:

ד. בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, נוֹלְדָה בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - הֲרֵי זֶה לְהַחְלִיט. טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָהוֹר. וְאִם מִשֶּׁהֶחְלִיטוּ טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָמֵא. נָשְׂרוּ בּוֹ שְׁתַּיִם טָמֵא וְשָׁלֹשׁ - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סָפֵק בַּהֶרֶת קָדְמָה לְשֵׂעָר לָבָן, סָפֵק שֵׂעָר לָבָן קָדְמָה לַבַּהֶרֶת, הוֹאִיל וּסְפֵק נְגָעִים לְהָקֵל - טָהוֹר. בַּהֶרֶת וּבָהּ מִחְיָה פָּחוּתָה מִכַּעֲדָשָׁה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יַסְגִּיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִזְקָקִין לוֹ. רָבְתָה בַּהֶרֶת - רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֹּרָאָה בַּתְּחִלָּה. נִתְמַעֲטָה - טְהוֹרָה. רָבְתָה מִחְיָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֹּרָאָה בַּתְּחִלָּה. נִתְמַעֲטָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס לְכָל צַד, וּבָהּ מִחְיָה אֲרֻכָּה אוֹ עֲגוּלָה, רָבְתָה הַמִּחְיָה - טְמֵאָה. נִתְמַעֲטָה; רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים, שֶׁאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָהּ. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּמִחְיָה כַּעֲדָשָׁה מַקַּפְתָּהּ, וּמִבַּחוּץ לְמִחְיָה בַּהֶרֶת,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וְהָלְכָה לָהּ מִחְיָה וְנַעֲשֵׂית בַּהֶרֶת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מִבִּפְנִים נִתְמַעֵט - הַפְּנִימִית לְהַחְלִיט וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. מִבַּחוּץ - הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהִיא כַּעֲדָשָׁה מְכֻוֶּנֶת, הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה וְנִתְמַעֵט מוֹתָר זֶה וְנַעֲשֵׂית הַבַּהֶרֶת, אִם מִבִּפְנִים נִתְמַעֵט - שְׁנֵיהֶן לְהַחְלִיט, הַפְּנִימִית מִשּׁוּם שֶׁפְּשַׁת, וְהַחִיצוֹנָה מִשּׁוּם מִחְיָתָהּ מִבַּחוּץ, הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה לְהַחְלִיט, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִלּוּ דִבְרֵי רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל. אֲבָל אֲנִי אוֹמֵר בִּשְׁתֵּיהֶן שֶׁהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה, שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת הַבַּהֶרֶת כְּאִלּוּ הַשְּׂחִין תּוֹךְ הַמִּחְיָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - שְׁתֵּיהֶן לְהַסְגִּיר, אִם מִשּׁוּם פְּסִיּוֹן - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַפְּנִימִית, שֶׁאֵין נֶגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹךְ הַנֶּגַע, וְאִי מִשּׁוּם מִחְיָה - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַחִיצוֹנָה, שֶׁהַבַּהֶרֶת לְתוֹכָהּ בְּמָקוֹם מִחְיָה:

ה. עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי אֵבָרִים בָּאָדָם שֶׁאֵין מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה, וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמִחְיָה כַּגְּרִיס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמִּסְמֶרֶת, וְהַיַּבֶּלֶת, וְהַתַּלְתַּלִּין - אֵינָן מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה. וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָיְתָה בַּהֶרֶת סְמוּכָה לְרֹאשׁ, לְעִין, וְלָאָזֶן, וְלַחוֹטֶם, וְלַפֶּה - טְהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, ג): "וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר" - שֶׁיְּהֵא כָּל חוּצָה לוֹ בְּעוֹר הַבָּשָׂר וּרְאוּיָה לְפְסִיּוֹן. הָיָה לוֹ עַל רֹאשׁ חוֹטְמוֹ שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וְאֵילָךְ, עַל רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ אֵילָךְ, כַּגְּרִיס עַל כַּגְּרִיס, עַל רֹאשׁ אֶצְבַּע שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וְאֵילָךְ - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְרָאֲהוּ" - כְּלוֹ כְּאַחַת:

ו. בַּהֶרֶת בְּכָלּוֹ וּבְרֹאשׁוֹ בָּשָׂר חַי. בַּהֶרֶת בְּרִגְלוֹ וּבְכָלּוֹ בָּשָׂר חַי, אוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ מִחְיָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה כְּמִין פְּסִיקְיָא שֶׁל בָּשָׂר חַי, אוֹ חוֹגֶרֶת בְּאֶמְצַע - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת" - עַד שֶׁתְּהֵא מִחְיָה מְבֻצֶּרֶת בַּשְּׂאֵת. הָאָדָם שֶׁבַּשָּׂפָה -

הַשָּׁלֵם

נִדּוֹן כְּבֵית הַסְּתָרִים, וְהַקָּמֶט שֶׁנִּפְשַׁט - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ז. בְּרֹאשׁ עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר וְנִקְרַח. בְּזָקָן עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר נִתַּק. בְּעוֹר הַבָּשָׂר עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׂחִין, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה שְׂחִין נַעֲשָׂה צָרֶבֶת. עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה מִכְוָה, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה מִכְוָה נַעֲשָׂה צָרֶבֶת - טָהוֹר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הוֹאִיל וּתְחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ טָמֵא - טָמֵא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ח. בַּהֶרֶת בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר נִסְמְכָה לָהּ בַּהֶרֶת אַחֶרֶת, רִאשׁוֹנָה אֵינָהּ זוֹקֶקֶת לְטַמֵּא בְּשֶׂעָר לָבָן וּבְפְסִיּוֹן, וְאֵינוֹ מְעַכֶּבֶת אֶת הַפְּרִיחָה. כַּחֲצִי גְּרִיס עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר, וְכַחֲצִי גְּרִיס מִשֶּׁנִּתְגַּיֵּר - טָהוֹר:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַתּוֹלֵשׁ סִימָנֵי טֻמְאָה מִתּוֹךְ נִגְעוֹ, בֵּין שֶׁתָּלַשׁ כֻּלּוֹ, וּבֵין שֶׁתָּלַשׁ מִקְצָתוֹ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא בָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן, וּבֵין מִשֶּׁבָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחָלֹט, וּבֵין מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר, וּבֵין מִתּוֹךְ הַפְּטוּר - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים:

ב. הַקּוֹרֵעַ נֶגַע מִתּוֹךְ הַבֶּגֶד, וְהַקּוֹלֵף נֶגַע מִתּוֹךְ הַבַּיִת - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, ח): "הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמוֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת". אֲבָל נוֹשֵׂא הוּא בְּמוֹט עַל כְּתֵפוֹ, וּבַסִּיב בְּרַגְלוֹ. וְאִם הָלְכוּ - הָלְכוּ:

ג. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, תָּלַשׁ אַחַת וְנִשַּׁר אַחַת - טָהוֹר. הָיָה בוֹ שָׁלֹשׁ, תָּלַשׁ אַחַת וְנִשְׁרוּ שְׁתַּיִם - טָהוֹר, שְׁתַּיִם וְנִשְׁרָה אַחַת - טָמֵא. נִתְמַעֲטָה בַּהֲרָתוֹ מִכַּגְּרִיס, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר. פָּרְחָה בְּכָלּוֹ, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר:

ד. הָיְתָה בוֹ מִחְיָה כַּעֲדָשָׁה, כָּוָה חֲצִיָּהּ וְהָלַךְ חֲצִיָּהּ - טָהוֹר. הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה, כָּוָה מוֹתָר וְהָלַךְ כַּעֲדָשָׁה - טָהוֹר. כָּוָה כַּעֲדָשָׁה וְהָלַךְ מוֹתָר - טָמֵא. נִתְמַעֲטָה מִכַּגְּרִיס - בֵּין

תּוֹסֶפְתָּא

כְּךָ וּבֵין כָּךְ טְהוֹר. פָּרְחָה בְכֻלּוֹ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טְמֵא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשָׂה מוֹתָר זֶה בַּהֶרֶת, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה מוֹתָר זֶה שְׁחִין - טְהוֹרָה, שֶׁאֶפְלּוּ הָיָה כִּסֶּלַע וְנִסְמַךְ לָהּ שְׁחִין - טְהוֹרָה. הִתְחַלְתִּי מֵבִיא לָהֶן רְאָיוֹת, מִפְּנֵי מַה עַד שֶׁלֹּא בָּא אֵצֶל הַכֹּהֵן טָהוֹר? לֹא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא רָאָה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ?! אַף תּוֹךְ הֶסְגֵּרוֹ - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּרְאֶה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: יָפֶה אָמַרְתָּ:

ה. קְצָצָהּ מִתְכַּוֵּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְשֻׁיָּרֶת לוֹ נֶגַע אַחַר וְיִטָּהֵר הֵימֶנּוּ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְשֻׁתְּפֶרֶת בְּכֻלּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל שֶׁקְּצָצָהּ וְנִקְצַץ עִמּוֹ בְּשָׂר חַי, שֶׁאֵין לָזֶה טָהֳרָה עוֹלָמִית, וְעַל שֶׁקְּצָצָהּ וְשִׁיֵּר הֵימֶנָּה כָּל שֶׁהוּא, שֶׁאִם פָּרְחָה בְכֻלּוֹ - שֶׁהוּא טָהוֹר. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁקְּצָצָהּ מִכְּוָן, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין לוֹ טָהֳרָה, עַד שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ נֶגַע אַחֵר וְיִטָּהֵר הֵימֶנָּה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פָּרְחָה בְכֻלּוֹ טָהוֹר:

ו. מְצוֹרָע מֻסְגָּר - יְמוֹל וּפָטוּר מִן הַקֻּרְבָּן. מָחַלְט - יְמוֹל וְחַיָּב בַּקֻּרְבָּן. הָיְתָה בּוֹ בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס, מָל הֵימֶנָּה כַּחֲצִי גְּרִיס, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה כַּסֶּלַע - וְיֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ז. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּבָהּ מְחִיָּה כַּעֲדָשָׁה, פָּרְחָה בְכֻלּוֹ וְהִנִּיחָה הַמְּחִיָּה בִּמְקוֹמָהּ - טְמֵא. חָזְרוּ בוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִים - טְמֵא עַד שֶׁתִּתְמָעֵט בַּהֶרֶת מִכַּגְּרִיס. וְכַמָּה הִיא חֲזָרַת רָאשֵׁי אֲבָרִים? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כַּעֲדָשָׁה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: וְכִי מִשּׁוּם מְחִיָּה הֵן מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אֵין הַמְּחִיָּה מְטַמֵּא בְּרָאשֵׁי אֲבָרִין! אֶלָּא גְּזֵרַת מֶלֶךְ הִיא, אֶפְלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִשּׁוּם רָאשֵׁי אֲבָרִין מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אִם חָזְרָה אֶמְצָעִיתוֹ טָמֵא! וְעוֹד, נֶאֱמַר כָּאן "בְּשָׂר חַי", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "בְּשָׂר הַחַי", מַה בָּשָׂר חַי הָאָמוּר לְהַלָּן כַּעֲדָשָׁה, אַף בָּשָׂר חַי הָאָמוּר כָּאן כַּעֲדָשָׁה:

הַשָּׁלֵם

ח. שֵׂעָר לָבָן הַחוֹזֵר אַחַר פְּרִיחַת הַחוּט מְחִיָּה שֵׂעָר לָבָן וְהַפְּסִיוֹן, אוֹ אַחַר פְּרִיחַת הֶסְגֵּר, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שֵׂעָר לָבָן סִימָן טֻמְאָה וְהַמְּחִיָּה סִימָן טֻמְאָה, מַה מְּחִיָּה חוֹזֶרֶת וּמְטַמֵּא - אַף שֵׂעָר לָבָן חוֹזֵר וּמְטַמֵּא. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם מְחִיָּה חוֹזֶרֶת וּמְטַמְּאָה שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁאֵין מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה?! וְעוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר "בְּשָׂר" - בָּשָׂר חַי הַחוֹזֵר טָמֵא, וְאֵין שֵׂעָר לָבָן טָמֵא:

ט. פָּרְחָה בְכֻלּוֹ אֲבָל לֹא בָּרֹאשׁ וּבַזָּקָן, שְׁחִין וּמְכָוָה קֶדַח מוֹרְדִין, חָזַר הָרֹאשׁ וְזָקָן וְנִקְרְחוּ, הַשְּׁחִין וּמְכָוָה וְקֶדַח וְנַעֲשָׂה צָרַבְתָּ וְכוּ' - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

י. שְׁתֵּי בָהָרוֹת, אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, פָּרְחָה מִזּוֹ לָזוֹ, וּמֵהֶן לְעוֹר הַבָּשָׂר - טָהוֹר. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אִם מִתְּחִלָּה פָּרְחָה טְמֵאָה לְטָהוֹרָה - טָהוֹר. מִטָּהוֹרָה לְטְמֵאָה - טָמֵא. הַבָּא בְּכֻלּוֹ לָבָן וּבוֹ מְחִיָּה עֲגֻלָּה אוֹ אֲרֻכָּה - הֲרֵי זֶה יִסָּגֵיר. חָזְרוּ בוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִין - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, פָּרְחָה בִּמְקֻצָתוֹ - טָמֵא. פָּרְחָה בְכֻלּוֹ וּבִמְחִיָּה - טָהוֹר:

יא. שְׁתֵּי בָהָרוֹת, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהֶסְגֵּיר, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת לְהֶסְגֵּיר, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהֶסְגֵּיר וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה - טָהוֹר. שְׁנֵי בָהָרוֹת, אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת לְהֶסְגֵּיר, וְאַחַת מְסֻגֶּרֶת אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה - טָמֵא:

יב. הַשְּׁחִין וְהַמְּכָוָה - שְׁנֵיהֶן סִימָן אֶחָד וּשְׁנֵיהֶן טְמֵאָה אַחַת. לְמָה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה כַּחֲצִי גְּרִיס מִן הַשְּׁחִין, נַעֲשָׂה מְכָוָה - בִּטְּלָה מְכָוָה אֶת הַשְּׁחִין. וְכַחֲצִי גְּרִיס מִן הַמְּכָוָה - אֵין מִצְטָרְפִים זֶה עִם זֶה. שְׁחִין נַעֲשָׂה מְכָוָה - בִּטְּלָה מְכָוָה אֶת הַשְּׁחִין. וּמְכָוָה שֶׁנַּעֲשֵׂית שְׁחִין - בִּטֵּל שְׁחִין אֶת הַמְּכָוָה. הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ וְאֵין יָדוּעַ

תּוֹסֶפְתָּא

אִם שְׁחִין וְאִם מִכְוָה - טָהוֹר. ׳הַשְׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַנְּתָקִין׳. ׳הַשְׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת׳. ׳הַשְׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְעוֹר הַבָּשָׂר׳ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. הִסְגִּירוֹ בִּשְׁחִין אוֹ בְּמִכְוָה, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה עוֹר הַבָּשָׂר בְּעוֹר הַבָּשָׂר, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה שְׁחִין וּמִכְוָה - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֵׂעָר צָהֹב הָאָרֹךְ - טָהוֹר, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא מַצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן. וְאֵיזוֹ שִׁיעוּרוֹ? רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַטָּמֵא בְּשֵׂעָר לָבָן - טָהוֹר בְּשֵׂעָר צָהֹב. וְהַטָּהוֹר בְּשֵׂעָר לָבָן - טָמֵא בְּשֵׂעָר צָהֹב. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת: מְכֻנָּסוֹת וּמְפֻזָּרוֹת, מְבֻצָּרוֹת וְשֶׁאֵינָן מְבֻצָּרוֹת. אֲבָל מְשֻׁיָּרֶת - אֵינָהּ מַצֶּלֶת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה מְבֻצֶּרֶת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אַחַת צוֹמַחַת וְאַחַת מְשֻׁיָּרֶת - הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת מְכֻנָּסוֹת וּמְפֻזָּרוֹת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - אַחַת צְהֻבָּה וְאַחַת מְשֻׁיָּרֶת. נוֹלַד זוֹג לַצְּהֻבָּה - טָמֵא, לַצּוֹמַחַת אוֹ לַמְּשֻׁיָּרֶת - טָהוֹר, וְאִם מְגַלַּחַ אֶת הַנֶּתֶק, אֲפִלּוּ נָזִיר - תִּגַּלְחֻתּוֹ בְּכָל אָדָם, וְתִגַּלְחֻתּוֹ בְּכָל דָּבָר. הִסְגִּירוֹ וְלֹא גִלְּחוֹ - הֲרֵי זֶה מְסֻגָּר:

ב. נֶתֶק וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנּוּ, שְׁנֵי נְתָקִין וְחוּט יוֹצֵא מִזֶּה לָזֶה, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - זוֹקְקִין לִיטַמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק, וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בַּצְּמוּחַ, אֲבָל בִּמְשֻׁיָּר - אֵינוֹ מַצִּיל עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בַּמְּשֻׁיָּר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס, כָּךְ אֵין זוֹקְקִין לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בַּצְּמוּחַ, עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס:

ג. נֶתֶק בְּתוֹךְ נֶתֶק - מְסַגִּיר אֶת הַפְּנִימִי וּפוֹטֵר אֶת הַחִיצוֹן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן נְקוֹסָא אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל נֶתֶק שֶׁהֶחְלִיט בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק וּבִפְסִיוֹן וְהָלְכוּ לָהֶן - אֵינוֹ עָלוּל לְשַׁמֵּשׁ טֻמְאָה עוֹלָמִית. נֶתֶק כִּגְרִיס

הַשָּׁלֵם

בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יְסֻגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתְנִין לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי, עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר אַחַר הַפְּטוּר. נוֹלַד בּוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, אוֹ שֶׁכִּנַּס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ:

ד. נֶתֶק כִּגְרִיס בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר אוֹ שֶׁכִּנַּס שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ:

ה. נֶתֶק כִּגְרִיס, בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, כִּנַּס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר נֶתֶק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נֶתֶק כִּגְרִיס, בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יְסֻגִּיר. נֶתֶק רֹאשׁוֹ אוֹ זְקָנוֹ כֻּלּוֹ, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחְלֵט בֵּין מִתּוֹךְ הַהֶסְגֵּר - טָהוֹר מִשּׁוּם פְּרִיחָה, וְאַחַר הַפְּטוּר - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יְסֻגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתְנִין לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר. אַחַר הַפְּטוּר נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלַד בּוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין בְּאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁטָּהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַבָּא אַחַר כָּךְ. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק - יְסֻגִּיר. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין מִן הָאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק:

תּוֹסֶפְתָּא

ו. הַבָּא אַחַר הַנָּתָק, הַבָּא כֻּלּוֹ נָתָק - יַסְגִּיר, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר וְנָתַק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת אוֹ מְשָׂרוֹת, אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בְּזָקָן, וְכֵן שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צְהֻבּוֹת אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בְּזָקָן - אֵין מִצְטָרְפוֹת:

ז. הַקָּרַחַת וְהַגַּבַּחַת - שְׁתֵּיהֶן סִימָן אַחַת, וּשְׁתֵּיהֶן טְמֵאָה אַחַת. וְלָמָּה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מִצְטָרְפוֹת זוֹ עִם זוֹ. וְאֵי זוֹ הִיא קָרַחַת, וְאֵי זוֹ הִיא גַּבַּחַת? מִן הַקָּדְקוֹד וְשׁוֹפֵעַ לַאֲחוֹרָיו - זוֹ הִיא קָרַחַת. מִן הַקָּדְקוֹד וְשׁוֹפֵעַ לְפָנָיו - זוֹ הִיא גַּבַּחַת. הַתְּלִישׁוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ וְזָקָן - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר בָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ח. זָקָן הָאִשָּׁה וְזָקָן הַסָּרִיס שֶׁלֹּא הֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִשֶּׁהֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כִּזָּקָן לְכָל דָּבָר:

ט. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: הָרֹאשׁ מְטַמֵּא בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי נְגָעִים, עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר - טָמֵא מְשׁוּם עוֹר הַבָּשָׂר. הֶעֱלָה שֵׂעָר וְנָתַק - טָמֵא מְשׁוּם נְתָקִין. נִקְרַח - טָמֵא מְשׁוּם קָרַחַת. נַעֲשָׂה שָׁחִין - טָמֵא מִשּׁוּם שְׁחִין. נַעֲשָׂה מַכְוֶה - טָמֵא מְשׁוּם מַכְוֶה. הַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת, וְהַנְּתָקִין, הַשְּׁחִין, וְהַמַּכְוֶה, וְעוֹר הַבָּשָׂר - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְאֵיזֶהוּ רֹאשׁ וְאֵיזֶה זָקָן? מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא רֹאשׁ. מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַטָּה - זֶה הוּא זָקָן. מִלְּפָנָיו מוֹתֵחַ אֶת הַחוּט מֵאֹזֶן לְאֹזֶן, כָּל שֶׁמִּן הַחוּט וּלְמַעְלָה - הוּא הָרֹאשׁ, מִן הַחוּט לְמַטָּה - זֶה הוּא הַזָּקָן. מֵאֲחָרָיו - מִפִּיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא הָרֹאשׁ. מִפִּיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִלְּפָנָיו, מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא זָקָן. מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל אֶת הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. אֵלּוּ סִימְנֵי הָרֹאשׁ לִיטַמֵּא בַּנְּתָקִין, וּבַקָּרַחַת וּבַגַּבַּחַת מִשּׁוּם "תַּעַר לֹא יַעֲבֹר רֹאשׁוֹ",

הַשָּׁלֵם

אֲבָל עַל הַזָּקָן - אֵין חַיָּב אֶלָּא עַל שִׁבֹּלֶת שֶׁל זָקָן בִּלְבַד:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַלְּבָדִין וְהָעוֹרוֹת וְהָאֹהָלִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. צֶמֶר הַגְּמַלִּים צֶמֶר הָרְחָלִים שֶׁטָּרְפָן זֶה בְּזֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וּסְפֵק נְגָעִים לְהָקֵל, מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה - טָהוֹר:

ב. כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. הַשְּׁתִי וְהָעֵרֶב וְהָעוֹרוֹת - כֵּיוֹצֵא בָּהֶן. וְכָל הַבָּתִּים בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְכָל הָעוֹרוֹת וְהַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בָּהֶם שָׁלֹשׁ מִדּוֹת מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְכָל הַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. וְהָעוֹרוֹת, צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בִּידֵי אָדָם - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים:

ג. בֶּגֶד שֶׁשְּׁתָיוֹ צְבוּעַ וְעֵרְבוֹ לָבָן, עֵרְבוֹ צְבוּעַ וְשְׁתָיוֹ לָבָן - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֵרֶב. וּבִכְרִים וּבִכְסָתוֹת - אַחַר הַשְּׁתִי. וְזֶה וְזֶה - הוֹלְכִין אַחַר הַנִּרְאִין: בֶּגֶד שֶׁשְּׁתָיוֹ סְרִיקוֹן וְעֵרְבוֹ צֶמֶר. עֵרְבוֹ סְרִיקוֹן וְשְׁתָיוֹ צֶמֶר - אֵין מְטַמְּאִין:

ד. הִסְגִּירוֹ בְּכַחֲצִי גְרִיס יְרַקְרַק, וְכַחֲצִי גְרִיס אֲדַמְדַּם, וּלְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכִגְרִיס יְרַקְרַק, אוֹ כִּגְרִיס אֲדַמְדַּם, הִסְגִּירוֹ כִּגְרִיס יְרַקְרַק אוֹ כַּגְרִיס אֲדַמְדַּם, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכַחֲצִי גְרִיס יְרַקְרַק וְכַחֲצִי גְרִיס אֲדַמְדַּם - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה. הִסְגִּירוֹ בְּכִגְרִיס

תּוֹסֶפְתָּא

יְרַקְרַק, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע אֲדַמְדָּם, אוֹ שֶׁהִסְגִּירוֹ כְּגְרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע יְרַקְרַק - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ה. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶגַע - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ בִּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת אוֹ שֶׁכָּנַס בְּסוֹף שָׁבוּעַ אֶחָד וּפָשָׂה בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. נֶגַע כַּגְּרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ פָּשָׂה בְּכֻלּוֹ - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. הָכְהָה בַּתְּחִלָּה לְמַרְאֶה שֵׁנִי, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין זָקוּק לוֹ. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן לְמַרְאֶה שֵׁנִי - יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר. סוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, לְמַרְאֶה שֵׁנִי - קוֹרְעוֹ וְצָרִיךְ מַטְלִית. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ מַטְלִית. לְמַרְאֶה הַשְּׁלִישִׁי - טָהוֹר. הָעוֹמֵד וְהַכֵּהֶה, לְמַרְאֶה שֵׁנִי בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי הָלַךְ לוֹ - מְכַבְּסוֹ וְהוּא טָהוֹר. חָזַר לְבֵיתוֹ - טָהוֹר. חָזַר לַנֶּגַע, בֵּין לְמַרְאָיו בֵּין לְשֵׁאֵין מַרְאָיו - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ו. הַטּוֹלֶה מִן הַטָּהוֹר בַּמִּסְגָּר וְנִרְאֶה נֶגַע בַּבֶּגֶד - מַצִּיל אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאֶה בַּמַּטְלִית - שׂוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד, וְהַמַּטְלִית תְּשַׁמֵּשׁ עַצְמָהּ בְּסִימָנִין. פָּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וָזֶה יִשָּׂרֵף:

ז. הַטּוֹלֶה מִן הַמִּסְגָּר בַּטָּהוֹר וְנִרְאֶה נֶגַע בַּבֶּגֶד - שׂוֹרֵף אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאֶה בַּמַּטְלִית - בֶּגֶד הָרִאשׁוֹן יִשָּׂרֵף, וְהַמַּטְלִית - תְּשַׁמֵּשׁ אֶת עַצְמָהּ בְּסִימָנִין, וּטְעוּנִין שְׂרֵפָה בְּאַחֲרוֹנָה. פָּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וָזֶה יִשָּׂרְפוּ:

ח. שְׁנֵי בְגָדִים הַמִּסְגָּרִין שֶׁנִּטְּלוּ מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, וְנִרְאֶה נֶגַע בְּאֶחָד מֵהֶן - הוּא וּמַטְלִיתוֹ - יִשָּׂרֵף. נִרְאֶה בְּאֶחָד מִן הַמַּטְלִית - כֻּלָּן יִשָּׂרְפוּ:

ט. קִיטֵי שֵׁישׁ בָּהּ פִּסְפָּסִין צְבוּעִין וּלְבָנִים - פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין מְטַמְּאִין בְּנֶגָעִים, עַד שֶׁיְּהֵא בְּאֶחָד מִן הַלֹּבֶן שֵׁלֶשׁ שֵׁלֶשׁ עַל שֵׁלֶשׁ. הַלֵּיצָן

הַשָּׁלֵם

שֶׁבַּפִּקְעַת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה:

י. שְׁנֵי דַּפֵּי חָלוּק - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֵן עַל גַּבֵּי קֵירוֹס, אֲבָל פְּצָעָן תִּפְרָן וַעֲשָׂאָן אֶחָד - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְהַמַּסֶּכֶת הַפְּרוּסָה - הֲרֵי זֶה מִצְטָרֶפֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מְקֻפֶּלֶת וּמְנֻחַת, אוֹ שֶׁהָיְתָה רְצוּפָה כְּכָרִים וּכְסָתוֹת - מִצְטָרֶפֶת, וְאִם לָאו אֵין מִצְטָרֶפֶת: שְׁתִי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לֶאֱרֹג - חִבּוּר. גָּמַר מִלֶּאֱרֹג - אֵין טָמֵא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא עָתִיד לִפְצֹעַ:

יא. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ נֶגַע וַעֲשָׂאוֹ שְׁתִי, שְׁתִי וַעֲשָׂאוֹ בֶּגֶד - יֵרָאֶה מִתְּחִלָּה. נִרְאֶה נֶגַע בַּנִּימִין - הַסָּדִין טָהוֹר. פָּשָׂה מִנִּימָה לְנִימָה, מִנִּימָה לְסָדִין - הַנִּימִין טְמֵאָה וְהַסָּדִין טָהוֹר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד - שׂוֹרֵף אֶת הַנִּימִין עִמּוֹ:

יב. חֹמֶר בְּטָמְאַת מֵת מִטָּמְאַת נְגָעִים, שֶׁהַכֹּל מְטַמֵּא בְּמֵת, וְאֵין הַכֹּל מְטַמֵּא בַּנְּגָעִים, חִבּוּרָן לְטָמְאַת מֵת, וְאֵין חִבּוּרָן לְטָמְאַת נְגָעִים: חֹמֶר בַּנְּגָעִים, שֶׁהַנְּגָעִים נוֹהֲגִים בְּעֵצִים וּבָאֲבָנִים וּבֶעָפָר וּבַשְּׂתִי וּבָעֵרֶב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטָמְאַת הַמֵּת:

יג. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁוֹ אֶחָד, וּבְסוֹף הַשָּׁבוּעַ נִרְאֶה בְּרֹאשׁ הַשֵּׁנִי - טָמֵא מֹשׁוּם פְּסִיּוֹן, וּבְעוּרוֹת - פּוֹשֶׂה מִצַּד זֶה לְצַד זֶה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֵמֶת וְתַרְמֶל שֶׁנִּרְאֶה בָּהֶן נֶגַע - מוֹשִׁיבָן כִּדְרָכָן וְרוֹאֶה אֶת נִגְעָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַבַּרְזִלְּיִים, וְהַבַּרְדְּסִין, וְהַפִּימְלַאוּשׁ, וְהַחֲמוּלוֹת, וְהַלְּבָדִין, וְהַסָּגוֹסִין, וְהַכָּרִים, וְהַכְּסָתוֹת - אֵין מְטַמֵּא בִּנְגָעִים עַד שֶׁיֵּרָאוּ בָּאָרוּג וּבַמּוֹכִין: בֶּגֶד הַמִּסְגָּר שֶׁצָּבָעוֹ, אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לַנָּכְרִי - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא כְּהִסְגִּירוֹ: בֶּגֶד הַמִּסְגָּר שֶׁקִּצְּצוֹ, עָשָׂאוֹ מַטְלִית שֶׁהֵן פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְהָיָה בָּהֶן אַחַת שֵׁישׁ בָּהּ שָׁלֹשׁ

תּוֹסֶפְתָּא

עַל שָׁלֹשׁ, וְנִרְאָה נֶגַע בְּזוֹ שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ - הִיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּם יִשְׂרְפוּ:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שִׁישִּׁי

א. בַּיִת הַמְנֻגָּע - לֹא הָיָה וְלֹא עָתִיד לִהְיוֹת. לְמָה נִכְתַּב? אֶלָּא דְּרֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בְּתִחּוּם עַזָּה, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ ׳חוֹרְבָתָא סַגִּירְתָּא׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בַּגָּלִיל וְהָיוּ מְצַיְּנִין אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים אֲבָנִים מְנֻגָּעוֹת הָיָה בּוֹ, וּירוּשָׁלַיִם אֵינָהּ מְטַמְּאָה בַּנְּגָעִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּלְבַד:

ב. וְאֵינָהּ מְבִיאָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, וְאֵין מוֹדְדִין מִמֶּנָּה לְחָלָל, וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית עִיר הַנִּדַּחַת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵין נַעֲשֶׂה בָּהּ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא, כ): ״וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ״ - פְּרָט לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. אֵין מַלִּינִין בָּהּ אֶת הַמֵּת, וְאֵין צוֹבְרִין בְּתוֹכָהּ עֲצָמוֹת אָדָם, וְאֵין מַשְׁכִּירִין בְּתוֹכָהּ בָּתִּים, וְאֵין נוֹתְנִין בְּתוֹכָהּ מָקוֹם לְגֶר תּוֹשָׁב, וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ קְבָרוֹת חוּץ מִקִּבְרֵי בֵּית דָּוִד וְקֶבֶר חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה, שֶׁהָיוּ שָׁם מִימוֹת הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ אֲשַׁפּוֹת, וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים, חוּץ מִגִּנַּת וָרְדִים שֶׁהָיָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ כִּבְשׁוֹנוֹת, וְאֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנָּה זִיזִין וּגְזוּטְרָאוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

ג. בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הָאִשָּׁה וּבֵית הַשְּׁתָפִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית הָעֶגֶל וּבֵית הָעֲשׂוּי כְּשׁוֹבָךְ, דִּיגוֹן, טְרִיגִין, וּפַנְטִיגִין - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בַּיִת שֶׁהוּא בָנוּי עַל אַרְבַּע קוֹרוֹת - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים - מְטַמְּאִים בַּנְּגָעִים. בַּיִת שֶׁהוּא בָנוּי מִלְמַטָּה סֶלַע וּלְמַעְלָה בִּנְיָן, מִלְמַטָּה אֲבָנִים וּמִלְמַעְלָה לְבֵנִים - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית שְׁבָיִם - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בַּיִת מִצִּדּוֹ אֶחָד עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל, צִדּוֹ אֶחָד בָּאָרֶץ וְצִדּוֹ אַחַת בְּחוּצָה לָאָרֶץ - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. הַבַּיִת שֶׁבַּסְּפִינָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים:

ד. עֲצִים כְּדֵי לְתֵּן תַּחַת הַשָּׁקוֹף, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סַנְדָּל לָאֲחוֹרֵי הַשָּׁקוֹף. עָפָר - כְּדֵי לְתֵּן בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵרוֹ, וּבֵין אֶבֶן לַחֲבֵרְתָּהּ. וְכַמָּה הוּא שִׁעוּר אֲבָנִים? מַשּׁוֹי שְׁנַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר:

ה. הַיָּצִיעַ, וְהָאֲבוּס, וְהַמַּגְרָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים, וְאֵין מַצְטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכוֹ. וּכְשֶׁהוּא נוֹתֵץ אֶת הַבַּיִת - אֵין נְתִיצִין עִמּוֹ. הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים וְהֶעָפָר - מְטַמְּאִין וּמִצְטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְהַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָן, וּכְשֶׁהֵן נוֹתְצִין אֶת הַבַּיִת - נוֹתְצִין עִמּוֹ:

ו. כֵּיצַד רְאִיַּת הַנֶּגַע? בָּא אֵצֶל כֹּהֵן, וְאָמַר: ״כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת״. סָפֵק יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁנֵי גְרִיסִין, סָפֵק אֵין בּוֹ, סָפֵק יְרָקְרָק שֶׁבִּיְרָקִין וַאֲדַמְדַּם שֶׁבְּאֲדָמִים, סָפֵק אֵינוֹ - טָהוֹר, וְאוֹמֵר לוֹ הַכֹּהֵן: ״בְּנִי! צֵא״. הָיָה בָּא אֵצֶל כֹּהֵן וְאָמַר לוֹ: ״בְּנִי! צֵא״, וּפִשְׁפֵּשׁ בְּעַצְמְךָ וְחוֹזֵר בְּךָ, שֶׁאֵין הַנְּגָעִים בָּאִין אֶלָּא עַל לָשׁוֹן הָרַע, וְאֵין הַמָּקוֹם דָּן אֶלָּא בְּהַתְרָאָה. חָזַר בּוֹ - טָעוּן חֲלִיצָה, וְאִם לָאו - טָעוּן נְתִיצָה. וְאַחַר כְּךָ בָּאִין עַל בִּגְדָיו. חָזַר בּוֹ - טָעוּן קְרִיעָה, וְאִם לֹא - טָעוּן שְׂרֵפָה. אַחַר כָּךְ בָּאִין עַל גּוּפוֹ. חָזַר בּוֹ נִטְהַר, וְאִם לָאו (וַיִּקְרָא יג, מו): ״בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ״. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל גַּסּוּת הָרוּחַ נְגָעִין בָּאִין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּעֻזִּיָּהוּ:

ז. עָפָר שֶׁבֵּין אֶבֶן לַחֲבֵרְתָּהּ וְנִרְאָה לְתוֹךְ הַבַּיִת - הָיָה קוֹלֵף עִמּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מְקַרְקֵעַ הַבַּיִת. הָיָה נוֹטֵל אֶת הָעָפָר שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, מא): ״וְאֶת הַבַּיִת יַקְצֵעַ מִבַּיִת סָבִיב״. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: הִכָּהוּ בַּשֵּׁנִי וְהוֹלֵךְ לוֹ, קוֹלְפוֹ וְטָעוּן צְפוֹרִין. בַּיִת שֶׁנִּרְאָה נֶגַע בְּמִזְרָחוֹ וַחֲצָצוֹ, וְחָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כְּבַיִת

אֶחָד. חֲצָצוֹ וְנִרְאָה בְּמִזְרָחוֹ, חָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כִּשְׁנֵי בָתִּים. נִרְאָה נֶגַע בֵּין נֶסֶר לַכֹּתֶל, וּבֵין יְרִיעָה לַקּוֹרוֹת - אֵין נִזְקָק לוֹ. סִלְקוֹ - הֲרֵי הוּא כְּקֶמֶט שֶׁנִּפְשַׁט, וּכְבֵית סְתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה:

ח. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה מִבַּנְתִּיצָה, וּבַנְתִּיצָה מִבַּחֲלִיצָה. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה, אֶבֶן שֶׁבְּזָוִית, בִּזְמַן שֶׁהוּא חוֹלֵץ - חוֹלֵץ אֶת כֻּלָּהּ, בִּזְמַן שֶׁהוּא נוֹתֵן - נוֹתֵן שֶׁלּוֹ וּמַנִּיחַ אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ. חֹמֶר בַּנְתִּיצָה, נוֹתֵן אֶת הָאֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע וְאֶת שֶׁאֵין בָּהֶן נֶגַע, וּבַחֲלִיצָה אֵינוֹ חוֹלֵץ אֶלָּא אֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וְאֵין מְטַמְּאִין בְּאֹהֶל מְסָמָא, וּמִשְׁתַּלְּחוֹת חוּץ לְכָל עִיר לְמָקוֹם טָמֵא, וְאַף עַל פִּי שֶׁפּוֹנָה מִשָּׁם אֲבָנִים - מְקוֹמָן טָמֵא: בֵּית הַמַּסְגֵּר שֶׁנִּשְׁרוּ מִמֶּנּוּ אֲבָנִים - טְהוֹרוֹת. שְׁנֵי בָתִּים מְסֻגָּרִין, שֶׁנִּטַּל אֶבֶן מִזֶּה וּבָנָהּ בָּזֶה, וְנִרְאָה נֶגַע בְּאַחַת מֵהֶן - הִיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲבָנִים כַּמַּטְלִית:

דברי הימים א פרק כג

א וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבֵע יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת־שְׁלֹמֹה בְנוֹ
עַל־יִשְׂרָאֵל: **ב** וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם: **ג** וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָמָעְלָה וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגֻלְגְּלֹתָם לִגְבָרִים
שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה אָלֶף: **ד** מֵאֵלֶּה לְנַצֵּחַ עַל־
מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף
וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים: **ה** וְאַרְבַּעַת
אֲלָפִים שֹׁעֲרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה
בַּכֵּלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְהַלֵּל: {ס} **ו** וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד
מַחְלְקוֹת {ס} לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי:
{ס} **ז** לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי: {ס} **ח** בְּנֵי לַעְדָּן
הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה: {ס} **ט** בְּנֵי
שִׁמְעִי שְׁלֹמִית וַחֲזִיאֵל וְהָרָן שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה
רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן: {ס} **י** וּבְנֵי שִׁמְעִי יַחַת זִינָא
וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה בְּנֵי־שִׁמְעִי אַרְבָּעָה: **יא** וַיְהִי־
יַחַת הָרֹאשׁ וְזִיזָה הַשֵּׁנִי וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה לֹא־הִרְבּוּ
בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית אָב לִפְקֻדָּה אֶחָת: {ס} **יב** בְּנֵי
קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל אַרְבָּעָה:
{ס} **יג** בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֶל אַהֲרֹן
לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא־וּבָנָיו עַד־עוֹלָם
לְהַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד־
עוֹלָם: **יד** וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל־
שֵׁבֶט הַלֵּוִי: {ס} **טו** בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשֹׁום
וֶאֱלִיעֶזֶר: **טז** בְּנֵי גֵרְשֹׁום שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ: **יז** וַיִּהְיוּ
בְנֵי־אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה הָרֹאשׁ וְלֹא־הָיָה לֶאֱלִיעֶזֶר
בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמָעְלָה:
{ס} **יח** בְּנֵי יִצְהָר שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ: **יט** בְּנֵי חֶבְרוֹן
יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי
וְיַקְמְעָם הָרְבִיעִי: **כ** בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ
וְיִשִּׁיָּה הַשֵּׁנִי: **כא** בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי
מַחְלִי אֶלְעָזָר וְקִישׁ: **כב** וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ
בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי־קִישׁ
אֲחֵיהֶם: **כג** בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת
שְׁלוֹשָׁה: {ס} **כד** אֵלֶּה בְּנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם
רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
לְגֻלְגְּלֹתָם עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה: **כה** כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ
יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלַם עַד־
לְעוֹלָם: **כו** וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת אֶת־הַמִּשְׁכָּן
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ: **כז** כִּי בְדִבְרֵי דָוִיד
הָאַחֲרוֹנִים הֵמָּה מִסְפַּר בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וּלְמָעְלָה: **כח** כִּי מַעֲמָדָם לְיַד־בְּנֵי אַהֲרֹן לַעֲבֹדַת
בֵּית יְהוָה עַל־הַחֲצֵרוֹת וְעַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־טָהֳרַת
לְכָל־קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית
הָאֱלֹהִים: **כט** וּלְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּלְסֹלֶת לְמִנְחָה
וְלִרְקִיקֵי הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבֶּכֶת וּלְכָל־
מְשׂוּרָה וּמִדָּה: **ל** וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת
וּלְהַלֵּל לַיהוָה וְכֵן לָעָרֶב: **לא** וּלְכֹל הַעֲלוֹת עֹלוֹת
לַיהוָה לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדִים בְּמִסְפָּר
כְּמִשְׁפָּט עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה: **לב** וְשָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־מוֹעֵד וְאֵת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ
וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה:
{פ}

דברי הימים א פרק כד

א וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב
וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: **ב** וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא
לִפְנֵי אֲבִיהֶם וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר

וְאִיתָמָר: **ג** וַיֶּחְלְקֵם דָּוִיד וְצָדוֹק מִן־בְּנֵי אֶלְעָזָר
וַאֲחִימֶלֶךְ מִן־בְּנֵי אִיתָמָר לִפְקֻדָּתָם
בַּעֲבָדָתָם: **ד** וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי־אֶלְעָזָר רַבִּים לְרָאשֵׁי
הַגְּבָרִים מִן־בְּנֵי אִיתָמָר וַיַּחְלְקוּם לִבְנֵי אֶלְעָזָר
רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת שִׁשָּׁה עָשָׂר וְלִבְנֵי אִיתָמָר
לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמוֹנָה: **ה** וַיַּחְלְקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה
עִם־אֵלֶּה כִּי־הָיוּ שָׂרֵי־קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי
אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי אִיתָמָר: {ס} **ו** וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָהוּ בֶן־
נְתַנְאֵל הַסּוֹפֵר מִן־הַלֵּוִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים
וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אָחֻז לְאֶלְעָזָר
וְאָחֻז | אָחֻז לְאִיתָמָר: {פ}
ז וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לִיהוֹיָרִיב {ס} לִידַעְיָה
הַשֵּׁנִי: {ס} **ח** לְחָרִם {ר}
הַשְּׁלִישִׁי {ס} לִשְׂעֹרִים הָרְבִיעִי: {ס} **ט** לְמַלְכִּיָּה
{ר}
הַחֲמִישִׁי {ס} לְמִיָּמִן הַשִּׁשִּׁי: {ס} **י** לְהַקּוֹץ {ר}
הַשְּׁבִעִי {ס} לַאֲבִיָּה הַשְּׁמִינִי: {ס} **יא** לִישׁוּעַ {ר}
הַתְּשִׁעִי {ס} לִשְׁכַנְיָהוּ הָעֲשִׂרִי: {ס} **יב** לְאֶלְיָשִׁיב
{ר}
עַשְׁתֵּי עָשָׂר {ס} לְיָקִים שְׁנֵים עָשָׂר:
{ס} **יג** לְחֻפָּה {ר}
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר {ס} לְיֵשֵׁבְאָב אַרְבָּעָה עָשָׂר:
{ס} **יד** לְבִלְגָּה {ר}
חֲמִשָּׁה עָשָׂר {ס} לְאִמֵּר שִׁשָּׁה עָשָׂר:
{ס} **טו** לְחֵזִיר שְׁבָעָה {ר}
עָשָׂר {ס} לְהַפִּצֵּץ שְׁמוֹנָה עָשָׂר: {ס} **טז** לְפְתַחְיָה
תִּשְׁעָה {ר}
עָשָׂר {ס} לִיחֶזְקֵאל הָעֶשְׂרִים: {ס} **יז** לְיָכִין אֶחָד
{ר}
וְעֶשְׂרִים {ס} לְגָמוּל שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים:
{ס} **יח** לִדְלָיָהוּ שְׁלֹשָׁה {ר}
וְעֶשְׂרִים {ס} לְמַעַזְיָהוּ אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים: {פ}
יט אֵלֶּה פְּקֻדָּתָם לַעֲבֻדָּתָם לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה
כְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}
כ וְלִבְנֵי לֵוִי הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם שׁוּבָאֵל לִבְנֵי
שׁוּבָאֵל יֶחְדְּיָהוּ: {ס} **כא** לְרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ
הָרֹאשׁ יִשִּׁיָּה: {ס} **כב** לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי
שְׁלֹמוֹת יָחַת: {ס} **כג** וּבְנֵי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי
יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי יְקַמְעָם הָרְבִיעִי: {ס} **כד** בְּנֵי
עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמִיר: **כה** אֲחִי
מִיכָה יִשִּׁיָּה {ס} לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זְכַרְיָהוּ: {ס} **כו** בְּנֵי
מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי {ס} בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ:
{ס} **כז** בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר
וְעִבְרִי: {ס} **כח** לְמַחְלִי אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיָה לוֹ בָּנִים:
{ס} **כט** לְקִישׁ בְּנֵי־קִישׁ יְרַחְמְאֵל: {ס} **ל** וּבְנֵי
מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי הַלְוִיִּם לְבֵית
אֲבֹתֵיהֶם: **לא** וַיַּפִּילוּ גַם־הֵם גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת |
אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָוִיד הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק
וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת
הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטָן: {ס}

דברי הימים א פרק כה

א וַיַּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה לִבְנֵי אָסָף
וְהֵימָן וִידוּתוּן הנביאים הַנִּבְּאִים בְּכִנֹּרוֹת
בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם וַיִּהְיוּ מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכָה
לַעֲבֻדָּתָם: **ב** לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה
וַאֲשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא עַל־יְדֵי
הַמֶּלֶךְ: **ג** לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי

וְיִשַׁעְיָהוּ חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם
יְדוּתוּן בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא עַל־הַדּוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה:
{ס} **ד** לְהֵימָן בְּנֵי הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל
שְׁבוּאֵל וְיִרִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי
וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי הוֹתִיר
מַחֲזִיאֹת: **ה** כָּל־אֵלֶּה בָּנִים לְהֵימָן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ
בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהֵימָן
בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ: **ו** כָּל־אֵלֶּה עַל־
יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים
וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף
וִידוּתוּן וְהֵימָן: **ז** וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם
מְלֻמְּדֵי־שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים
וּשְׁמוֹנָה: **ח** וַיַּפִּילוּ גּוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת כַּקָּטֹן
כַּגָּדוֹל מֵבִין עִם־תַּלְמִיד: {פ}
ט וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף {ס} גְּדַלְיָהוּ
הַשֵּׁנִי הוּא־וְאֶחָיו {ר}
וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **י** הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו
שְׁנֵים {ר}
עָשָׂר: {ס} **יא** הָרְבִיעִי לְיִצְרִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
עָשָׂר: {ס} **יב** הַחֲמִישִׁי {ר}
נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **יג** הַשִּׁשִּׁי
בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים {ר}
עָשָׂר: {ס} **יד** הַשְּׁבִעִי יְשַׂרְאֵלָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
עָשָׂר: {ס} **טו** הַשְּׁמִינִי {ר}
יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **טז** הַתְּשִׁיעִי
מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו {ר}
שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **יז** הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאֶחָיו
שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **יח** עַשְׁתֵּי־ {ר}
עָשָׂר עֲזַרְאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
{ס} **יט** הַשְּׁנֵים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָהוּ {ר}
בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **כ** לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר
שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים {ר}
עָשָׂר: {ס} **כא** לִאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו
וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **כב** לַחֲמִשָּׁה {ר}
עָשָׂר לְיֶרֱמוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
{ס} **כג** לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו {ר}
וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **כד** לְשִׁבְעָה עָשָׂר
לְיָשְׁבְּקָשָׁה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים {ר}
עָשָׂר: {ס} **כה** לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאֶחָיו
שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **כו** לְתִשְׁעָה {ר}
עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
{ס} **כז** לְעֶשְׂרִים לֶאֱלִיָּתָה בָּנָיו {ר}
וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **כח** לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לְהוֹתִיר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים {ר}
עָשָׂר: {ס} **כט** לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי בָּנָיו
וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **ל** לִשְׁלֹשָׁה {ר}
וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
{ס} **לא** לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים {ר}
לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: {פ}

דברי הימים א פרק כו

א לַמַּחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־
קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף: **ב** וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ
הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל
הָרְבִיעִי: **ג** עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי
אֶלְיְהוֹעֵינַי הַשְּׁבִיעִי: **ד** וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה
הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי
וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי: **ה** עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר
הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְּתַי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים:
{ס} **ו** וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ נוֹלַד בָּנִים הַמֹּשְׁלִים לְבֵית

אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה: **ז** בְּנֵי שְׁמַעְיָה שְׁתְנִי
וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד אֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֱלִיהוּ
וּסְמַכְיָהוּ: **ח** כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי | עֵבֶד אֱדֹם הֵמָּה
וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ־חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים
וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם: **ט** וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים וְאַחִים
בְּנֵי־חַיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר: {ס} **י** וּלְחֹסָה מִן־בְּנֵי־
מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה בְכוֹר
וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ: **יא** חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי
טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִשִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִעִי כָּל־בָּנִים וְאַחִים
לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר: **יב** לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת
הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת
אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה: **יג** וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת
כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר: {פ}
יד וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ וּזְכַרְיָהוּ בְנוֹ
יוֹעֵץ | בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא גוֹרָלוֹ
צָפוֹנָה: **טו** לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וּלְבָנָיו בֵּית
הָאֲסֻפִּים: **טז** לְשֻׁפִּים וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר
שַׁלֶּכֶת בְּמִסְלָה הָעוֹלָה מִשְׁמֶר לְעֻמַּת מִשְׁמָר:
{ס} **יז** לַמִּזְרָחָה הַלְוִיִּם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לַיּוֹם
אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה {ס} וְלָאֲסֻפִּים
שְׁנַיִם שְׁנַיִם: **יח** לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה
שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר: **יט** אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי
הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי: **כ** וְהַלְוִיִּם אֲחִיָּה עַל־אוֹצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: {ס} **כא** בְּנֵי
לַעְדָּן בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן
הַגֵּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי: {ס} **כב** בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל
אָחִיו עַל־אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה: {ס} **כג** לַעַמְרָמִי
לַיִצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי: **כד** וּשְׁבוּאֵל בֶּן־
גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת:
{ס} **כה** וְאֶחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וְיֶשַׁעְיָהוּ בְנוֹ
וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ
ושלמות ושְׁלֹמִית בְּנוֹ: **כו** הוּא שְׁלֹמִית וְאֶחָיו עַל
כָּל־אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ
וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי־הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי
הַצָּבָא: **כז** מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ
לְחַזֵּק לְבֵית יְהוָה: **כח** וְכֹל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל
הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה כָּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית וְאֶחָיו: {פ}
כט לַיִצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה עַל־
יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים: **ל** לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ
וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת
יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מַעֲרָבָה לְכֹל מְלֶאכֶת יְהוָה
וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ: **לא** לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ
לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים
לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל
בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד: **לב** וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם וּשְׁבַע
מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־
הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר
הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ: {פ}

דברי הימים א פרק כז

א וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל | לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי
הָאֲלָפִים | וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים אֶת־
הַמֶּלֶךְ לְכָל | דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת
חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכֹל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הַמַּחֲלֶקֶת הָאַחַת
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {פ}
ב עַל הַמַּחֲלֶקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
יָשָׁבְעָם בֶּן־זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **ג** מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־
שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: {ס} **ד** וְעַל

מַחֲלָקֶת | הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דּוֹדַי הָאֲחוֹחִי וּמַחֲלָקְתּוֹ
וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
אָלֶף: {ס} **ה** שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: **ו** הוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר
הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וּמַחֲלָקְתּוֹ עַמִּיזָבָד בְּנוֹ:
{ס} **ז** הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב
וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
אָלֶף: {ס} **ח** הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשַּׂר
שַׁמְהוּת הַיִּזְרָח וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
אָלֶף: {ס} **ט** הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ
הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף:
{ס} **י** הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־
בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף:
{ס} **יא** הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי
לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף:
{ס} **יב** הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר
הָעַנְּתוֹתִי לבנימיני לַבֶּן | יְמִינִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יג** הֶעָשִׂירִי לַחֹדֶשׁ
הֶעָשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {ס} **יד** עַשְׁתֵּי־עָשָׂר
לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי
אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף:
{ס} **טו** הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי
הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף: {פ}
טז וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן־
זִכְרִי {ס} לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה:
{ס} **יז** לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק:
{ס} **יח** לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד {ס} לְיִשָּׂשכָר
עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל: {ס} **יט** לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־
עֹבַדְיָהוּ {ס} לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל:
{ס} **כ** לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־עַזַזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט
מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ: {ס} **כא** לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה
גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶּן־זְכַרְיָהוּ {ס} לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־
אַבְנֵר: {ס} **כב** לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כג** וְלֹא־נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם לְמִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת אֶת־
יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם: **כד** יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל
לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא
עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי־הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד:
{ס} **כה** וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן־עֲדִיאֵל {ס}
וְעַל הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת
יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ: {ס} **כו** וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת
הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶן־כְּלוּב:
{ס} **כז** וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי {ס} וְעַל
שְׁבַכְּרְמִים לְאֹצְרוֹת הַיָּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי:
{ס} **כח** וְעַל־הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה
בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי {ס} וְעַל־אֹצְרוֹת הַשָּׁמֶן יוֹעָשׁ:
{ס} **כט** וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן
שִׁטְרַי שָׁרוֹנִי {ס} וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים
שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי: {ס} **ל** וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל
הַיִּשְׁמְעֵלִי {ס} וְעַל־הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי:
{ס} **לא** וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי
הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: {ס} **לב** וְיהוֹנָתָן דּוֹד־
דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא וִיחִיאֵל בֶּן־
חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ: {ס} **לג** וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ
לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ: {ס} **לד** וְאַחֲרֵי
אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צָבָא
לַמֶּלֶךְ יוֹאָב: {פ}

דברי הימים א פרק כח

א וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי
הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ
וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי כָל־רְכוּשׁ־
וּמִקְנֵהּ | לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים
וְלִכָל־גִּבּוֹר חָיִל אֶל־יְרוּשָׁלָם: **ב** וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ
עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי
לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם
רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת: **ג** וְהָאֱלֹהִים אָמַר
לִי לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה
וְדָמִים שָׁפָכְתָּ: **ד** וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי
מִכֹּל בֵּית־אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם
כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי
וּבִבְנֵי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל: **ה** וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה
וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה
עַל־יִשְׂרָאֵל: **ו** וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִנְךָ הוּא־יִבְנֶה
בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה־
לּוֹ לְאָב: **ז** וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ עַד־לְעוֹלָם אִם־
יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה: **ח** וְעַתָּה
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ
שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן
תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם
אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם: **ט** וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַּע אֶת־
אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי
כָל־לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִין
אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ
לָעַד: **י** רְאֵה | עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת־
בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה: {פ}

יא וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית הָאוּלָם
וְאֶת־בָּתָּיו וְגִנְזַכָּיו וַעֲלִיֹּתָיו וַחֲדָרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית
הַכַּפֹּרֶת: **יב** וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ
לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב
לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת
הַקֳּדָשִׁים: **יג** וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־
מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדַת
בֵּית־יְהוָה: **יד** לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי
עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־
כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה: **טו** וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב
וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה: **טז** וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל
לְשֻׁלְחָנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף
לְשֻׁלְחָנוֹת הַכָּסֶף: **יז** וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת
וְהַקְּשָׂוֹת זָהָב טָהוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל
לְכָפוֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר
וּכְפוֹר: **יח** וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל
וּלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרוּבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים
וְסֹכְכִים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה: **יט** הַכֹּל בִּכְתָב
מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית: {פ}
כ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ חֲזַק וֶאֱמָץ וַעֲשֵׂה אַל־
תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא
יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָ עַד־לְכַלּוֹת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת
בֵּית־יְהוָה: **כא** וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
לְכָל־עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־מְלָאכָה
לְכָל־נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־
הָעָם לְכָל־דְּבָרֶיךָ: {ס}

דברי הימים א פרק כט

א וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה בְּנִי
אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ וְהַמְּלָאכָה גְּדוֹלָה
כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי לַיהוָה אֱלֹהִים: **ב** וְכָכָל־
כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב | לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף
לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים
לָעֵצִים אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְרִקְמָה
וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב: **ג** וְעוֹד בִּרְצוֹתִי
בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה זָהָב וָכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית־
אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכֹּל־הֲכִינוֹתִי לְבֵית
הַקֹּדֶשׁ: **ד** שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב מִזְהַב אוֹפִיר
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף מְזֻקָּק לָטְוֹחַ קִירוֹת
הַבָּתִּים: **ה** לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־
מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאות יָדוֹ
הַיּוֹם לַיהוָה: **ו** וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי |
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וּלְשָׂרֵי
מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ: **ז** וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים
זָהָב כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וַאֲדַרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף
כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת
אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף
כִּכָּרִים: **ח** וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר
בֵּית־יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי: **ט** וַיִּשְׂמְחוּ
הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְּלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה
וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה: {פ}
י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר
דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ
מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: **יא** לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה
וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל |
לְרֹאשׁ: **יב** וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל
בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק
לַכֹּל: **יג** וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: **יד** וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר
כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ
לָךְ: **טו** כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־
אֲבֹתֵינוּ כַּצֵּל | יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין
מִקְוֶה: **טז** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת־לְךָ בַּיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ
הִיא הוּא וּלְךָ הַכֹּל: **יז** וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹּחֵן
לֵבָב וּמֵישָׁרִים תִּרְצֶה אֲנִי בְּיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי
כָל־אֵלֶּה וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי
בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֵּב־לָךְ: **יח** יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר
מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם
אֵלֶיךָ: **יט** וּלְשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר
מִצְוֹתֶיךָ עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת
הַבִּירָה אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי: {פ}
כ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ נָא אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם
וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ: **כא** וַיִּזְבְּחוּ
לַיהוָה | זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה לְמָחֳרַת הַיּוֹם
הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵלִים אֶלֶף כְּבָשִׂים אֶלֶף
וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־יִשְׂרָאֵל: **כב** וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה
וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה
לְנָגִיד וּלְצָדוֹק לְכֹהֵן: **כג** וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא
יְהוָה | לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד אָבִיו וַיַּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ
אֵלָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל: **כד** וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם
כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה

הַמֶּלֶךְ׃ **כה** וַיְגַדֵּל יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה עַל־כָּל־מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃ {פ} **כו** וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ **כז** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ׃ **כח** וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ **כט** וְדִבְרֵי דָוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־דִּבְרֵי גָּד הַחֹזֶה׃ **ל** עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃ {פ}

נדפס לזכות
הילדה
מלכה בת
רעות תחי׳
שזכות לימוד התורה תגן
בעדה שתזכה לרפואה
שלימה ברנ״ב אבריה
ושס״ה גידיה במהרה
בתוך שאר חולי עמו
ישראל, אמן

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת נצבים וילך

יום **ראשון**	**יט** 22	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא פ"ט **ירושלמי:** יומא י"א **תוספתא:** אהלות י"ח **נ"ך:** דברי הימים א כג **משניות:** פסחים ד **זהר:** חלק א עמ' רכה-רכו	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:14 | **חצות היום** ..... 12:31 **נץ החמה** ..... 6:26 | **שקיעה** ..... 6:33 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:43 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:46 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:28
יום **שני**	**כ** 23	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ' **ירושלמי:** יומא י"ב **תוספתא:** נגעים א **נ"ך:** דברי הימים א כד **משניות:** פסחים ה **זהר:** חלק א עמ' רכז-רכח	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:14 | **חצות היום** ..... 12:30 **נץ החמה** ..... 6:27 | **שקיעה** ..... 6:32 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:43 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:45 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:29
יום **שלישי**	**כא** 24	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ"א **ירושלמי:** יומא י"ג **תוספתא:** נגעים ב **נ"ך:** דברי הימים א כה **משניות:** פסחים ו **זהר:** חלק א עמ' רכט- רל	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:15 | **חצות היום** ..... 12:30 **נץ החמה** ..... 6:28 | **שקיעה** ..... 6:31 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:43 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:44 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:29
יום **רביעי**	**כב** 25	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ"ב **ירושלמי:** יומא י"ד **תוספתא:** נגעים ג **נ"ך:** דברי הימים א כו **משניות:** פסחים ז **זהר:** חלק א עמ' רלא- רלב	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:16 | **חצות היום** ..... 12:30 **נץ החמה** ..... 6:28 | **שקיעה** ..... 6:29 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:44 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:42 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:29
יום **חמישי**	**כג** 26	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ"ג **ירושלמי:** יומא ט"ו **תוספתא:** נגעים ד **נ"ך:** דברי הימים א כז **משניות:** פסחים ח **זהר:** חלק א עמ' רלג-רלד	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:16 | **חצות היום** ..... 12:29 **נץ החמה** ..... 6:29 | **שקיעה** ..... 6:28 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:44 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:41 **סו"ז קר"ש - גר"א** 9:29
יום **שישי**	**כד** 27	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ"ד **ירושלמי:** יומא ט"ז **תוספתא:** נגעים ה **נ"ך:** דברי הימים א כח **משניות:** פסחים ט **זהר:** חלק א עמ' רלה-רלו	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:17 | **חצות היום** ..... 12:29 **נץ החמה** ..... 6:30 | **שקיעה** ..... 6:27 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:44 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:40 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:29 **הדלקת נרות** (40 דק'): **5:45** (20 דק'): **6:05**
שב"ק	**כה** 28	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא צ"ה **ירושלמי:** יומא י"ז **תוספתא:** נגעים ו **נ"ך:** דברי הימים א כט **משניות:** פסחים י **זהר:** חלק א עמ' רלז-רלח	**שבת קודש פרשת נצבים וילך** **עלות השחר** (72 דק') ... 5:18 | **חצות היום** ..... 12:28 **נץ החמה** ..... 6:30 | **שקיעה** ..... 6:25 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:44 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:38 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:29 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:38**

כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה, אֵין דִּין לְמַעְלָה ; אָדָם שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ - בָּזֶה הוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים ! מָתַי יֵשׁ דִּינִים ? כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּהֶפְקֵרוּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אָדָם שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ - "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁעָלַי לְתַקֵּן, תַּעֲזֹר לִי שֶׁאֶזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל !" בָּזֶה הִמְתַּקְתָּ אֶת הַכֹּל !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)